

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1908. év, március hó 15.

VI. FÜZET.

XLVII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ara egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

- ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN.** Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középítéstan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Út-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.
- MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR.** Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.
- ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.** 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évfolyam.
- Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.
- Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.
- Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.
- Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.
- Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.
- Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.
- Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.
- Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 50 f.
- Az Erdészeti Rendelet Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.
- TANGENS-TÁBLAZATOK.** Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)
- A LEGELŐERDŐK.** Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.
- A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE.** Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötte 13 K.
- HAZÁNK HÁZI FAIPARA.** Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS.** Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.
- A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB.** Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- SZÁMTAN.** Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f, másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL.** Irta: Bund Károly. Ára 4 K.
- ERDÉSZETI GÉPTAN.** Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K., másoknak 5 K
- Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE.** Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.
- Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:
- AZ ERDŐK BERENDEZÉSE.** Ára 2 K.
- NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott. II. f. Mohok, edényes virágatlanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.
- Valamennyit Fekete Lajos írta.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVII. ÉVR.

KÖZLÖNYE

6. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☛ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek. ☛

(Telefon: 37—22.)

A közös erdő és legelő földbirtokpolitikánkban.

Irta és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztályában folyó év február hó 13-án felolvasta *Sebess Dénes* dr. kir. táblabíró.

Alíg van nagyobb jelentőségű földbirtokjogi és gazdasági alakulat hazánkban, mint az erdő- és legelőközösségek alakulata. A nagy terület — amelyet felölelnek —, nagy számuk és a népesség óriási kontingense, amelynek gazdasági berendezkedése sokszor egyetlen alapját, de mindig főirányítóját bírja bennök, mind fel kell hogy hívják az illetékes szakközegek figyelmét ezek mai és jövődöbeli helyzetére, melylyel Magyarország gazdasági politikájában bírnak.

Daczára e jelentőségüknek, azok jogi fejlődésével, mai jogállásával és helyzetével foglalkozó irodalmi művek száma igen csekély. Nagyobbára elszórtan, a közösségek egyes sajátos oldalait világítják meg. A jogirodalom csak azok jogi konstrukcióját elemezi, a gazdasági és pénzügyi művek viszont a közösségek nemzetgazdasági jelentőségével foglalkoznak. Azoknak — hogy úgy fejezem ki magamat — úgy jogi, mint gazdasági vonatkozásban egész lényét felölelő irodalmi mű alig van. Az ország első nagytekéntélyű érdekképviselte érdeklődését szándékozom felhívni a következőkben e gazdasági és jogi formátumokra, mert

azoknak a jövő gazdasági politika alapvető kérdései között kell helyet foglalniok.

Mindenekelőtt rövid vázlatát kell hogy adjam a közösségek jogfejlődése történetének, mert annak megvilágítása nélkül hiányos volna mindennemű következtetés.

A középkori földbirtokjogrend összeomlása a jobbágyság megszüntetésével egy csapásra nem alakíthatta át ténylegesen is a gazdasági berendezkedést, főképpen azonban a tulajdon új formáit nem ültethette át az új rendbe minden átmenet nélkül.

Az új magánjog és a tulajdonjog telekkönyvi rendszere a földtulajdon erős individuálizálását segítette elő a legkategorikusabb jogszabályokkal. A nemesi vagy urbéri birtok egyforma szabad tulajdonként jelentkezik e jogrendszerben.

Ámde az új jogrend is kénytelen számolni e közösségek sajátos alakulásával. Így mindjárt az 1853. márczius 2-án kelt patens megállapítja azon magánjogi korlátozást az urbéri elkülönített erdőközösségekre nézve, hogy azok állandó közössége olyképpen óvandó meg, hogy azok községerdő gyanánt kezelendők.

A községerdő fogalmát felváltotta az első alkotmányos törvényünkben, az 1871. évi LIII. t.-cz. 32. §-ában az urbéreszek közös erdeje fogalma, de a használat közösségének korlátozása megmaradt napjainkig.

A közösségek másik faja, a legelőközösség, már az 1832—1836. évi országgyűlés urbéri törvényei szerint a nemzeti ipar előmozdítása szempontjából s „hogy kiki maga szorgalma gyümölcsével szabadon élhessen“, feloszthatónak mondatott ki s ez alapon áll az említett alkotmányos törvény is. A közösség állandóságát, illetve a felosztás korlátozását jogrendszerünkbe az 1894. évi XII. törvénycikk 12. §-a iktatta be.

Az ugynevezett nemesi eredetű erdőközösségekre egészen más jogszabályok állanak érvényben. Így a mai nap is hatályban levő 1836. évi XII. t.-cz. rendelkezései szerint a Királyhágón innen eső jogterületen a közbirtokossági közös erdő és legelő felosztása arányosítás útján semmi korlátozás alá nem esik. Bármelyik kisbirtok tulajdonosa kívánhatja illetményének az erdő és legelőből elkülönítetten való egyéni tulajdonná való alakítását. Ellenben az ország erdélyi részeiben hatályos törvény (1880. évi XLV. t.-cz.

25. §.) rendelkezései szerint csak a volt földesur és azon közbirtokos kívánhatja az erdők, havasok és legelők közül az egyéni külön tulajdon kihasítását, kinek legalább 100 kat. hold illetménye van.

Mindkét jogterületen azonban fennáll a már arányosítás, elkülönítés folytán keletkezett és közösségben maradt közlegelőre az a korlátolás, hogy azok csak a földművelésügyi miniszter engedélyével oszthatók fel.

Az erdélyi részekre tehát nemcsak az urbéres erdők, de a közbirtokosságiak is a birtok kiterjedéséhez képest korlátolás alá voltak helyezve, míg a Királyhágón inneni jogterületen csak a volt urbéresnek köteleztettek állandó közös használatra; a volt nemesi természetű erdőközösségekben ellenben e korlátolás nem állott fenn.

Pedig az erdő- és legelőközösségek fenntartása, illetve a felosztás korlátolása nem az ingatlanok jogtörténeti fejlődéséhez fűzött következmény vagy társadalmi osztályok privilegizálása volt, hanem tisztán és kizárólag gazdasági politikai intézkedés.

Az erdő- és legelőterületek, mint extenzív gazdasági területek, okszerű kihasználásra csak mint területegységek alkalmasak a népesség céljaira ott, hol a kultúra csekély, maga a népesség tökeszegény, az éghajlat megnehezíti a másnemű gazdasági iparüzemét.

Daczára azonban az eltérő intézkedéseknek, e közösségek használata és birtoklása mindkét jogterületen ugyanazon káros közgazdasági folyamat által zavartatott meg.

A nemesi jellegű közbirtokosságok felosztásánál az ország erdélyi részeiben a területmennyiséggel felállított korlátolás nem bizonyult a magántulajdon kiválása és közös tulajdon konzerválása hatékony eszközének a kisbirtokosok érdekei szempontjából.

A nagyelterjedésű székelyföldi nemesi jellegű közbirtokosságokon valóságos orkánya vonult végig az utolsó évtizedben a szabadtulajdonjelszavával a legmerészebb földbirtokspekulációknak.

A tulnyomólag kisbirtokokból álló területek az arányosítások során valósággal ki lettek sajátítva az ugynevezett arányjogvásárral, mely alatt a kapandó illetményeket értjük, melyek vásár tárgyat képezték. Köztudomásúak azok az üzelmek, melyek itt papiros-

ingatlanokra köttettek, hol a kis tőkepénzes az általa potom áron összevásárolt arányjogokat nagyobb vállalkozónak adta el hátíratos szerződésekkel, ki megint továbbadta azt, míg 8000—10.000 holdas, sőt nagyobb területű komplexumok alakultak ki ott, hol ezelőtt kisbirtokosok homogén tömege képezte a birtokosságot. Nem egészséges és természetes kialakulása volt ez a közép- vagy nagyobb birtokosok gazdasági területének, hanem szétmorzsolása a kisbirtokos osztály egészséges rendjének, átváltoztatása a tulajdonosoknak napszámos népelemmé, az okszerű erdőgazdaságnak mint üzemnek átalakítása rablógazdasággá, mely százezer hold számra tarolja le ugynevezett tarvágással félvármegyék területét.

A Királyhágón innen fekvő jogterületen — hol a nemesi közbirtokosságok tulajdonát képező közös ingatlanok korlátlan felosztását a törvény biztosítja — nem volt szükség a törvény megkerülésére a célból, hogy a reménybeli hányadok összevásárlásával 100 holdon felüli illetmények képeztessenek. Itt a kisbirtokosok mindegyike egyéni külön kihasításra jogosult az 1836. évi XII. t.-cz. rendelkezései szerint.

Ezen elvnek alkalmazása, mely a maga idejében nyilvánvalólag a kevesebb és intenzív jellegű gazdaságterületek felosztását akarta lehetővé tenni, a legrémületesebb eredményeket idézi elő a Királyhágón innen fekvő jogterületen is.

Ez az elv a szántó, alföldi legelő közös területeknél, legalább kirívó elferdüléseket a földbirtok megosztásában nem eredményezett. Mihelyt azonban az extenzív területekre, a havasok, erdők, havasi legelőkre került a sor, nyilvánvalóvá vált a törvény teljes alkalmatlan volta arra, amire rendeltetett, t. i. birtokrendezésre.

Vegyük pl. a jelenben Máramaros vármegyében arányosítás alá kerülő, részben már ott álló 128.001 kat. hold közbirtokossági erdőterületet. A népesség szegény, elmaradott. Egyetlen megélhetési módja a legelő- és erdőgazdaság. Egyes közbirtokosságok arányosításánál az egyéni tulajdon kiválásának korlátlansága a következő képet mutatja. A felső- és középvívi arányosítandó közös ingatlan területe 8500 hold. Ebből a jogosultakat aránykulcs szerint 509.379-ed részek illetik meg. Az aránykulcsot a belsőség képezi, melynek megint tulajdonosai századrészekben társtulajdonosok. Az egyes jogosultaknak számtanilag kifejezve horribilis

numerussal ellátott mennyiség jut, pl. 8500 holdból egy belsősegre jut $\frac{908}{509379}$ -ed rész. Ebből illeti 360-ad részekben a belsőség tulajdonosait a részesedés. Tehát a 8500 hold $\frac{908}{509379}$ -ed része, mely megint 360-ad részekre oszlik fel, melyből $\frac{12}{360}$ -ad rész illeti Alb Pétert az erdőbirtokból, melyen ő erdőgazdaságot üzhet, ha tud, de nem tud.

A természetben kihatva egy-egy ily részesedés sokszor nem is egy röögöt, de egy porszemnek ezredrészét képviseli, azt sokszor ki sem lehetne fizikailag hasítani. Azonban ezen nehézséget elhárítja itt is az arányjogvásárló. Az egyes milliomodrészek átvándorolnak és összesítettnek a vállalkozónál, míg testet öltve mint 6000—10.000 holdas egységes üzemterületek kikerülnek a káoszából. Az eredmény tehát egy, mindkét jogterületen.

Mihelyt a tulajdonrészesedések arányosítása, kitüntetése vagy kihatása kezdetét veszi, a közös terület átváltozik egy-két tulajdonos magánterületévé.

Hogyan áll a dolog azon közösségeknél, melyek állandósága hatékonyabban van biztosítva? Az urbéres erdőközösségeknél, a legelőterületeknél? Az a gazdaságpolitikai és czélszerűségi rendszabály, mely az extenzív területek állandóságát biztosítja, jogilag itt sértetlenül fennáll. Ámde gyakorlati érvényesülése az állandó közös használatnak nem állja ki sem a jogi szempontok, sem a gazdasági érdekekből hangoztatott kritikát.

Az agrárius erdő- és legelőközösségek haszonvételeinek szabályozása az 1894. évi XII. t.-cz. (mezőrendőri) és az 1898. évi XIX. t.-cz. (az erdőtörvény) rendelkezései szerint történhetik.

Mindkét törvény a tulajdonjog magánjogi alapjait érintetlenül hagyva, a haszonvételek szabályozását tartja szem előtt.

A haszonvételi jogosultság alapja mindkét nembeli közösséggel a közös tulajdonból való részesedés aránya. A tulajdonjog létesítésére és nyilvántartására szolgál a telekkönyvi bejegyzés. Tehát a haszonvételi részesedés megállapításánál a telekkönyvek szolgálnak alapul.

És ezen haszonvételi állandó közösség rendezésénél itt van a legnagyobb hiba, mely sokszor, sőt legtöbbször lehetetlenné teszi az akadályok leküzdését.

Anélkül, hogy a vonatkozó telekkönyvi jogszabályok félszá-

zados fejlődésének menetét részletesen kifejténém, jelezni kívánom azt, hogy amíg a magánjog rendszabályai a gazdaság-politikai érdekek parancsolta szükségből legalább az urbéres jellegű erdő-közösségeknél, a kisbirtokos erdőrészi nemesi közösségeknél és a mezőrendőri törvény óta a legelőközösségeknél általában biztosítani akarták az állandó közös használatot, tehát a tulajdon-közösség fenntartásával a közösséget alkotó jogosult jogalanyok haszonvételi jogát állapították meg, a telekkönyvi rendszabályok a tulajdonjog merev individuálizálásának elvén haladtak tovább. Így alakították át az urbéres község fogalmát az urbéresek közös tulajdonává, majd így engedtek a telekkönyvben külön kitüntetést a közből járó osztatlan illetőségnek, mint közös tulajdonból való részesedésnek s alakították át az állandó jellegű használat-beli közösségeket közönséges tulajdonközösségekké.

Ez elv folyománya az, hogy a közösségek arányosítása folytán az osztatlan tulajdonilletőségek telekkönyvezés tárgyát képezik s mint ilyenek a haszonvételi részesedések állandó alapjai és szabályozói.

Megemlítendő itt az, hogy a közösségek szabályozását elrendelő törvények végzettiljes mulasztása az volt, hogy akkor, amikor az állandó közösség kategóriáit felállította, nem gondoskodott a közösség jogi szervezetéről, annak magánjogi kihatásában. A nemesi közbirtokosság, úgy mint az urbéres elkülönítés folytán keletkezett közösség jogi helyzete megállapítva nem lett, a közösség szervezése, képviselte gondoskodás tárgyát nem képezte. Így a közösségek középhelyet foglalnak el a közönséges közös tulajdon és jogi személy testületi tulajdona között. A telekkönyvi jog szempontjából pedig határozottan közönséges tulajdonrészesedések, holott nem egyebek, mint közös haszonvételi jogok.

Mi ezen magánjogi hiányosságnak és ellentmondásnak gazdasági kihatása?

A közösségek a magánjog és telekkönyvi jog szabályai szerint a legkülönbözőbb formákban jelentkeznek.

A fennálló rendszabályok szerint kilencz különböző módon telekkönyvezetnek. Tehát az előbb kifejtettekhez képest nemcsak jogtörténeti jelentőségükhöz és fejlődésükhöz képest, de a magánjog tételes rendszabályai szerint is különböző formákban jelennek meg, aminek gyakorlati kihatása is különböző.

A telekkönyv megállapítója a tulajdonrészesedésnek és használatbeli részesedésnek. A közösségek megjelölésén kívül azonban a telekkönyvek legtöbbször más megjelölést nem tartalmaznak. Sőt van olyan közösség, hol a tulajdonos egyáltalában meg sem állapítható, pl. Turmezőn „közös terek“ megjelölésén kívül más bejegyzés nincsen, vagy pl. közös fekvőségek megjelölésében minden mivelési nem érthető.

Vannak azonban közösségek, hol a közösségek, mint olyanok, a fennálló rendszabályok szerint egyik telekkönyvben, az osztatlan illetőségek a külön egyéni telekkönyvben tartatnak nyilván, mint közös tulajdonrészesedések. Itt természetesen az illetőségek további jogváltozások tárgyát képezhetik, megterhelések, örökösödések, osztály stb. tárgyát.

Ilyképen az eredetileg csekély hányadban megállapított illetőség, pl. ¹/₂₄₀-ed rész, rövid idő alatt a kezelésben oly nagy arányszámokat nyer, melyeken eligazodni lehetetlen.

A közösségek megjelölése a legváltozatosabb.

„Volt urbéres és telkes gazdák közös legelője vagy erdeje.“ „Közbirtokosság közös legelője“, „fordulós birtokosok közös legelője“, „szabadosok és kivételesek közös területe“, tehéntársulat legelője“, „csordajárás“, fejős tehenet tartó gazdák közössége“, „iskolaföldekből visszavágott részek közbirtokossága“ stb.

Igen gyakori a német nyelvű megjelölés is, pl. „Religions-Fond zur Herrschaft Czegléd gehörig, im Mitbesitze und Genusse der Gemeinde Berczel.“

E területek természetesen az erdő és legelő megjelölés daczára a legkülönbözőbb rendeltetéssel bírnak. Van szántó, rét, ház, udvar, csatorna, itatóhely, ut, köztér, révtöltés, agyaggödör, dögter, vásártér, malomhely, téglavető, káposztás, kenderföld, kenderáztató, itatóhely, pálinkahely, sőt vár is (a somoskeői közbirtokossági) és izraelita temető is.

Mindezen ingatlanok a fennálló jogszabályok szerint akképpen képezik telekkönyvi nyilvántartás tárgyát, hogy a jogosultak illetménye mint tulajdonrészesedés képezi bejegyzés tárgyát.

A tulajdon arányosítása és annak mint tulajdonrészesedésnek, illetőségnek telekkönyvi kitüntetése az állandó közösség, mint

gazdasági korlátozás fenntartása mellett a legképtelenebb helyzeteket teremti azon közösségeknél, melyek a gazdasági kihasználás módját tekintve, állandó közösségben kezelendők. A helyzet még zavarosabbá válik ott, hol a közösség fizikailag is oszthatatlan.

Lássunk egy pár példát. A nyiregyházai telekkönyvi hatóság területén van a „berczeli volt urbéres telkesek közös legelője“ megjelölés alatt egy agrárius közösség. E területen van ház, udvar, szántó, legelő, rét, vízállás, csatorna, itatóhely, út, köztér, védtöltés, agyaggödör és agyagverem. A jogosultak, amint a megjelölésből látszik, a volt urbéresek és jogutódai.

Az ingatlanok művelési nevei olyanok, hogy azok állaguk káros megváltoztatása nélkül vagy gazdasági rendeltetésük megszüntetése nélkül fel nem darabolhatók. A természetben áll a közösség tényleg, mint a közös érdekű birtokosok egyetemének agrárius közössége. A telekkönyvben azonban a közösség hányadokra bontott fel, az abból járó oszthatlan illetőség mint tulajdonrészesezés mindenkinek egyéni telekkönyvében vagy betétjében vezetetik. Ilyképpen tehát minden jogváltozás tárgyát is képezi, adásvétel, osztály, megterhelések különböző nevei, a tényleges egység és oszthatatlansággal szemben egy olyan jogállapotot teremtenek meg, mely a közösség gazdasági rendeltetésének mindenben ellene mond. Pl. az alsómezőturi tehénjárás közbirtokossága, vagy a szentgyörgyábrányi közbirtokosság stb. mind állandó jellegű gazdasági terület egységek, melyek jelentősége éppen a terület, az ingatlan egységének állandóságában van s dacára ennek, a mai telekkönyvi jog szerint nem mint közösségek, de mint tulajdonrészesezések tartatnak nyilván. Megterhelés, elidegenítés tárgyát képezi a jogszabályok szerint a homokbánya, itató, temető, épp úgy, mint nincs kizárva annak lehetősége, hogy egy társtulajdonos adósságáért az egész közösség árverés alá kerüljön. Sőt tapasztalatok mutatják, hogy e közösségek felbontásának gyakori esete az, hogy színleges adásvételi szerződésekkel kevés, vagy egy kézbe egyesítettik a közösségből minden tulajdonrészesezés s így változtatja meg azután jogállását és gazdasági rendeltetését.

Ehhez járul még a szervezet nagy hiánya. Sem a nemesi, sem az urbéri agrárius közösségek szervezetéről s amint már reá-

mutattunk, egész magánjogi lényét felölelő formájáról tételes jogszabály nem gondoskodott.

A nemesi közbirtokosságokról, melyek tehát a telekkönyvi rendszer életbeléptetése ideje előtt is már léteztek — mint közös tulajdon alakulatai — azt tartja a joggyakorlat, hogy azok jogi személy rendelkezési képességével bírnak. Az urbéri közösségekről ellenben az a tulnyomó felfogás, hogy azok közönséges közös tulajdonjogi alakulatok, a condominium pro partibus indivisis jogalkataival bírnak.

Egységesen kívánja ugyan a közösségeket rendezni bizonyos vonatkozásban a mezőrendőri törvény, mikor a legelőérdekeltséget szervezettel látja el és az erdőtörvény, amidőn az erdőérdekeltséget látja el képviseléssel. Mind a két törvény azonban csupán a haszonvétele közönségét rendezi, az állagfeletti rendelkezés joghatóságát kizárja a közösség szervezetéből.

Ennek azután az a következménye, hogy a gazdasági érdek követelte állandó közösség, mint jogállapot megóvásáról nem történt gondoskodás. A közös erdő vagy legelőből egyes területek elidegeníthetők, mivelési neveik megváltoztathatók; legelőből szántó, szántóból házhely, szőlőterület lesz, ami ha a mezőgazdaság ipusztuális fejlődését jelenti, nem lenne baj, de igen gyakran éppen nem az intenzív gazdálkodás okozta alakulás.

A tételes jogban nem lévén sem a nemesi, sem az urbéres jellegű közösségek magánjogállása, az állag feletti rendelkezési jogképesége egyöntetűen szabályozva, a legellentétesebb eljárásokkal találkozunk a gyakorlatban.

Az urbéri jellegű erdő- és legelőközösségekre nézve egy 1889-ben kelt igazságügyminiszteri rendeletben az a megállapítás foglaltatik, hogy az állagfeletti rendelkezésre szükséges minden osztatlan illetőség tulajdonosának névaláírása. Ebből azután a gyakorlatban az következik, hogy sohasem sikerül az összes tulajdonostársak aláírását megszerezni a szükséges telekkönyvi nyilatkozatokhoz. Így ott is, ahol a közösség fejlődése, érdekei azt hozzák magukkal, hogy a közös területből bizonyos részek kihasztassanak, jogilag ez nem sikerül. Tényleg azonban birtokba veszik a közös területet az egyes magántulajdonosok, házak épülnek, köztér, vásárhely, sőt temető céljaira is átengedik. Itt-ott a tör-

vényes jogszabályok ellenére megtörténik az, hogy gyűlést tartanak az urbéreses s többségi határozattal ruházzák át az oly ingatlanokat, de ezt ritkán foganatosítja a telekkönyvi hatóság. Ilyképpen keletkezik a jogállapottól eltérő tényleges birtoklás.

A nemesi közbirtokosságoknál ilyen rendelkezés nincsen érvényben, a telekkönyvi rendelkezések azonban ezekre nézve is aképpen határoznak, hogy nem a közbirtokosság, mint egység, mint jogi személy, de mint tulajdonostársak telekkönyvezendők a jogosultak s a közösség az osztatlan illetőségekre bontatik telekkönyvileg.

Mindkét fajtájú közösségnél hiányzik teljesen az ellenőrzés. A hiányos jogképeség folytán ez okozza azután a közösségek káros felosztását, elidegenítését, az illetőségek elfecsérlését.

Azok a közös erdők és legelők, melyeket az eredeti helyszínelés a község, mint jogi személy nevére jegyeztetett be, a közigazgatási kezelés és ellenőrzés alá tartozván, ezen zűrzavaros helyzetbe nem jutottak. Ámde ezen közösségek jogi személyi szervezete, mely a község közigazgatási szervezetében nyert kifejezést, csak ideiglenes jellegű. Annak telekkönyvi kiigazítása bármikor kérhető a község nevének és jogainak törlésével, az urbéres közösség nevének kitüntetésével.

A közösségek jogviszonyait a fennálló jogrendszer szerint a telekkönyvi jogszabályok irányítván elsősorban, egy és ugyanazon telekkönyvi hatóság területén a bejegyzés formái szerint más és más anyagi szabályok nyernek alkalmazást. Hihetetlennek tűnnék fel az a jogállapot, ha — sajnos — tények nem beszélnének a legvilágosabban.

Vegyük például a délmagyarországi temesvári telekkönyvi hatóság jogterületét. Itt a következő alakulatokkal találkozunk:

Gyírok község közös legelője a község, mint politikai testület nevére helyszíneltetvén, a tulajdonjog feletti rendelkezés és hasznvételésnek szabályozása a községi közigazgatás és annak törvényes ellenőrzése alá tartozik.

Ugyanott Gyarmatha község urbéri telkesgazdaközönsége nevével előforduló közös legelő már 1854-beli eredeti helyszínelési felvétellel az urbéreses közös tulajdonaként telekkönyveztetvén, azok rendelkezése alá tartozik, az urbéreses jogi szervezete

hiányozván, az illetősége felett minden egyes urbéres egyénileg van jogosítva rendelkezni, ellenben az egész ingatlan feletti rendelkezéshez minden egyes urbéresnek nyilatkozata szükséges. Az illetőségek nem lévén a telekkönyvben kitüntetve, a haszonvétel a telekkönyvön kívül szabályoztatik.

Egyes illetőségek elidegeníthetők ugyan, de az elidegenítések be nem jegyezhetők a telekkönyvben, mert az illetőségek külön kitüntetve nincsenek. Ellenben ugyanott Medves község volt urbérései közös legelője már az 1889-ben létesített rendszabályok szerint akként lévén telekkönyvezve, hogy az osztatlan illetőségek egyénenkint is telekkönyvezve vannak, a jogváltozások az illetőségekre kitüntethetők s a haszonvételek is a telekkönyvi jutalékok alapjain rendezendők.

Szakálháza község közbirtokossága már jogi személy lévén, az állagra vonatkozóan nem az osztatlan illetőségek tulajdonosai, de a közbirtokosság mint jogi személy rendelkezik. Mindez egy telekkönyvi hatóság területén.

Avagy vegyük például a kisújszállási telekkönyvi hatóság jogterületét.

A gyalpárbeli közbirtokosság ingatlanai egy telekkönyvben vezetettek az 1869-ben létesített rendszabályok szerint, azonban az osztatlan illetőségek telekkönyvezés tárgyát s így telekkönyvi forgalom tárgyát nem képezik. Ellenben a kisújszállási tehéntartó társulat ugyanilyen jellegű közös legelőjéből az illetőségek a forgalom tárgyát képezik, az egész ingatlan felett a közbirtokosság mint jogi személy közgyűlési határozattal és többség útján diszponál. Ugyanott a kenderesi volt urbérések közös legelője osztatlan illetőségekre bontottan van telekkönyvezve, az átlag felett azonban minden egyes jogosult külön-külön és az összterületre nézve pedig együttesen van jogosítva rendelkezni. Ugyanigy van ez a czeplédi, halmi, losonczi stb. jogterületeken, hogy pl. a felsőmagyarországi turócszentmártoni, vagy az erdélyrészi tusnádi telekkönyvi hatóságokról ne is beszéljünk, hol mind a kilenczféle módszer különböző eltérésekkel alkalmaztatik. Ami az egyik községben magánjogi szabály, az a másikban nem az. Ugyanaz a gazdasági rendeltetésű közös terület más jogszabályok alá tartozik itt, mint amott.

Ha a fennálló jogszabályok szorosan betartatnak és mind követtetnek, akkor is a legképtelenebb helyzet állhat elő.

Például a trencsényi telekkönyvi hatóság területén a nolcsói közbirtokosok és urbéresek erdő- és legelőjénél a következő szervezeteknek kellene fennállani a törvény szerint: 1. Az 1894. évi XII. t.-cz. szerint legelőbirtokosság, 2. az 1898. évi XIX. t.-cz. szerint erdőbirtokosság, 3. a közbirtokosság régi szervezete az utóbbi törvény életbeléptetése előtt, mely szervezet az állag felett is diszponálhat. Ha még a nyomásos rendszerből kifolyólag is szervezkednek a birtokosok, akkor a községi adminisztrációval együtt ötféle jogi szervezet működhetik a községben. Legtöbbször azonban egyik közbirtokosság sem alakul meg, hanem a tényleges állapottól messze eltérő telekkönyvi jogállás és jogszabályok irányítják a közös terület sorsát, legtöbbször annak gazdasági rendeltetése ellenére.

A községek a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumban vezetett kimutatás szerint a következő kiterjedésűek:

	Kat. hold
Van kis- és nagyközségi erdő --- --- --- --- --- ---	902.803
Vagyonközségi erdő --- --- --- --- --- ---	37.202
Elkülönítetlen urbéri erdő --- --- --- --- --- ---	196.282
Elkülönített urbéri erdő --- --- --- --- --- ---	812.746
Urbéri elkülönített legelő --- --- --- --- --- ---	58.385
Urbéri vásárolt erdő --- --- --- --- --- ---	111.763
Közbirtokossági erdő --- --- --- --- --- ---	742.239
Összesen --- ---	2,861.450

Van ezenkívül:

Gyep-, erdei, cziheres legelő --- --- --- --- --- ---	4,085.772
---	-----------

Van tehát összesen --- --- 6,888.837

Ezen területben benne vannak a községi szervezet kebelében működő községi agrárius közösségek is.

A tulajdonképpeni szervezettel nem bíró erdő- és legelő-közösségek száma az ország összes telekkönyvi hatóságainál eszközölt pontos összeírás szerint 1033.

Felesleges bővebben fejtegetnem, hogy milyen nagyjelentőségű e közösségek teljes jogállása és gazdasági elhelyezkedése rendezésének kérdése és megfelelő közigazgatási ellenőrzés alá

való helyezése. Ezen extenzív gazdasági területegységek az ország egész területén mindenütt előfordulnak. Az Alföldön természetesen leginkább legelőközösségek, míg a hegyvidékeken erdőközösségekkel együtt. A legelső feladat az lenne, hogy e közösségek megállapíttassanak, illetve pontosan összeírassanak és osztályoztassanak gazdasági jelentőségükhöz képest. Más hatással bír egy legelő felparcellázásának esete egy sűrű népességű, ipusztériális fejlődésben levő község határán és más az elmaradott kulturájú hegyvidéken a község gazdasági alakulatára.

A hajduböszörményi ökörlegelő közbirtokosság vagy debreceni csapóutczai közbirtokos fejős tehenet tartó gazdák közönsege, Hajdubagos és Sáránd volt urbéres telkesgazdák és zsellérek közös legelője, avagy a ceglédi határon Füle Mihály és 209 társa nevén telekkönyvezett legelőközösségek, mint legelőgazdaságra alkalmas egységes területek bizonyos körülmények beálltával az okszerű mezőgazdaság érdekében, vagy más közigazgatási érdekből célszerűen feldarabolhatók, mivelési nemei megváltoztathatók stb. A mai jogállás szerint azonban nem lévén a birtokosságoknak egységes szervezete, mely jogképességgel bírjon s mely szervezet a telekkönyvi és magánjogszabályokkal összhangban álljon, nem rendelkezhetik e tekintetben a tulajdonjogra, illetve a tulajdon állagára kiható joghatálylyal, viszont azonban a telekkönyvezésnek a közösség állandóságával és rendelkezésével ellenkező formája a tulajdonjogosultságot teszi zavarossá és teremti meg a legnagyobb eltérést a telekkönyvi és tényleges jogállapotok között, mely lehetetlenné teszi az egyes osztatlan illetőségek tulajdonosainak rendelkezését.

A hegyvidéki legelő- és erdőgazdasági területek felosztása a legtöbbször nem természetes folyamat. Azok káros spekuláció céljaiból történt szétmorzsolása egész községek gazdasági létalapját rendítik meg. Ámde a jogszabályok hiányossága folytán ma alig lehet utját állani az ily törekvéseknek.

Még rosszabb a helyzetük a fizikai természetüknél fogva oszthatatlan közös objektumoknak. Avagy nem áll minden józan közigazgatási elvvel ellentétben az a jogállapot, mely ma azon közösségekre nézve fennáll? A ház, malom, korcsma, csatorna, itatóhely, köztér, ut, védtöltés, gyógyforrás, fürdőhely, fürdőüzlet

ma nagyrészen mind osztatlan tulajdoni illetőségnek vannak telekkönyvezve. Amennyiben az eredeti helyszínelés alkalmával akképpen jegyeztettek be a telekkönyvekbe, hogy az egyeseket megillető tulajdoni illetőség ki nem lett tüntetve, a későbbi rendszabályok a tulajdonarány kitüntetését kötelezőleg elrendelik.

Hogyan néz ki tehát egy olyan közösség, mint a megnevezettek, hol Nagy Jánost és többi társát megillető jutalék legtöbbször minden fogalmat meghaladó hányadrészekben van kitüntetve, mint milliomodrészek. E közösség fizikailag fel nem osztható, de a tulajdonostársak legtöbbször belekényszerítettnek abba, hogy e reájuk nézve mint tulajdonrészesedéseket, érdektelen hányadokat egy kézbe egyesítsék, eladják s így őt is megszüntessék a közös használatot, hol az okszerűtlen, nem is szólva a megterhelések különböző hatásairól. Hogy néz ki egy fürdőüzlet, faiskola, birkauszató, temető, melynek osztatlan illetőségein pénzüintézetek és kincstári terhek vannak bejegyezve, pedig ez általános jelenség.

Az újabb gazdasági politikai törekvések arra irányulnak, hogy a szegényebb néposztály érdekében mindenütt — hol ez szükséges — akár kényszerszabályokkal is, közös legelők hasittassanak ki a tagosítások alkalmával. Az erdélyi részekre hatálylyal bíró szentesítés alatt álló törvény a tagosító érdekeltségtől birtokaránylagosan vonja le a közös területet s így rendeli el a közös legelők létesítését. Az országszerte folyó parcellázások alkalmával igen gyakori eset az, hogy bizonyos közterek, közös helyek, vásártér, libalegelő, sőt már marhalegelő is hagyatik közösben.

Mindezen közösségeknek ma nincsen más telekkönyvi megjelölési formája, mint a történelmi fejlődésű agrárius közösségeknek és nincsen más szervezete, mint amit mezőrendőri törvény, vagy erdőtörvény hiányosan megállapít.

Ha a gazdasági tudomány elfogadta azt az elvet, hogy ily extenzív gazdasági területek fenntartása indokolt, sőt bizonyos esetekben szükségesség, hogy bizonyos gazdasági területek fizikai természetüknél fogva közös használatra rendelve az összesség érdekében, úgy az ilyen közösségeket szakavatott gondozásába kell vennie.

Ha a jelenlegi rendszeren változás nem történik, egészen bizonyosra lehet megjósolni azt, ami még ma csak szórványos

jelenség, hogy a legalsóbb néposztály tudatlanságát felhasználva, a közösségek hiányos jogállásán támadt réseken benyomul az élelmes vállalkozó és könnyű zsákmányként alakítja át az egész népességet illető közös tulajdont magántulajdonná, a közösség részesei csekély pénzüsszeggel elégittetnek ki, ha egyáltalán ellenértéket kapnak.

Igy történt ez a Nyugaton is, hol a közösségek felosztása mint feltétlenül czélszerű gazdasági elv és mint a birtokrendszer liberális princípiuma foganatba vétetett ott is, hol a népesség ökonomikus berendezkedésének nélkülözhetetlen tényezője volt.

A délnémetországi arányjogvásárlásokat érdekesen beszéli el Breher V. a Bund der Deutschen Bodenreformer nagygyűlésén tavaly tartott felolvasásában. A közösség tagjai a felosztás folyamata alatt a korcsmákban értékesítették tulajdonjuttalékaikat. A korcsmáros taksát állított fel, hogy bizonyos mennyiségű arányjogért mennyi ital adandó. Magában Hannoverben 24 év alatt 1.900,000 hold közös erdőt bontottak szét.

A porosz állam ma a közösségek felosztásával elpusztított erdőterületeket nagy komplexumokban vásárolja össze.

Nem is szükséges más példára hivatkozni, mint a közös erdők felosztásánál köztudomásulag felmerült káros jelenségekre. Több ízben reámutattak az érdekeltek a bekövetkező pusztulásra. A képviselőházban 1901. év óta 7 ízben fejtettem ki nézetemet a szerintem káros földbirtokpolitika ellen. Igen nagy területű erdő-, még nagyobb területű legelőközösségek állanak még tényleg épségben, de zavaros jogállásban. Ha az az akció, mely újabb földbirtokpolitikánk iránya volt, a legelő beszerzése, javítása, hasznos kezelése tekintetében állandó jellegű, úgy gondoskodjanak az állam és társadalmi érdekkörök arról is, nehogy a sor most már e közösségekre is rákerüljön s azok szétdaraboltassanak jogosulatlan magánérdekekből. Szakítani kell tehát az eddigi rendszerrel. A tulajdonjog individualizálásával fel kell hagyni ott, hol az a közösség rendeltetésével áll ellentétben. Nem az egyéni tulajdon biztosításáról, de a szövetkezeti alkatelemek jogi kiépítéséről és körülbástyázásáról kell gondoskodni és pedig sürgősen. Az individuális tulajdon helyébe a kollektív tulajdon formáját kell megteremteni.

Eszerint az állam feladata czélszerű jogszabályok alkotásával gondoskodni a szervezetlen közösségek organikus kiépítéséről, közigazgatási ellenőrzéséről.

A gazdatársadalomnak, különösen a vezető intelligenciájának feladata az lenne, hogy a szövetkezeti akció keretébe vonja bele ez alakulatokat, mérhetetlen fontossága lenne annak, ha a 10.000-et meghaladó agrárius közösségek egységes szervezetben illeszkednének bele végre a gazdasági és jogi rendbe.

Nemcsak a jogállam követelménye ez, de a nemzeti politika és szociális törekvések megnyugtató összeegyeztetése mind arra intenek, hogy ezt a nagy nemzeti vagyont, termelő és tőkeerőt, a magyar állam és magyar társadalom vegye gondozásába, míg nem késő.

Hires fák életéből.

II.

Németországban kiváltkép ősi szokás volt mindig a hatalmas növésű fák kultusza, úgy hogy koronáikba nem ritkán padokat s asztalokat állítottak be s itt a szabad levegőn élvezték az asztal és a társaság örömeit. Népünnepélyeknél ilyen hársakon és tölgyeken trónolt a zene s innen kísérte rythmikus ütemekkel a tánczolók lépéseit s hogy még most sem ment ki a szokás egészen a divatból, mutatja a *triervideki eppelborni* tölgy példája.

E nevezetes tölgyfa magassága 15.6 méter s koronájában 1870-ig csak egy asztal és pad volt elhelyezve, 1882-ben azonban az eppelborni polgármester még több újabb építkezéssel látta el s ma már tömör falépcső vezet föl a koronáig s a törzsön két erkélyemelet van alkalmazva rácsos korlátokkal. De a legmeglepőbb részlet egy, az ágak czélirányos kötözése és metszése útján nyert tiz négyszögméter tágas s három méter magas térség, melyben asztal, kávésszekrény, tükör és pad van felállítva. Diszgyanánt különböző borszeszbe helyezett állatok s egy teljes lafettákkal ellátott ágyu szolgálnak, míg ellenben egy hordó, melyből négy különféle italt lehet csapolni, gyakorlatibb czéloknak felel meg. A csodálatos fa tarka kiállítását galambducz, kalitok

nemes solymokkal s más szárnyasokkal, mókusketrecz s időjelző-készülékek egészítik ki. Legfelül egy szélharmonika van alkalmazva, melynek melódikus hangjai messzire elhallatszanak s néha az éji vándort csodás zengzetökkel lepik meg.

De nemcsak Németországon nyilvánul meg így a kegyelet érzése egyes, kolosszális méreteiknél fogva imponáló faóriások iránt. A praktikusabb világnézetű amerikai sem tudja magát kivonni a természet e csodáinak nyugtató hatása alól. Ezt mutatja, hogy az Egyesült-Államok földmívelési miniszteriuma telkén is látható egy hatalmas kaliforniai vörösfenyő, melyet valóságos otthonná alakított át az emberi találékonyság. A furcsa lakás ablakokkal, lépcsővel, ajtóval van ellátva s erősen fölkelte a látogatók érdeklődését.

Az őskor népeinél is már szent hírében állt egy-egy nagy fa s őseink csakugy áldoztak a nagy fák árnyékában, mint amily elterjedt divat volt Közép-Európában, hogy a régi királyok és bírák az ily fák alatt tartották ítélőszéküket. Hatalmas törzsű, széles koronájú fák azért még most is nagy tiszteletben részesülnek, határok jelölésére szolgálnak, egész dülők, sőt községek is a fáról neveztetnek el s nem egy fának több századra terjedő hiteles történetét őrzi a kegyeletes hagyomány.

Ilyen híres fa az ötszáz éves hársfa is *Bordesholmban*, melynek hatalmas koronája még ma is oly friss és gazdag, mintha a törzs csak egy pár évtizedet látott volna. A fa körfogata csak öt méter, amelyhez hasonló vastagság a hársfáknál nem nagy ritkaság s csuccsa körülbelül 24 méterre van a föld felszíne felett. Hatalmas azonban a fa pompás lombkoronája, mely közel 30 méterre terjed s egy-egy nagy társaságnak nyujthat kellemes árnyat.

Bordesholm a hasonló nevű tó mellett a *Kieltől Altonába* vivő vasut mentén fekszik. Ma csendes község, de régebben híres Augustinus zárda volt benne, melynek még most is fennmaradt szép gót templomában számos fejedelem nyugszik, köztük *Keresztély Frigyes*, Holstein Gottorpi herczeg, a mai orosz czári család őse. A zárdát 1565-ben a reformáció diadalra jutása után megszüntették s helyébe gimnázium jött, amelyet később *Kielbe* vittek át, ahol *Keresztély Albert* herczeg a ma is fennálló egyetemet

alkotta belőle. A hatalmas hársfa tövében tehát egy kiváló uralkodó család őse foglal helyet s ugyanitt ringott egy jeles főiskola bölcsője is.

Gyakran örökitették meg a forradalmak emlékezetét is egy-egy szabadságfa elültetésével. Némely fát babonás tiszteletben tartanak s azt hiszik, hogy aki bűnös kezekkel nyul hozzá, elpusztul, vagy sebe nem gyógyul be előbb, mint a fáé. Sok fa egykor az ősök tiszteletének szolgált tárgyául, különösen a keltáknál és litvánoknál.

Dus lombozatu hársfák és tölgyfák voltak a druidák templomai is. A *geismári* tölgyfa kivágásával adott haláldöfést szent Bonifác a régi germánok eme pogány hitének. Híresek voltak még a *marienburgi* és *romorei* tölgyfák is, ez utóbbi hat öl vastagságu.

Wehlau mellett még a XVI. században is állott egy óriás tölgy, melynek belsejében egy lovas ember könnyen megfordulhatott s melyet azért az özönvizzel hoztak kapcsolatba. *Ivanachban* is nagy tiszteletben áll egy tölgy, melynek kerülete 15 méter. *Labiau* mellett pedig egy tölgyfa magának szent Jakabnak, a vizek védnökének volt szentelve s minden arramenő hajós egy aprópénzt dobott üregébe. Mikor aztán valaki a pénzt ellopta, a fa kiszáradt.

Mölln mellett, a Bismarck-család birtokán van egy óriási fa, melyhez régebben valósággal bucsut jártak, azt hivén, hogy a sánták meggyógyulnak, ha imádkozva üregébe csusznak. Megtörtént egyszer, hogy egy kövér asszony az üregbe rekedt s csak nagy nehezen lehetett onnan kiszabadítani. Sok óriási fa pogány vezérek sirján nőtt fel. *Naumburnál* pedig azt a tölgyet mutogatják, mely alatt I. Napoleon adta ki parancsait tábornokainak a lipcsei csata után.

Barbarossa Frigyes tölgyfája is megvolt Kassel mellett s évszázadokig állott nagy tekintélyben. Svédországban az ugynevezett „*Gylde-tölgyet*” annyira tisztelte a nép, hogy mindenki illedelmesen leemelte előtte kalapját. *Westfáliában* a családtagok elhunytakor a ház mellett levő ősi fát is megrázzák s így adják tudtára a gyászukat, mintha ő is a családhoz tartoznék.

Híres volt aztán *Süderheistede* mellett egy ősrégi kőrisfa,

melyet a *dítmári* nép szabadsága örének tekintett s midőn elpusztult, a nép önállóságát is elvesztette s azt a regét költötte róla, hogy ismét szabad lesz az ország, ha a fán a szarka öt fehér fiókot fog költeni. Pfalzban *Hohenstrauss* mellett van egy hárs, melyről azt jósolják, hogy ha a fa egyik ága annyira megerősödik, hogy egy lovaskatonát elbir, akkor döntő csata lesz.

Dillenburg mellett, a kastély előtt van egy hatalmas hárs, mely alatt fogadta 1508-ban Oraniai Vilmos a németalföldi követeket s ezzel megkezdte a szabadságharcot. Viszont *Nürnbergben* a rege szerint a várban egy hársfa alatt nyugszik Nagy Károly császár. *Potsdamban* is van a királyi várral épp szemben egy régi hárs, melyet ma már alá kell támasztani s mely arról hires, hogy annak odujába dobták kérvényeiket a Nagy Frigyeshez kihallgatásra jövők. Sok más hársfában régebben koboldok s törpék laktak a néphit szerint, de azok elköltöztek, mikor a fákra szent képeket akasztottak.

A legtöbb históriai emlék a fák alatt szolgáltatott törvénykezésre vonatkozik. *Gesbold* mellett áll még egy hárs, mely egykor az üldözötteknek szolgált menedékhelyül. Még ma is megvan előtte az a két négyszögletű kő, melyeken a fa alatt ülésező hammersteini bírák ítélete alapján a bűnösöket kivégezték. *Frauensteinban* (Nassau) szintén van egy hárs, mely alatt ítéletet mondtak. A rege szerint egy nemes nő ültette ezt a fát kedvese emlékére, akit atyja kivégeztetett. *Nordhausennél* is zöld még egy ősrégi hárs, amely alatt egykor *Merowing* frank király ült törvényszéket. Még a mult század elején is népünnepélyeket szoktak itt tartani a nordhauseni cipészek, akik azt hiszik, hogy az említett király fia csizmadia volt.

Görlitzben egy régi fa arról nevezetes, hogy egy ártatlanul kivégzett ültette el, mintegy istenítéletkép jósolva, hogy a fa virágozni fog, amíg ártatlansága kiderül. *Berlinben* a Szentlélektemetőben századokig a „Három Testvér“ nevű fa alatt tartottak istentiszteletet. Ez az elnevezés onnan ered, hogy három fivér egymás iránti önfeláldozásból mindegyik magát vallotta egy Rappori nevű olasz zenész gyilkosának, mivel egyiköket ezzel gyanúsították. Az igazság nem derülvén ki, *János György* fejedelem istenítéletként elrendelte, hogy a három fát ássák ki s gyökerestől fordítsák fel.

De így is megfogamzottak, jelölül a három testvér ártatlanságának.

Sok helyen kincseket jelölnek a fák, vagy egyéb nevezetes eseményeket. *Angermündében* I. János örgróf ültetett óriási hársat, arra a helyre, ahol kincseit elásatta. *Einbeck* mellett négy fa van egymás mellett állítólag annak jelölül, hogy e helyen négy pásztor összeveszett s megölte egymást. *Hernsdorf* mellett az a hársfa, mely az embereket állítólag félrevezeti, arról is emlékezetes, hogy a husszita háboruban alatta fojtotta meg egy nő gyermekét.

Hildesheim város czimerében is van egy hárs, melyről azt mondják, hogy egy nő alatta ölte meg szeretőjét s bánatában később vagyonát a városra hagyta. Más czimerekben is gyakori a hársfa, épp úgy a temetőkben is, mint a hűség és családi élet jelképe. A nagy *Linné*, *Lindelius* és *Tiliander* családok nevei a hagyomány szerint háromágú hársfától származnak s midőn a *Lindelius* család kihalt, az egyik ág kiszáradt; a nagy botanikus halálakor pedig a másik ág s végre a *Tiliander*-család kihalásakor az egész fa.

Nálunk is sok előkelő család nemzetségtörténetében játszanak kiváló szerepet a fák s a magyar nép felfogásában is a fa kiszáradása szerencsétlenséget jelent egyesekre s családokra nézve. Mátyás király, Rákóczi történetében sokszor fordul elő a fa s amikor Izabella királyné az országot elhagyta, a határon e három szót véste egy fába:

„*Sic fata tulere.*“

III.

Ami már hazánk híres fáit illeti, költőink közül mindenekelőtt *Arany* János geniusza biztosított halhatatlanságot az ő *margitszigeti* híres tölgyeinek. Pedig a Margitsziget igazi *Arany* János fája tulajdonképpen nem is tölgy, hanem *fekete kőrisfa* (*Fraxinus excelsior*). A sziget belsején végig huzódó nagy rét közepén áll ez csaknem szabályosan gömbölyű koronájával. Egészséges, erős növéssű törzse 3·7 méter kerületű, 2·5 méter magas s négy főágra oszlik, melyek szabályosan ágaznak szét. Két hatalmas ága csaknem a földig hajlik s szép lombsátort alkot. A korona átmérője 2·6 méter.

Arany különösen szerette e fát s Magyar György főkertész tudva ezt, alkalmas helyet készítettett alatta a nagy költőnek, ahol

dolgozhasson, külön utat azonban nem vezetett hozzá, nehogy a kíváncsiak háborgassák. Ámde Arany, az őt jellemző szerénységgel, nem akart ily kedvezményt elfogadni s a gyepen keresztül járni, azért inkább az attól nem messze álló tölgyfacsoportot választotta kedvencz tartózkodási helyéül, honnan a remek kőrísát is jól látni. Magok a tölgyek aránylag nem nagyok, de Arany János neve nagygyá tette őket.

A Margitszigetről lévén szó, itt említjük meg, hogy van a szigetnek egy már történeti érdekességű fája is, a „Hét testvér“-ről elnevezett óriás *tarkalevelű platánfa* a főhercegi nyaraló előtt, mely valóban egyetlen a maga nemében, még József nádor ültette 1802-ben, amikor még nagy ritkaság volt e faj, melyből különben ma sincs sok. Az 1838-iki árvíz, mely a szigetet előntötte, a fiatal fát derékon törte, de nem pusztult bele, sőt ellenkezőleg, oldalágakat nevelt s a csonka törzsből két hatalmas ág nőtt ki, melyek bámulatosan fejlődtek. Ez a fa nagy arányai és szép lombozata miatt József királyi herczeg kedvence lett, aki aztán elnevezte a hét ágról „Hét testvérnek“. 1882-ben a villám két erős ágát törte le, s ma csak öt ága van, melyek egy méter magasságban bizarr alakban válnak el egymástól. A fának azonban, melynek különben magassága 25 méter, koronája átmérője 27 méter, ágaié pedig 11—15 méter közt váltakozik, napjai meg vannak számlálva.

Petőfi nevével két fa is áll történeti vonatkozásban. Az egyik a Debreczen határához tartozó *Szepes* nevű pusztán, az előbb Borsos Elek, majd Kenyeres Károly birtokát képező ház körüli kert közepén emelkedő óriási *diófa*, földig lecsüngő galyakkal, melynek törzsén függélyes vonalban sima forradás látható, mely vagy villámütéstől, vagy bicskától származott, s később újra beforrott. Ebbe a sima forradásba vésvé, alulról fölfelé haladó irányban ez a név olvasható: *Petőfi*. A hosszú idő folytán egyes betűk a felismerhetetlenségig elmosódtak már, a többi azonban meglehetősen ép, úgy, hogy a név némi fáradsággal kibetűzhető. Minthogy tény az, hogy a pusztá birtokosa valamikor Petőfi apósa, Szendrey volt mint bérlő, nem valószínűtlen, hogy a vésés maga Petőfi kezétől ered.

Ezenkívül *Szepesiglón* is áll az ág. evangélikus gimnázium

udvarán egy gyönyörű *hársfa*, mely alatt a hagyomány szerint gyakran pihent Petőfi, mikor a Pákh családnál tett látogatást s több költeményét alatta is írta. A fát ma is Petőfi fának nevezik.

A szabadság lantosa mellett a szabadság hőse, *Rákóczy* az, akinek nevét egész sereg nevezetes fához fűzi a szájhagyomány. Se szere, se száma a Rákóczy Ferencz és Rákóczy György nevérről elnevezett történelmi fáknak, melyek nagy részénél persze pozitív történelmi adatokra nem támaszkodhatunk, sőt vannak olyanok, melyeknél a történelmi kritika már eleve kizárja, hogy a mondának hitelt adhassunk. Így a Győr melletti *Csanak* határán van egy domb, melyről remek kilátás nyulik Győr-felé, s e domb tetején áll egy állítólagos Rákóczy-fa. Valamikor egymás mellett álló két fa volt ez, melyeknek ágai összefonódtak, ma azonban csak egy fa áll már árván, a másikba pár év előtt a villám ütött, s földig égette. A megmaradt fa azonban annál szebben diszlik, s hatalmas törzsét három ember is alig bírja átölelni.

A szájbeszéd azt tartja, hogy e fa alatt pihentette a nagy fejedelem seregét, miközben lova kantárját a fához kötötte. Ugy de bizonyos az, hogy Rákóczy maga a *Koronczó* mellett 1704. június 13-án vívott ütközetben nem vett részt, hanem helyette gróf Forgách Simon vezette a hadakat s így e regének rávonatkozó része nem lehet való, az azonban lehetséges, tekintve a fa magas korát, hogy Rákóczy seregei tanyázhattak alatta.

Léván is van egy Rákóczyról elnevezett 6 méter kerületű élőfa, mely alatt Ocskay brigadéros egész serege pihent egykor. A fa nem annyira vastag, mint inkább terebélyes s törzsére egy tábla van szögezve e felirattal: „*Rákóczy-fa 1777.*“

Csallóközben, *Gomba* községben az Udvarnokoy család ősi kastélya őrzi II. Rákóczy Ferencz emlékét, sokszázados régi kertjében, melynek közepén egy legalább is 6—700 éves *tölgyfa* áll. Ennek átmérője már 30 évvel ezelőtt is legalább 3½ méter volt s amint hiszik, II. Rákóczy Ferencz Bécsujhelyből történt szökése után lombátora alatt töltötte az első éjszakát. Ennek emlékére első tulajdonosa kovácsolt vasból vasládát építtetett a fába, melynek hátlapjára bevéssette e nevezetes eseményt. Áll-e még e fa, nem tudni, mert a gombai kastély azóta többször cserélt gazdát.

Több hitelessége van mint Rákóczy-fának annak a hársnak,

a magyarországi hársfák Nesztorának, mely Nyitra megyében, *Bajmócson*, gr. Pálffy János kastélya előtt a parkban áll. E ritka példány korát illetőleg azt mondják, hogy már Mátyás király korában létezett, az azonban egészen bizonyos, hogy a kurucz világban nevezetes szerep jutott neki, mert egykoru feljegyzések tanúsítják, hogy Rákóczy fejedelem érsekujvári hadállásából gyakran vándorolt át Bajmócra s fontos haditanácsait ilyenkor generálisaival a fa alatt tartotta. A fa, amelyről a Rákóczy-kor tudós kutatója, Thaly Kálmán is megemlékezik egyik munkájában, hatalmas méreteivel impozánsan hat s tulajdonosa ma is kegyelettel ápolja.

Van aztán *Bazin* mellett is néhány 230—240 éves koru, széles törzsű fa, melyekről szintén az a hagyomány, hogy alattuk ütött tábornok II. Rákóczy Ferencz felkelő serege.

Kétségtelen hitelességű Rákóczy-fa a *zborói száz hársfa* is, a kastély udvarán kint, ámbár bizonyos, hogy ezek között már újabb ültetések is vannak. Hitelességükről nemcsak Rákóczy György leveleinek keltezése beszél: „Datum sub centum tiliis“, aki azok alatt intézte az államügyek nagy részét, hanem magának Rákóczy Ferencznek emlékirata is, melyben elbeszéli a száz hársfa alatt tartott tanácskozásait Bercsényivel s a kurucz mozgalom fő embereivel s a háboru megindítása felett folytatott előkészületeket.

Nem tudjuk, játszott-e szerepet Rákóczy Ferencz életében az a nevezetes *hársfa*, mely a lőcse-kézmárki országuton, Lőcsétől körülbelül egy kilométer távolságban áll s mely akkora, hogy négy ember alig éri át s mint mondják, még a mohácsi vész idejéből származik. De ha nem is hatalmas arányai már természetes ritkaságuknál fogva is megérdemlik a lőcsei szépművészeti-egylet állandó gondozását, mely törzsének egyharmadában már elkorhadt részét cementtel kitöltötte, míg az épen maradt rész koronája még mindig dus lombokat hajt. Azt azonban tudjuk, hogy Máramarosban szintén vannak Rákóczy-fák *Körösmező* vidékén, hol az ottani orosz nép még ma is mutogat egy-két olyan emléket, melyekre Rákóczy 1703-iki bejövetele vet fényt.

Ha nem is épen Rákóczy személyével, de a Rákóczy-kor történelmi szereplőivel áll kapcsolatban néhány más fa — többek közt a

294
Szekszárdról Báttaszék-felé vivő uton délre, a patak-parton egy hid mellett állott régi *szilfa*, mely alatt az üldözői elől menekülő kurucz dandárparancsnokot, Béri Balogh Ádámot fogták el a németek. Ez a fa azonban a múlt század hetvenes éveiben már nem létezett, koronája leégett, de törzse, melyben akkora üreg képződött, hogy egy ember elfért benne, még minden évben kihajtott. Tolnavármegye közönsége ekkor a Történelmi Társulat kezdeményezésére kő-emléket állíttatott a kidült öreg fa helyére.

A Rákóczy-korabeli emlékek közé sorozható aztán a háromszék-megyei *Zágon* községben egy rombadőlt vizi-malomtól mintegy ötven lépésnyire álló két hatalmas *tölgy* is, közvetlen szomszédságában Rákóczy egykori hű kísérője, Mikes Kelemen ősi kuriájának. E fák átmérője 130—150 centiméter, egy-egy hatalmasabb ág átmérője 90—100 centiméter s ezekből ítélve nem valószínűtlen, hogy a fák több mint 300 évesek s már a Rákóczy-korban fennállottak, mint a zágoniak mondják. Talán alattuk kergette tarka gyermekálmait a magyar próza nagy mestere, a hű „Kelemen diák“, aki később a bujdosók közül „egyedül hallgatta a tenger mormolását“ a messze Rodostóban.

De a Rákóczy-család más tagjainak s különösen erdélyi ágának is tulajdonít történeti nevezetességű fákat a köztudat. Ilyen a *rovnye* erdőben egy vén *tölgyfa*, melynek történetét Lorándffy Zsuzsanna emlékével köti össze a nép. Azután *Görgény* és *Régen* között is huzódik egy út, mely mellett óriás *tölgyfák* láthatók, amelyeket „Rákóczy fáinak“ neveznek a vidékén lakók. Sok rege szól e fákról is, melyek nagyságuk folytán mindenkinek feltűnnek. A székelyek szerint e tölgyek makkjai szolgáltak ágyutöltelékül Batori görgényi vára ostrománál, miután az ólomgolyókat már mind ellövöldözték az ostromló németekre. A Mocsár nevű tölgyerdőben Görgényszentimre mellett még azok a tölgyek is állanak, melyeken Rákóczy fejedelem kedvencz madarászó solyma pihent.

A *Kolozsvárról Bánffyhunrad*-felé vezető uton a *zsoboki* határban is áll egy hatalmas szál *fenyő*, toronymagasságu kupalakjával, amelynek Rákóczy-fa a neve. Egyedül áll a többi lombkoronás fák között s a monda azt tartja róla, hogy mikor II. Rákóczy György Kolozsvár és Szászfenes közt Kucsuk basával

szemben csatát vesztett, aminek emlékét a szászfenesi határban, Kolosmonostoron ma is kőoszlop hirdeti, Rákóczynak életveszélyes sebeivel néhány hű kísérője támogatása mellett sikerült keresztülvágnia magát a török táboron s Bánffyhungyadig menekülnie, ahol ép a mondott fa alatt kerestek számára pihenőhelyet. A fenyő ma Barcsay Domokos remek parkjában áll, a kastély délkeleti szögletétől 40—50 lépésnyire, hatalmas törzsét köralakban falóczák övezik.

Ily óriásfenyő ma már nálunk ritkaság, ép úgy mint egy más körülbelül 300 esztendő *vörösfenyő*, *Tiszabura* község egyik dombján, mely több kilométerről látható. Ellenben *gesztenyefák* vannak 800 évesek is, így a vasmegyei *Kőszeg* határában, a „Királyvölgy“-ben, melyeknek méretei oly nagyok, hogy egyiküknek törzsét kilencz-tizen összefogódzva sem bírják kinyújtott karral átfogni. *Pécsváradon* meg pláne ezeréves gesztenyefákról tudnak, a községi szőlők nyugati mesgyéje melletti legelőn. Egynek ezek közül kerülete még a mult század hatvanas éveiben is 16 lépés volt, úgy hogy átmérője legalább $4\frac{1}{2}$ lépés lehetett. A Pécs határában levő *Bányatelep* község korcsmája is egy ezer éves gesztenyefához van czimezve. S tényleg van is ott gesztenyefa, mely ha nem is épen ezer éves, de 300 évesnél mindenesetre idősebb, ami már nagy ritkaság.

Bizonyosan idősebb 300 évesnél egy, a Duna és Zsitva torkolatánál álló óriási *tölgy* is, melyről azt hiszik, hogy ott kötötték meg a zsitvatoroki békét 1608-ban. Hatalmas lombozatát nemrég egy budapesti botanikus tanár is látta s legalább is 400 évesre becsülte.

Történetünk többi nagy alakjai közül egy óriási *hársfa* a tiszolcz-murányi országot mellett *Széchy* Mária nevét örökíti meg. Ez Muránytól 2—3 kilométernyire egy forrás által alkotott tavacska mellett áll, mely forrást ma is „*Széchy Mária*“-forrásnak hívja a nép s azt tartja róla, hogy miután a murányi Vénusz annak vizében megfürdött, a hársfa alatt tartott sziesztát.

Mátyás király emlékét szintén nem egy fa őrzi, köztük a *zöldyomlípcei*, jelenleg Gizella munkásárvaházzá átalakított vár udvarán egy hatalmas *hárs*, közvetlen a várkapu mellett, melyet „*Mátyás király fájá*“-nak neveznek, mivel Mátyás azon a helyen

sokszor vadászott s mint a vár urának vendége, szeretett e hársfa alatt tartózkodni, sőt ott írta állítólag egy levelét is Beatrix királynéhez. A hárs törzse oly vastag, hogy öt ember kiterjesztett karokkal alig képes átfogni. A 80-as években azonban villám sújtotta, mitől meggyuladt s belől égni kezdett. A törzs belseje teljesen el is égett, de törzsét s egy izmos ágát sikerült megmenteni. A kiégett helyet 18—20 szekér agyaggal töltötték ki s vastag sodronnyal és deszkákkal körülpántózták.

Igazságos Mátyásról regél a baranyamegyei *Máza* mellett egy *tölgyóriás*, melynek legmagasabb ágára ragadta fel egykor a holló Hunyadi János aranygyűrűjét, melyet az a királytól lopott. A gyermek Mátyás nagybátyja azonban biztos kézzel lőtte le a ragadozó madarat s így megkerült a gyűrű.

Magyarország legöregebb faóriásai közé tartozik minden bizonnyal az a híres *diósgyőri mogyorófa*, melyet állítólag Mária királynő, Nagy Lajos leánya és Zsigmond király felesége ültetett. A vár ugyanis akkor Nagy Lajos király vadászkastélya volt s ő is építtette. A szóban levő mogyorófa oly vastag, hogy két ember sem érné át s annak daczára egyetlen ága sem halt el, pedig legalább is 500 évesnek kell lennie. *Sebe* Alajos nyug. táblabíró, akinek udvarán áll, erős léczekkel gondosan alátámasztotta s nagy gondot fordít fenntartására. Boldogult József főherczeg foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a fát a Margitszigetre átülteti, de a szállítás nehézségei miatt lemondott szándékáról. A ritka mogyorófa különben a várrommal szemben, az országút másik oldalán, a vasrácsos kapun keresztül is jól látható s turisták gyakran látogatják.

A török-tatár dúlásokra nem egy nevezetes fánk emlékeztet, így a *pilismaróthi* határban létező *Dobozi-fák*, melyek alatt történt állítólag az az eset, mikor Dobozy Mihály, látva, hogy az üldöző törökök elől nem menekülhet, hitvesét szíven szurta, hogy a pogány rablók el ne foghassák. Brassómege *Szászhermány* községében meg azt a fát mutogatják, mely Kisfaludi Károly egy híres románczát inspirálta. A kőfallal körülvett templom előtt ugyanis óriási *hárs* áll, büszkén daczolva széllal és viharral. A fa már a tatárjárás idején megvolt, s itt folyt volna le az az esemény, hogy egy alkalommal a tatárok közeledésének hírére a

falu apraja-nagyja a templomban keresett menedéket. Csak egy jámbor szász atyafi és felesége késtek el annyira, hogy orruk előtt a nehéz tölgyfaajtó becsukódott. A férfi kénytelen volt a közeledő tatárok elől a fára mászni, de az asszonynak már nem volt erre elég ideje, a tatárok utólérték a szemre való menyecskét s egy markos legény nyergébe kapva elvágatott vele, mire a szász atyafi a fán kárörömmel felsóhajtott: „szegény tatár!”

Még régibb, majdnem a honfoglalással egyidejű fákról is szólnak hagyományaink. *Diós-Jenő* határán például van egy nevezetes fa, mely 40 méter magas. Ezt tartják annak a tölgynek, mely az Árpád-házi királyok okleveleiben nem egyszer fordul elő hogy t. i. a király a „nagy tölgyfa” alatt hallgatta meg az urak tanácsát, s ezért meg vannak győződve, hogy a tölgy alatt valaha egyik Árpád-házi királyunk osztogatta parancsait. Viszont a nyitra-megyei *Zobor* hegyen még ezelőtt tíz évvel is látható volt egy cser óriási törzse, melynek valamelyik ágára a honfoglaló magyarok a szláv Zobor vezért akasztották, akit három napi ütközet után legyőztek. A legendai fa törzse bádog vérttel volt körül-erősítve.

Állítólag már 1502-ben létezett az *akaratytyai* öreg *szilfa* is a Bakony mentén, Iszka-Bögre, Papodtető, Hólyag, Hárs-ág és Kőröshegy határában, melynek történetét érdekesen beszéli el Eötvös Károly „Utazás a Balaton körül” című munkájában. Nem egyszer pihentek a kemecsei országgyűlésre menő nemesek árnyékában. A *majtényi* sikon is van egy öreg fa, az 1711-iki fegyverletétel helyén, melyet a kurucz kapituláció emlékére állítottak oda. Hát még a szilágymegyei *Pintye Gligor*-féle hatalmas fa, melynek odvába Pintye a zsákmányát szokta volt rejteni. Meg a Jókai általt megénekelte „Nagyenyedi két füzfa”, Felvincz és Enyed között, melyet hét ember-ivadék látott felnőni s melynek története fiuról-fiura szállt. Nem is szólunk az újabbkori Pest történetében oly nevezetes szerepet játszott Norma-fáról s a pesti oldalon állott híres Zöld-fáról, melyről nem csak a Zöldfa-utca vette nevét, hanem a mai Pesti Hazai Takarékpénztár palotája helyén állott hirhedt „Zöld fához” címzett mulató is, a diákság és polgárság közötti gyakori véres verekedéseivel és összeütközéseivel.

De gyümölcsfáink között is voltak fenomenális példányok. Egyebek közt *Vitkovics* Mihály is említ 1825-ből, Jász-Apátiból Thaisz Andrásához intézett levelében egy *körtefát*, mely Gömöri János szőlősgazda ottani kertjében állott, s melynek kora felől a legöregebb emberek sem tudtak felvilágosítást adni. *Vitkovics* már akkor 300 évesnek ítélte s azt írta róla, hogy: „pompásan nyulik az ég felé ez a sok százados fa, melynek alsó kerülete a föld színén, hat lépéseket teszen, egy embermagasságnyira közép átmérője három lábnál valamivel többet foglal magában, az egész magassága pedig az 58 lábat megüti.”

Háromféle körte termett rajta, nyári bergamotte, őszi császárs és téli királykörte, háromféleképp lévén beoltva. Ennélfogva egyik évben sem volt meddő, mert ha egyik faj nem termett, hozott gyümölcsöt a második vagy harmadik.

Ugyanebben a levelében *Vitkovics* tudakozódik a pestmegyei *Nagy-Kovácsi*-i híres *almafa* felől is. „Te, — írja Thaisznak — mint aki hivatalból gyakorta eljársz, ezen szinte nagy és százados *almálynak* (ha szabad úgy a körtvély szó után szólani) leírását készítsd el és közöld a világgal. Igen jól tudod, milyen némák vagyunk hazánk ritkaságairól, hogy azokat többnyire idegenek munkáiból kell megtudnunk és milyen beszédeselek, milyen kurtólók a külföldiek a magukéiról.”

Vitkovics szemrehányása ma már tárgyaltan. Darányi földmívelésügyi miniszter poétikus, melegen érző szívvvel karolta fel a magyar kulturhistória nevezetes ügyét, mely hazánk történeti emlékü fái gondozásában s megőrzésében nyilvánul, melyeket a nemzeti lélekből fakadó kegyelet kultusza fon át legendájával. Ha e legendák nem is oly tarkák és változatosak mint más népeknél, de hiven jellemzik népünk pszichológiáját, kedvencz hőseit, ábrándjait s élő jelképei nemzeti öntudatunknak, melyeknek elhalványulniok sohasem szabad.

V. S.

Az időjósítás újabb módszeréről.

Irta : Péch Aladár áll. főgimn. tanár.

A gyakorlati meteorológiának fontos feladata az időjárás előre való megállapítása. Ez a feladat azonban még elég messze van a tökéletes megoldástól. Meteorologiai intézetünk is közli ugyan nap-nap után a következő 24 órára szóló időprognosztikont, de ennek már magában véve megvan az a hiánya, hogy a legközelebbi napra szólván, a nagyközönség tulajdonképpén csak akkor vehet róla tudomást, mikor már saját tapasztalatából győződhetik meg a tényleges időjárásról.

A mai meteorológiában általánosan elfogadott alapelvektől teljesen eltérő módon iparkodik a kérdéssel megbirkózni *Vozáry Pál* kir. főmérnök ur, ki már több év óta rendszeresen közli is időjósításait „*Meteor*” cz. lapjában,¹⁾ melyben a bekövetkező időjárást általában hetekkel előre állapítja meg. Rendszerének alapelveit a meteorologusok nem fogadják el. De az a körülmény, hogy időprognosztikonjai igen nagy százalékkal beválnak, már magában véve is megokolttá teheti annak minél szélesebb körökben való megismertetését. Következő soraimnak czélja első sorban, hogy *Vozáry* ur értekezése²⁾ alapján bemutassam ezen rendszer alapelveit, azután pedig néhány összehasonlító táblázatot közöljek, melyből időjósításainak beválásáról alkothatni képet.

*

A „*mechanikai meteorologia*” szerint az időjárás változásaira nézve *első sorban a bolygóknak helyzete van befolyással*. Ezeknek egymáshoz, a Naphoz és Földhöz való helyzetei folyton változnak, különböző állásaikban, különböző módon hatnak a Föld légkörének egyensúlyi állapotára s így ebben különböző változásokat idéznek elő. *Csomópontoknak* nevezi a bolygóknak ilyen bizonyos helyzeteket, egymáshoz vagy a Naphoz való legközelebbi és legtávolabbi állásait.³⁾ Így pl. a Hold földközelpontban vagy ujholdkor

¹⁾ „*Meteor*” időjelző lapok; megjelenik havonta négyszer. Előfizetési ára 1 évre 8 K. (Budapest, II., Donáti-u. 2.)

²⁾ A „*mechanikai meteorologia rendszerének alapelvei*”. (Budapest, 1907. u. o. 60 fillér.)

³⁾ Ezen csomópontok bekövetkezését igen könnyen meg lehet állapítani a *Vozáry* ur készítette *naprendszer térképén* (ára 10 korona).

borulást, esőt okoz, földtávolban vagy holdtöltekor derülést, száraz időt. Az u. n. belső bolygók együttállásai meleget, a külső bolygókéi hideget hoznak.

Az időjárást másodsorban a *napfoltok* befolyásolják. Ezen napfoltok kétféle módon jöhetnek létre. Vagy valami kitörés keletkezett a Napon, mely a folyékony anyagnak egy részét kilöki a Napból annak légkörébe; ezen foltok szétszórt alakúak. Vagy valami óriási ciklon váj hatalmas üreget a Napon, ekkor tömörült üreg keletkezik; sőt ez a szétszórt napfoltokat is egy csomóba hajtja. A kitörések jó hővezető gázokat hajtanak ki a Nap légkörébe, így aztán általában a nap hőhatásai nagyobb mértékben érvényesülhetnek a Földön. A szétszórt foltok tömörülése ellenben hideg befolyásu.

A harmadik tényező a *légkör ellentállásának változása*. Ha ezen ellentállás kisebb, hűvösebb csapadékosabb idő okozója lesz; ha nagyobb, melegebbet, szárazabbat hoz.

Végre a negyedik tényezőt, a különféle *terresztrikus befolyások* képezik.

Bíráló megjegyzések nélkül adtuk a rendszer nagyon rövidre szabott foglalatját. A tisztán szakszerű megbeszélés nem is való e cikk keretébe. Azután a dolgot úgy is lehet felfogni, hogy a mai meteorológiának, *Vozáry* ur rendszerének is, alapelvei pusztán u. n. *feltevések, hipotézisek*. Az egyik a felsorolt négy faktor mindegyikének tulajdonít megfelelő fontosságot az időjárás változásainak előidézésében, a másik tagadja azokat. Melyik álláspont a helyes, közvetlenül nem dönthető el. A fizika ilyenkor úgy jár el, hogy a hipotézist igaznak feltételezve, belőle helyes uton következtetéseket von, amelyeknek valóságát már közvetlenül ellenőrizheti. Ha ezen következtetések igazaknak bizonyulnak, akkor igaznak fogadja el a hipotézist. Ha mi ezen álláspontra helyezkedünk, akkor meg kell vizsgálni, hogy *Vozáry* úr következtetései, *időjóslásai* megfelelnek-e a valóságnak, legalább is oly arányban, mint azt a meteorológiai intézet prognosztikonjainál lehet találni. Ha igen, már ez az egy körülmény is ok lehet arra, hogy ne vessük el a priori az egész rendszert; mert már akkor nagy előnyei vannak a másik felett.

Magam egy év óta végzem ezen összehasonlító észleléseket

s ezek alapján bizonyíthatom, hogy *Vozáry* ur prognosztikonjainak beválási százaléka nem marad általában mögötte a meteorologiai intézetének, ami mellett még két megjegyzést kell tenni. A *meteorologiai intézet* jóslásai csak a legközelebbi 24 órára szólnak, *Vozáry* ur pedig több héttel előre adja jelzéseit. Továbbá ezen jelzések megállapításánál főleg csak az első két faktor szerepel s különösen a harmadsorban említett tényező — a légkör ellenállásának változása — az, melyet kellőképpen nem tud előre számításba venni a mechanikai meteorológia. Ugy hogy, az eddigi eredményekből következtetve, alapos lehet a remény, hogy ha valamennyi tényező számításba lesz vehető, nagy mértékben fog növekedni a bevált eredmények százaléka is.

*

Összehasonlítás céljából közlöm a következő táblázatokat. Egyrészt megadom az elmúlt 1907. év időjárását, amint az *Róma* Zs. ur *utólagos* jelentéseiben található, lehetőleg szó szerinti közlésben (köz. a Természettud. Közlöny füzeteiben). Másrészt közlöm *Vozáry* urnak *előzetes* időjósításait, amint azt „*Meteor*” lapjában időnkint közzétette.

A meteorol. int. időjárási jelentése.

„A METEOR” prognosztikonja.

Január.

A zimankós időt, melyet a múlt év végén éreztünk, januárius elsején már enyhülés váltotta fel. Helyenként lecsapodások voltak. 3-ikán éjjel a helyzet átalakulóban volt, amennyiben eleinte nyugaton, később keleten jelentékeny csapadék keletkezett. 5-ikén a hőmérséklet súlyodt. 6-ikán este csapadékosra fordult az idő. 8—9-ikén kemény fagy volt, mely nem volt tartós, mert 10-ikén erős hőemelkedés jelentkezett. Ezután az enyhe napok egész sora következett; apró lecsapodások napirenden voltak; 15—19-ike közt erős észak-nyugati szelek támadtak. 19-ikén a lecsapodások általáno-

Jan. 1-i számában jelzi, hogy a 2-iki csomópont hatáskörén túl enyhültebb, de szelesebb, változó időt várhatunk, különösen a 8-iki csomópont hatáskörében. A 11—13-iki csomópontok hatáskörében csapadékos jellegű idő következik, mely a 14-iki csomópontot követőleg válhatik újra szeles, vagy viharos jellegűvé. A 21-iki, de különösen a 25—26-iki csomópontok azok, amelyek ismét erősebb hideget hoznak. A 29-iki csomópont eleinte változékony, majd állandóbb időt hoz.

Jan. 16-án jelzi, hogy az időjárásban beállott enyhülés még nem a

sak lettek. 20-ikán lényeges fordulat állott be. Élénk északi szelek a hőmérsékletet érezhetően csökkentették; az idő száraz, derült és nagyon hideg lett, kivált 22—24-ike közt volt szokatlanul zord. 25-ikén nyugat felől terjedt a hőemelkedés; a fagy — bár mérsékelve — megmaradt, csapadék is járt vele. A hónap végén az ország északi és nyugati részén nagy havazás volt.

(Természettud. Közl. XXXIX. 226. l.)

Február.

A hónap elején változékony idő uralkodott gyakori havazással és mérsékelt fagygyal. 5-ikétől kezdve az idő száraz jelleget öltött; 6-ikán érezhető hősültyedés állott be, amire huzamosabban zord és száraz idő következett. 13-ikán a helyzetben változás észlelhető, amely nálunk hőemelkedésben és havazásban nyilvánult. De csak átmenőleg, mert 16-ikán ismét zordra fordult az időjárás. 18-ikán az idő enyhült, szeles és csapadékos lett. A csapadékos jelleg 21-ikén domborodott ki. A hónap végéig enyhe idő uralkodott gyenge éjjeli fagygyal.

(U. o. 279. l.)

tavasz előhírnöke és már a 17. vagy 21-iki csomópontok is hidegre változtathatják az időjárást. Jelzi továbbá, hogy a 25—25-iki csomópontok hatáskörében havazás állhat be.

Jan. 23-án jelzi, hogy az enyhébb jelleg növekedni fog s a 29-iki csomópont után már egészen enyhe idő várható.

Jan. 16-án jelzi, hogy a hónap 3 részre osztható időjárásilag; első harmada inkább derült napos idővel, 10-ikét kivétőleg csapadékos, 14-ike hatáskörében s azt követőleg hidegebb jelleggel, a midőn még utótól is beállhat.

Febr. 3-án jelzi, hogy a 7-iki csomópont hatása a nagyobb mértékű enyhülés megakadályozásában fog nyilvánulni; a 9—10-iki csomópontok csapadékos jellegűek. A csapadék legvalószínűbben eső alakjában jelentkezik, mely a 14-iki hideg jellegű csomópont befolyása alatt újra havazásba mehet át. Hideg jellegű csomópont főleg a 22-iki.

Febr. 18-án jelzi, hogy a 22-iki csomópont változó, erősebb szeles, viharos időt hozhat; a 28-iki csomópont hatásköre az olvadó időveteti be.

Márczius.

A hónap elején változékony, hűvös idő uralkodott, az éjjeli fagy általános volt, sok helyen havazott. 4-ikén az idő országsszerte száraz

Febr. 11-én jelzi, hogy a 7. és 9-iki csomópont változékony, csapadékos, a 13-iki hidegebb, szeles viharos, a 22-iki ismét a hidegebb

1-tt. 9-ikén kisebb havazások indultak meg. 11-ike után hősüljedés és szeles idő következett. 14-ikén a hőmérséklet nyugat felől emelkedni kezdett. 15—17-ike között nyugaton enyhesség, keleten erős fagy uralkodott. A hőemelkedés csak 18-án terjedt ki az egész országra; az idő egyszersmind csapadékos lett. Később erős szelek támadtak. A lecsapódások 19—20-ikán főleg észak-keleten voltak jelentékenyek, 20-ikán pedig zivatar kíséretében jelentkeztek az Alföldön. 25-ikéig szeles, változékony, helyenkint csapadékos időjárás uralkodott. 26-ika után a lecsapódások megszűntek; az idő jobbára száraz és nappal enyhe, éjjel azonban a lehülés a fagypontra alá süllyedt.

(U. o. 338. 1.)

Az első két napon száraz, deres és fagyos idő volt. 3-ika után nagy esőzés és délen viharos szelek voltak; 9-ike átmenetileg száraz volt, de 10-ikén délen és nyugaton újra megindult az eső. 12—13-ikán az eső szűnése tapasztalható, de 14-ikén a nyugati tájakon ismét esőzés volt. Utána az esős jelleg (18. és 19-ikén) az egész országban kidomborodott. 19—22-ike közt száraz idő uralkodott; 23-ikán újra beállt az esőzés és tartott a hónap végéig.

(U. o. 394. 1.)

jellegű időt vezet be, de az előrehaladt évszak folytán valószínűleg inkább csak esőt, csapadékot fog okozni.

Márcz. 4-én jelzi, hogy 9-ikén kiadóbb csapadék várható, mely havazásban nyilvánulhat; 13-ikán is lehet havazás. 18—19-ikén viharos idők állhatnak be. Az élénk, viharos szelek 9. és 13-ikán is beállhatnak.

Márcz. 12-én jelzi, hogy 13-ika után emelkedik a hőmérséklet s csak a 22-iki hideg csomópont fog zavarólag hatni, de ezután beállnak a kedvező tavaszi napok.

Márcz. 17-én jelzi, hogy 18-ikán felhős idő várható kevés csapadékkal, 21-ikén élénkebb, esetleg viharos szelek jelentkezhetnek; a 22-iki csomópont igen változékony jellegű, míg a 27—28-ikiak egészen a melegebb jelleg felé terelik az időjárást.

Márcz. 24-én jelzi, hogy a 27—29-iki csomópontok szelet hozhatnak.

Április.

Márcz. 12-én jelzi, hogy e hó eleje 3-ikától kezdve változékonnak ígérkezik; lehet erősebben csapadékos vagy pedig csak állandóbban szeles idő. 10-ikét követőleg meleg, száraz lesz az idő, csak a hó végén várható csapadék.

Márcz. 24-én jelzi, hogy a 3-iki csomópont esőt hoz, de 5-ike után állandóbb jellegű lesz az idő, mely 10-ike után az egész hónapban meleg, száraz lesz.

Ápr. 8-án jelzi, hogy 9—10-ike nagyon változatos időt hoz, de utána állandóbb lesz az időjárás; 18. és 21-ike hűvösebb hatású. 10., 18. és 28-ika csapadékos jellegűek.

Ápr. 17-én jelzi, hogy a 18-iki csomópont hideget hoz, de utána száraz, melegebb idő fog fejlődni, melynek csak a 21-iki csomópont szolgálhat kevés akadályul.

Ápr. 23-án jelzi, hogy a 28—30-iki csomópontok szeles, esetleg csapadékos időt hozhatnak.

Május.

Az áprilisban tapasztalt gyakori lecsapódások május elején megcsappantak. A hőmérséklet 4-ikétől kezdve emelkedni kezdett; 5-ikén a hőmérséklet erősen felszökött; 9-ikén hazánkban zivatarok voltak; 10-ikén az idő ismét visszanyerte nyári jellegét. A meleg 16-ikáig tartott. Ekkor az idő megváltozott és főleg keleten sok zivataros eső keletkezett. 17-ikén lehűlés állt be s az idő esőre fordult 21-ikéig, mikor az eső csökkent. Ezután újra száraz, meleg jellegűt öltött az idő, 24-ikétől kezdve pedig a zivataros jelleg lett uralkodóvá.

(U. o. 450. l.)

Ápr. 23-án jelzi, hogy a 2-iki csomópont hűvös jellegű; a 7-iki csomópont hideg jellegű, 9—11—12-ikiek melegek; ez utóbbiak körül szeles, változó, esetleg csapadékos idő várható. A 16-iki csomópont szeles, a 30-iki is szeles, esetleg csapadékkal; közbe melegebb az időjárás.

Ápr. 29-én jelzi, hogy 2-ika után beáll az enyhébb, száraz jelleg, 7—12-ikéig azonban szeles, változó, esetleg csapadékos idő várható. 12-ike után enyhülés és állandóbb idő következik; 16-ikán ismét változhatnak az időjárás.

Május 6-án jelzi, hogy a 16-iki csomópont hatásköre hűvös, lehet viharos, esetleg zivataros jellegű; utána a hó végéig elég állandónak ígérkezik az idő.

Május 12-én jelzi, hogy a 28-iki csomópont sok csapadékot hozhat, hacsak a napkitörések nem lépnek akadályozólag közbe.

Május 20-án jelzi, hogy 22-ike után melegebb időt lehet várni, mit 28—30-ika zavar meg kiadóbb esővel.

Junius.

2—4-ike között majdnem mindenütt és helyenként dus esőzés volt, mely általában 11-ikéig tartott. 11—13-ika között jobbra száraz idő uralkodott

Május 20-án jelzi, hogy a 4-iki csomópont ha a napkitörések jelentkeznek, zivatarossá teszi az időt s több helyen jégesőt is okozhat. Utána

A meteorol. int. időjárási jelentése.

és a hőmérséklet is folytonosan emelkedett. 14—19-ike között zivataros jellegű esőzések voltak. 20-ikán az idő derültre fordult s a következő két napon is többnyire száraz maradt. 23-ikán zivataros esőzések keletkeztek; 24-ike után a hónap végéig állandóan derült és meleg idő uralkodott.

(U. o. 499. l.)

A „METEOR” prognosztikonja.

állandóbb, meleg idő jön 13-ikáig, a mikor csapadék, vagy zivataros változások várhatók. Ezt követőleg melegre fordul az idő, a mit a 26-iki csomópont fog enyhíteni s tesz csapadékoszá, esetleg zivatarosszá.

Jun. 2-án jelzi, hogy a 4-iki csomópont csapadékot ígér; 4—8-ika közt egy-két állandóbb nap várható, míg 8-ika hatáskörében szeles, esetleg zivataros idő várható meleg jelleggel, mely meleg fokozódik 13-ikáig. Ekkor újra csapadék várható s a meleg csökkenése, követőleg ismét meleg, 19-ikén zivataros jelleggel, esetleg jégesővel.

Jun. 10-én jelzi, hogy 10—13-ikáig állandóbb, melegebb, derült idő várható, míg 13-ikán meleg csökkenés és csapadék áll be.

Jun. 23-án jelzi, hogy a 25—26-iki csomópontok hatásköre lehűlést is hoz, amit követőleg néhány napra újra állandóbb, melegebb időt kaphatunk.

Julius.

A meleg és száraz idő, mely június végén uralkodott, e hó elején is folytatódott. 2—3-ikán átmenetileg zivataros esőzés és hőcsökkenés állt be, de 4-ikén az idő kiderült és melegebb lett. 6-ika után az idő zivatarosra vált s később (11-ikén) a hőmérséklet érezhetően súlyedt. Az idő egész 23-ikáig változékony, hűvös és helyenkint kis mértékben csapadékos. 23-ikán szárazra fordult s a hőmérséklet normális értékére emelkedett. 24—28-ika között helyi zivatark keletkeztek. A hónap végén lehűlés, zivataros esők és élénk északnyugati szelek állottak be.

(U. o. 554. l.)

Jun. 17-ikén jelzi, hogy e hó igen változatos időjárású lesz s különösen a csapadékos jelleg fog uralkodni. Az első napokban hűvös, szeles, esetleg csapadékos idő lesz; 12—23-ikáig várható a melegebb, állandóbb idő, mely közben azonban, ha kitörések jönnek elő a Napon, zivatarkat kaphatunk. 24-ikétől ismét csapadékosra válik az idő. A hó végén is inkább alacsony, mint magas hőmérsékletre van kilátás.

Jul. 9-én jelzi, hogy a 11-iki csomópont csapadékos és hideg jellegű, a 16-iki változó, szeles, zivataros vagy viharos időt hoz, a 24-iki csapadékos, a 29-iki hősülyedéssel, változó idővel állít be.

Jul. 16-án jelzi, hogy a 18—21-iki csomópontokon kevés csapadék várható; a 23-iki csomópont újra bevezeti a változatos időt, hűvösebb széllel, esetleg nagyobb mennyiségű csapadékkal.

Jul. 23-án jelzi, hogy a napkitérések utját állották a 23-iki csomópont érvényesülésének, úgy hogy a hűvös, szeles, esetleg csapadékos időt a 25-iki csomópont vezeti be. A hőmérséklet egészen a hó végéig inkább a normális alatt fog állni, miután a 29-iki csomópont is hűvös jellegű.

Augusztus.

A hó elején az idő hűvös és elszórtan kis mértékben esős volt. 3-ika után a hőmérséklet emelkedett s az idő szárazabb lett. 7-ikén nagyobb számban zivatarok keletkeztek s az idő lehült. 9-ikén ismét melegebb és derült lett az időjárás s általában 16 ikáig olyan maradt. Ekkor esőzés indult meg, mely 18-ikáig tartott. 19-ikén megre, derültre fordult az idő; 20-ikán éjjel szeles, hűvös, esős idő állt be; 25-ikétől fogva szép meleg, nyári lett az idő.

(U. o. 602. 1.)

Jul. 16-án jelzi, hogy e hó első napjaiban az időjárás az állandóbb meleg jelleg felé hajlik; 7-ikén azonban igen változékonyra fordul az idő. 10—20-ikáig várható a hó legállandóbb s legmelegebb szaka; 20-ikától újra változékony, zivataros idő várható; 25-ikén hűvös jelleggel, mely a hónapnak majdnem a végéig tart.

Aug. 1-én jelzi, hogy a nyári meleg e hónapban is csak rövid időközökben fejk ki, átlag azonban jobban érvényesül, mint júliusban.

Aug. 15-én jelzi, hogy lényegesebb változást a 20—21-iki csomópontok hoznak csapadékkal, széllel, de még mindig elég meleg idővel. Nagyobb lehülést, esetleg viharos jellegű változást a 25-iki csomópont van hivatva bevezetni.

Aug. 26-án jelzi, hogy az időjárás állandóbb jellegűt öltött s a 30-iki csomóponton csapadék várható, meleg jelleggel.

Szeptember.

Az első 3 napon meleg idő uralkodott; 4-ikén érezhető lehülés jelentkezett; 6-ikán a hőmérséklet emelkedő, 15-ike után pedig csökkenő irányt követett, mire 24-ike körül erős éjjeli lehülések következtében legalacsonyabb állására szállt, mely kissé a megszokott alá került.

A hónapban valamire való, az egész országra kiterjedő eső csak 3—4-ike körül volt. Azontul a száraz, verőfényes napok hosszú sora következett, mit csak 9-ikén s 15—16-ikán nyugaton, a hó végén pedig másutt is kisebb esőzések szakítottak meg.

(U. o. 652. lap.)

Aug. 15-én jelzi, hogy a szept. 4-iki csomópont hűvös jellegű, csapadékkal, mely azonban aligha lesz nagyobb mértékű; a 7-iki csomópontkor igen ellentétes hatások érvényesülnek, de meleg jelleggel, amit követőleg állandóbb idő érvényesül egészen majdnem a 18-iki csomópont hatásköréig. Ez a csomópont már csapadékos jellegű, a 21-iki pedig lehülést, esetleg élénkebb szeleket, sőt vihart is hozhat, mely után ismét tűrhetőbb lesz az idő, kisebb változásokkal. A hónap egészben véve elég kedvező lesz a terményekre nézve.

Aug. 26-án jelzi, hogy szept. 2—3-iki csomópontjai derült jellegűek.

Szept. 12-én jelzi, hogy 15-ikétől kezdve lassan átváltozik az időjárás s 21-ikéig igen változó lesz, hűsüléddel, csapadékkal, esetleg szélllel. 21-ike után ismét állandóbb, derültebb, a hónap vége újra változó, legvalószínűbben élénk szelekkel.

Október.

A hónapot általában a derült, száraz és meleg időjárás jellemzi. A hó elején kevés eső volt, de azután 24-ikéig szép, enyhébb idő uralkodott általában. 25—26-ikán dél-nyugatról esőzés indult meg; az enyhe jelleg a hó végéig megmaradt.

(U. o. 716. l.)

Szept. 12-én jelzi, hogy a 2-iki csomópont hatáskörében hűvös, csapadékos időt lehet várni; a 8-iki csomópont melegebbé, állandóbbá teszi az időt egészen 14-ikéig. A 14—15-iki csomópont átmenetileg zavarólag fog hatni, de azután 27-ikéig jó időt lehet várni. Csak a 18-iki csomópont hozhat pár szeles, esetleg viharos napot. 29-ikén veszi kezdetét az őszi kellemetlen idő.

Okt. 5-én jelzi, hogy mivel 2-ikán a csapadék csak igen kevés volt, a 14-iki csomópont alkalmával várható a nagyobb esőzés. A 7—8-iki csomó-

pontok meleg jellegűek, de valószínű a rövid zivataros idő beállta; a 14—15-iki csomópontok esős jellegűek.

Okt. 15-én jelzi, hogy a 18-iki csomópont a csapadékos jelleg érvényesülését fogja előmozdítani; utána enyhébb időjárás várható s a nagyobb csapadék az ősziesebb idővel a 28—29-iki csomópontok alkalmával várható.

November.

Az első két napon még a felette enyhe időjárás folytatódott; a Dunántul s az Alföldön elvéve zivatar volt s keleten is esett kevés eső. 3—7-ikéig az idő derült, száraz és az évszakhoz képest hideg volt. A hőmérő éjjel mélyen a fagypontra alá szállt és erős dér képződött. 9-ikén hazánk nyugati részén már borulás és enyhülés jelentkezett, sőt a határmegyékben az eső is megindult, mely a következő napokon az ország többi tájaira huzódott. Az eső főleg 12—14-ike közt volt helyenkint jelentékenyebb. A hőmérséklet is emelkedett. Ez után az idő szárazabb lett és a hőmérséklet is lassan süllyedt. 20-ikán nyugaton szálíngózott a hó, 21-ikén pedig és a következő napokon mindenfelé hó esett vagy havas eső. 25-ike után a lecsapódások, a jelentéktelen ködszítást nem tekintve, megszűntek, az idő azonban állandóan borult maradt. (Természettud. Közl. XL., 63. lap.)

December.

Az idő 2-ikán borusra változott s csapadékosra, mely csapadékos idő egészen 16-ikáig tartott; a csapadék eleinte az ország egyes helyein jelentkezett; 6-ikán kiterjedt majdnem az

Okt. 15-én jelzi, hogy 5-ike enyhe időt hoz, a 9-ike csapadékos s a 14-iki újra meleg; a 23. és 26-iki csomópontok hideg jellegűek, úgy hogy fagypontra körüli hőmérsékletre van kilátás, vagy pedig nagyobb csapadék fog jelentkezni.

Nov. 8-án jelzi, hogy a beállott hideg nem fog tartós lenni s 14-ike után már melegebb idő jön egészen 23-ikáig. Hideg jellegű a 23. s különösen a 26-iki csomópont. A jelenlegi száraz, téli jellegű időt a 9. vagy 12—14-iki csomópontok változtatják meg s az enyhébb időt, ezzel a csapadék könnyebb képződését segítik elő.

Nov. 15-én jelzi, hogy 20-ika körül csapadékos, 23-ika után hidegebb, csapadékos, vagy szeles idő várható.

Nov. 22-én jelzi, hogy a 23. és 28-iki csomópontok hideg jellegűek s fagypontra körüli hőmérsékletet hoznak további csapadékkal.

Nov. 15-én jelzi, hogy a 3-iki csomópont enyhe jellegű, utána változatos idő jön, 7-ike körül több csapadékkal. 12. és 19-ike hideg jellegűek, valamint különösen 23-ika.

egész országra. 10—12-ikén a csapadék ismét kevesebb lett, 13—14-ikén általánossá vált. 15-ikén északon s keleten volt kevés csapadék, míg 16-ikán az országban majdnem mindenütt gyenge havazás volt. A hőmérséklet 1-én a normális alá süllyedt, de 2-ikától emelkedett, mely emelkedés, kis ingadozásoktól (5-ikén) eltekintve, általában 7-ikéig tartott, mikor hősüllyedés állt be. 9-ikén újra emelkedni kezdett s ez tartott 13-ikáig, mikor nyugaton észrevehetően lehült az idő s helyenkint gyenge fagy is volt. A 14-iki enyhe nap után, 15-ikén országsszerte süllyedésnek indult a hőmérséklet, 16-ikán szelek is jelentkeztek. 17-ikén tulnyomóan derültre, szárazra és hidegre fordult az idő. 19-ikén ismét borus, többnyire csapadékos lett s a hófok emelkedni kezdett. Az időjárás ezen jellege 25-ikéig tartott, mikor a hófok kissé süllyedni kezdett s 26-ikán a jobbára borus és csapadékos idő mellett fagyponthoz közeledő hőmérséklet jelentkezett. A csapadékos idő megmaradt a hó végéig; emellett 27—28-ikán enyhébb lett az idő, de 29-ikén süllyedni kezdett a hőmérséklet s 30-ikán már helyenkint a fagyponthoz alott volt.

(A m. kir. orsz. meteorológiai és földmágnességi intézet időjárási jelentései alapján.)

De a nagy hidegek csak akkor állnak be, ha a Napon ciklonos hatások érvényesülnek. Kitérések esetén nem várható nagyobb hideg, úgy hogy a valódi téli idő beállta inkább januáriusra fog maradni.

Nov. 22-én jelzi, hogy a 3-iki csomópont jellege enyhe; hozhat ugyan lucskos, nyirkos, kellemetlen őszi jellegű időt, de már enyhébbet.

Decz. 13-án jelzi, hogy 14-ike után derültebb idő várható, esetleg gyenge éjjeli fagygyal; de csak 23-ika körül várható a télisebb idő, ha a Napon nem lesznek kitérések; hidegebb jellegű a 31-iki csomópont is.

Decz. 20-án jelzi, hogy 23-ika csak ideiglenes hősüllyedést hozhat, hóval, esetleg széllel, viharral; de a tartós téli idő 31-ike előtt nem áll be.

Vozáry úr rendszerében fontos szerepet játszanak az u. n. *csomópontok*, melyek körében állnak elő rendszere értelmében az időjárás változásai.

Összehasonlító táblázatokat készítettem az elmúlt év hónapjaira, melyekben megvizsgáltam e csomópontok jelzett befolyásának

érvényesülését. A következőkben ezen összeállítások végeredményét mutatom be.

A legrigorózusabban véve a dolgot, a jelzett csomópontoknak az elmúlt, annyira abnormális esztendőben, 30%-a nem vált be s 70%-a bevált. Megjegyzem, hogy oly szigoruan jártam el, hogy a csak kevésbé kétes esetekben is mind a be nem válók közé soroltam az illető napokat.

Összehasonlítva, hogy a jelzett csomópontok közül, melyeken volt egyáltalában valami változás, az eredmény 83%-ot adott, ismét az előbb említett szigorú megválogatás mellett.

Összehasonlítottam azt is, hogy vajjon a meteorologiai intézet közlött jelentéseiben található időváltozások mennyiben állottak be *Vozáry* ur előre jelzett csomópontjain? Az eredmény az volt, hogy a jelzett nagyobbfokú időváltozások 76%-a összeesett a csomópontokkal.

*

Az itt előadottak alapján mindenki véleményt alkothat magának *Vozáry* ur rendszerének gyakorlati értékéről. Azt hiszem, az csakis kedvező lehet. Akár azt tekintjük, hogy az időjárás általános jellemzését mennyire sikerült neki jóval előre helyesen megadni, akár a legutóbb említett százalékos eredményeket nézzük s nem is vesszük számításba, hogy az elmúlt év időjárása milyen abnormális volt, lehetetlen az eredményt pusztán a véletlennek tulajdonítani. Magában véve semmi lehetetlenség nincs azon feltevésben, hogy Földünk időjárási viszonyaira az összes bolygók befolyást gyakorolnak; mivel pedig az ezen föltevésre alapított következtetések, egyéb hiányok dacára is, az ismertett nagyon kedvező eredményre vezettek, az említett feltevést jogosnak tartathatjuk. Ugy gondolom, nagy reménnyel lehetünk az időjósítás ezen új rendszerének jövő fejlődése iránt. Megérdemli mindnyájunk bizalmát és támogatását.

IRODALOM.

Lapszemle.

Luczfenyő-karók kihajtásáról irt Sallaë W. dr., tanár a „Vereinsschrift für Forst, Jagd und Naturkunde“ czimű lap múlt évi folyamának 9-ik füzetében. Ugyanis szeptember hó végén, a múlt évben, a reichstadti magasabb erdészeti tanintézethez két érdekes luczfenyőrudat küldtek be. A két rudat 10 év előtt, gyérités alkalmával, az anyafák alatt elterült suhángosból vágták ki s azokat nagyobb kőriscesmeték mellé támasztórudak gyanánt és a kőriscesmetéknek a vadrágástól való megóvhatása végett használták fel oly módon, hogy a 3 m hosszú rudakat a kőriscesmeték mellé szurták, azok közé még 3 vékonyabb karót dugtak s azonfelül a tetejezett suhángokon még az ágak egyrészt is megnyesve, meghagyták, hogy ezek is a vad hozzáférhetését nehezebbé tegyék.

A két rud, mint azt elhelyeztetésük után mindjárt észrevették s azután állandóan figyelték, tovább élt, zöld maradt, elhelyeztetése 4-ik évétől kezdve járulékos gyökereket is fejlesztett, sőt megnyesett koronája is tovább hajtott és kifejlődött.

Sallaë dr. a járulékos gyökerek képződését annak tulajdonítja, hogy a rudakat a szomszéd erdőrészből vették s levágásuk után azonnal, anélkül, hogy meghegyezték volna, szurták be mintegy 60 cm mélyre a talajba, úgy hogy az élő s működő kambiumréteg nem száradhatott ki s nem indulhatott rothadásnak. Sallaë dr. annak is tulajdonítja e rudak kihajtását, hogy a talaj igen laza, üde s televénydus volt. A gyökerek a rudak alsó, vastagabb végén egymástól mintegy 25 cm-nyire, tehát két magasságban törtek elő még pedig úgy, hogy a járulékos gyökerek egy-egy a földbe került ágcsonk mellett s az alatt körülbelül egy és ugyanazon időben jöttek elő, mi a 30—30 cm hosszú gyökerek évgyűrűiről beigazolható.

A gyökerek képződését Sallaë tanár szerint még a késő tavaszi időjárás is előmozdította, melyben a suhángokat a földbe szurták. Ezt a késő tavaszi időt Sallaë dr. — kellő televényt a talajban és nedvességet a levegőben feltételezve — a lombfákkal ellentétben a fenyőfélék ültetésénél egyáltalán a legkedvezőbb ültetési időszaknak tartja, különösen azt az időpontot, midőn a fák már

rügyezni kezdenek, ami annak idején éppen e két suhánggal is történhetett. A karók gyanánt használt suhángok koronájának további fejlődésére a meghagyott gallyak és az ezzel kapcsolatos növekedési energia, valamint a rudak fentemlitett módon történt levágása is lényeges befolyással volt. Az egyik suhángnál, mely levágása előtt jobb sudarral és oldalhajtásokkal rendelkezett, a *sudarat ugyanis éppen egy ágpereszlen felett vágták le*. Az ujonnan képződött csucshajtás és oldalhajtásokból következőleg a suháng önálló fává nőtt volna s normális növedéket hozott volna létre. Vastagsági növedéke a lefolyt 10 év alatt, mely alatt a földben volt, jelentéktelen volt, mert az első 5 évben a létért való küzdelemben vastagságban nem növekedett, míg az utolsó 6 évben 2:28 m hosszú csucshajtást hajtott, mely az ágpereszlennek egy középső, alvó, nagy járulékos rügyéből tört elő.

A másik suhángnak már nagyobb küzdelmet kellett kifejteni, mert alsó részeiben eredetileg is már csak elhalt gallyai voltak, felső részében is kevés gallya volt s csucshajtását nem az ágpereszlen felett, de *az alatt vágták le* annak idején. Ennek daczára ez a rud is — a kedvező talajviszonyok folytán — gyökereket hajtott, még pedig szintén egymás fölött két magasságban. A gyökerek évgyűrűiből ítélve a gyökérképződés nemsokára a talajba való betolás után történhetett. Ennél a suhángnál az új csucshajtás nehezebben képződött, az egyik csucsrügy alatt létezett három új rügyből.

Ha a járulékos gyökerek képződése az említett suhángoknál a leirt igen kedvező tenyészeti körülmények között is jött létre, az még sem tekinthető ritkaságnak; hisz ismeretes dolog, hogy különösen a magasabb hegységi régiókban, hol a lucz szaporodása tobozképződés útján már ki van zárva, a földön fekvő ágak gyökereket hajtva, azoknak végső hajtásai lassankint felemelkednek s idővel önálló fákká fejlődnek.

Erre alapítja Sallaë tanár is azt a következtetését, hogy a külföldi, ritkább *Picea* (a luczfenyővel rokon) fajokat is inkább úgy lehetne szaporítani, hogy fiatal csemetéknek ágait lehajlítani, laza anyaggal betakarni s így az ágaknak önmaguktól való meggyökeresedését előidézni kellene, feltéve, hogy a járulékos rügyek ily fejlődése nem kizárólag a luczfenyőnek (*Picea excelsa*) a sajátja.

Cserny Gy.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hírek. Már mult számunkban röviden hirt adtunk *Almássy Andor* m. kir. erdőigazgató, *Oszterlamm Ármin* és *Solti Arnold* m. kir. főerdőtanácsos-erdőfelügyelők nyugalomba vonulásáról. Reájuk, valamint a 40 éves szolgálati jubileumát ünneplő *Bauhof Károly* Pozsony városi erdőmesterre vonatkozólag az alábbi sorokat vettük.

Szentannai Almásy Andor négy évtizedet meghaladó állami szolgálat után saját kérelmére nyugalomba vonult. Ő felsége ez alkalomból a Ferencz József rend tisztikeresztjét adományozta neki.

Almásy Andor ugy az Országos Erdészeti Egyesület, valamint a kincstári erdők ügyei körül évtizedek óta figyelemre méltó tevékenységet fejtett ki. Helyénvalónak találtuk ennélfogva, hogy róla e helyen ez alkalomból megemlékezzünk.

Egyike ő is azon keveseknek, akik egyesületünknek megalakulása óta folytonosan működő, buzgó s lelkes tagjai s akik hazánk erdészeti ügyének ujjaszervezésénél elismerésre méltó módon, teljes odaadással, kiváló szakértelemmel hathatósan közreműködtek. Főképpen a kincstári erdészet terén fejtett ki sikeres tevékenységet, főtörekvését képezvén mindig a rábizott kincstári vagyon jóvedelmét fokozni. Emellett gondoskodása kiterjedt nemcsak az alája rendelt tisztviselői kar érdekére, hanem a hivatalának érdekkörébe tartozó lakosságára is.

Az ország különböző helyein eltöltött szolgálata alatt mindenütt, nemcsak az erdészeti szaktársak, hanem idegen körökben is megszerezte személye iránt az általános tiszteletet s rokonszenvet. Feltűnő módon nyilatkozott meg ez a tisztelet és nagyrabecsülés vele szemben 40 éves szolgálatának betöltésekor tartott ünnepségen, amelyen nemcsak a lugosi, hanem a Krassó-Szörény vármegyei, valamint a szomszédos vármegye közönségének színe-java nagy számban jelent meg. Az ország távolabbi helyeiről pedig számosan lelkes hangon üdvözltek.

Hivatalos ügyei mellett időt szakított magának ahhoz is, hogy lakóhelyének, vármegyéjének mindenféle közhasznu egyletében és hazafias, társadalmi mozgalmában teljes odaadással részt vegyen.

Selmeczbányán született 1841. augusztus hó 4-én. Ugyanott végezte el a gimnáziumot 1859-ben s az erdészeti akadémiát 1862-ben. Az erdészeti államvizsgát 1863-ban Bécsben tette le.

A selmeczbányai erdőrendezőséghez már 1862. augusztus hóban fölvétetett, de ottan nem részesülván fizetésben, magán-szolgálatba lépett, ahonnét 1867. évben tért vissza az államerdészethez. 1869-ben a selmeczbányai főbányagrófi hivatalnál fogalmazó, 1871. októberben Beszterczebányán erdőmester, 1881. évben Zsarnóczán hivatalfőnök lett. Az erdészet újjászervezésekor a miniszteriumba rendeltetvén be, 1882. évben főerdőmesternek nevezték ki; ott szolgált 1897. évig, amikor mint erdőtanácsos hivatalfőnöknek a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz küldetett ki. Onnét 1901. évben a lugosi m. kir. erdőigazgatóság élére került. 1902. évi december hóban elnyerte az erdőigazgatói címet, 1906. június hóban pedig az erdőigazgatói jeleget s 1907. évi augusztus hóban pedig m. kir. erdőigazgatóvá neveztetett ki.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek alapító s évek óta választmányi tagja. Az erdészeti államvizsga bizottságnak pedig 1896. év óta tagja.

Óhajtjuk, hogy széleskörű ismereteit hazánk, különösen pedig hazai erdészetünk javára nyugdíjas állapotában is még számos éven át hathatós mértékben érvényesítse.

Osterlamm Ármintól nyugalomba vonulásakor a közigazgatási erdészeti bizottságok, különösen pedig a szilágymegyei, meleg hangon bucsúztak el.

Osterlamm Ármin 1839-ben született Lőcsén. Érettségét Debreczenben tett 1858-ban, a selmeczi erdőakadémiát 1862-ben végezte. Onnan Nagybányára került, ahol mint díjtalan erdészjelölt majd erdőgyakornok, erdész és főerdész szolgált 1878-ig, amidőn a debreczeni kataszteri igazgatóságnál az erdőbecslési felügyelői állás helyettesítésével bízott meg. 1880. jun. 27-én erdőfelügyelővé neveztetett ki Debreczenbe, honnan 1884-ben került Nagyváradra, ahol szolgálatának hátralévő idejét töltötte. 1907-ben lett főerdőtanácsos. Nyugalomba vonulásakor királyi elismerésben részesült.

Solti Arnold m. kir. főerdőtanácsos Svedlérén, Szepes vármegyében 1841. márczius 14-én született, hol édesatyja kincstári és városi orvos volt. Középiskolai tanulmányait Késmárkon és

Rozsnyón végezte. A selmeczbányai erdészeti akadémiát mint kitűnő tanuló 1859—1862-ben végezte és már 1862. év őszén Máramarosszigetre az akkori sóbánya és jószágigazgatósághoz díjtalan kandidátusnak neveztetett ki. Az erdészeti államvizsgát Pesten 1865-ben kitűnő eredménnyel tette le. Az 1866-iki hadjárat alkalmából 4 hónapig, a pozsonyi béke megkötéséig, mint katona tényleg szolgált.

Erdésznek 1870-ben neveztetett ki Körösmezőre és a tiscsurai erdőgondnokság vezetésével bízott meg, hol az 1868. évi nagy széltörések (5000 hold) feldolgozásánál és értékesítésénél tüntette ki magát. Az itt szerzett érdemei elismerésül 1873-ban a X. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztályba erdőigazgatósági titkárnak neveztetett ki Máramarosszigetre. 1876-ban mint erdőmester az akkori topánfalvi erdőhivatalhoz neveztetett ki főnöknek, hol az Aranyos folyónak tutajozásra való berendezésével összekötött bonyolult ügyek megoldásával és ezen erdőhivatal egyéb ügyeinek nagy tapintattal való rendezésével tüntette ki magát és érdemelte ki feljebbvalóinak legnagyobb elismerését.

1881-ben Topánfalváról erdőigazgatósági titkárnak Kolozsvárra lett berendelve, honnan 1882-ben a marosvásárhelyi kerületbe erdőfelügyelőnek neveztetett ki. Innen 1883-ban hivatalból Besztercebányára helyeztetett át, hol a múlt évben főerdőtanácsosnak lett kinevezve és a folyó évben 45 évet meghaladó szolgálat után saját kérelmére, királyi elismerés mellett történt nyugdíjazásáig szolgált.

Nyugdíjaztatása alkalmából a besztercebányai kir. erdőfelügyelőséghez tartozó három vármegye közigazgatási bizottsága negyedszázadig tartott itteni tevékeny és eredményes szolgálatának hálás elismerése mellett szép szavakban határozatilag nyilvánította sajnálatát távozása felett és kívánt neki minden jót a jól kiérdemelt nyugalomhoz.

Bauhof Károly Pozsony sz. kir. város erdőmestere a közel-múltban ünnepelte erdészeti szolgálatba lépésének 40. évfordulóját, mely alkalmából tisztelői részéről élénk ünnepeltetésnek volt a tárgya.

Bauhof Károly 1844. évben Pozsonyban született. Középiskoláit ugyanott elvégezvén, 1864—1865. évben a selmeczbányai

akadémiának volt a rendes hallgatója. Főiskolai tanulmányainak elvégzése után egy ideig az árvai közbirt. uradalomnál szolgált, majd az 1868. évtől kezdve Pozsony városát szolgálta mint erdőgyakornok, erdészeti irnok, ideiglenes erdőmester és az 1889. évtől mint végleges erdőmester.

Folyó évi február 1-én töltötte be a 40-ik szolgálati évét. Ez alkalommal a városi erdészeti személyzet testületileg üdvözölte őt s emléktárgyat is nyújtott át neki. A városi tanács és a közgyűlés is megemlékezett az érdemes szaktársról, ki puritán jellemével, rendkívüli tevékenységével, becsületességével és kiváló szakértelmével számos jó baráttra és tisztelőre tett szert.

A drágaság megszüntetését célzó értekezés elé, amely folyó hó 3-án nyílt meg a pénzügyminiszteriumban, a földművelésügyi miniszterium a következő, bennünket is érdeklő javaslatokkal lépett: A tűzifa árának olcsóbbá tétele végett az okszerűtlen erdőirtások lehetőség szerint korlátozandók és az erdősitések előmozdítandók.

A haltenyésztes felkarolandó, továbbá a vadfogyasztás általánossá és olcsóvá tétele szempontjából tarifális kedvezményekkel a szállítási költségek csökkentendők, továbbá a vadra megállapított túl magas fogyasztási adó mérséklendő.

A szandzsák vasut, melynek ügye oly nagy port vert fel, nemcsak politikai okokból bir nagy fontossággal, hanem az erdőgazdaság szempontjából is kívánatos, amennyiben óriási erdőterületeket szel át és ezeket a világforgalom részére megközelíthetővé teszi. Így Plevlje kerületben 45.000 hektár bükk- és lucsfenyőerdő van, Novibazarban 7000 hektár tölgy- és bükkerdő, lpek kerületben 80.000 tölgyerdő, a Rigó-mezőn Presovo és Oilán mellett 34.000 hektár tölgyerdő végül Pristnia közelében is nagyobb erdőkomplexumok vannak. Ezen erdők mindeddig rendszeres kezelés alatt nem állottak és faállományuk legértékesebb részeit is tüzelési célokra használta fel a lakosság. Mindezen változtat majd a tervbe vett vasut, amely az erdőségek faállományának rendszeres kitermelését és gazdaságos kezelését lehetővé fogja tenni. (Fr. L.)

Vizmosások megkötése a Tarna-völgyében. A vízszabályozás intézői néhány esztendő óta igen nagy súlyt vetnek a folyó-

menti vízmosások megkötésére, amelyek egy-egy esőzés alkalmával kiszámíthatatlan mennyiségű hordalékot zudítanak a folyók medrébe. Darányi földmivelésügyi miniszter logujabban a Heves vármegyei Tarna folyó völgyében lévő vízmosások megkötésére tett érdemleges intézkedést. A vízmosások Sirok, Bükszék, Kisfüzes, Szajla, Pétervásár, Váraszó, Erdőkovesd, Szentdomonkos, Bükszenterzsébet, Tarnalelesz és Szederkény községek határában tettek nagy károkat és nehezítették meg az Észak-Tarnavölgy szabályozó-társulat munkáját. A vízügyi szolgálat szakemberei és a közigazgatási hatóságok megállapították az összes munkálatok programját. A munkálatokat tíz esztendő alatt fejezik be és pedig csaknem százezer korona költséggel, melyből ötvennyolcezer koronát a községek fedeznek, közel harminczkilencezer koronát pedig Darányi miniszter állami segítségképpen ígért. Az állami segítséget a miniszter az évről-évre meghatározandó munkamennyiséghez képest ugyancsak évről-évre fogja megállapítani és engedélyezni. Ebből a célból az évi munkaprogramm a munkálatok céljára szükséges összeg megjelölésével évenként november 1-ig a miniszter elé lesz terjesztendő.

A **vadorzás** egyes vidékeken ismét rendkívüli mértékben elharapódzott s minduntalan az erdészeti személyzet ellen elkövetett újabb merényletekről olvasunk a lapokban.

Legutóbb Pallavicini gróf csongrádmegyei birtokán lőtt öt vadorzó az uradalomnak *Muha* József és *Takács* István nevű alkalmazottjaira, előbbit karján, utóbbit gyomrán súlyosan megsebesítve. A vadorzók közül kettőt elfoglak.

Ideje volna, hogy bíróságaink a legsúlyosabb büntetéssel sújtanák az ily eseteket.

A **régi hegedük titka**. Sokat vitatott kérdés, hogy miért nem tudnak mostanában oly hegedüt készíteni, mint a régi mesterek. Most egy német folyóiratban Battistelli tanár egy új magyarázatát adja ennek a dolognak. Azt mondja, hogy a régi hegedük titka nem a készítésnél felhasznált firniszben, hanem a fában rejlik. A készítésnél felhasznált alpesi fákat ugyanis a vízben usztatták Kremónáig s a vízben a fa teljesen átváltozott. Ez az oka annak, hogy Stainer híres hegedűkészítő, aki Kremónában mesterműveket készített, mihelyt műhelyét áttette Tyrolba, csak

középszerű hegedüket tudott előállítani, bár ugyanazt a fát használta. Amióta Napoleon az Alpeseekben utakat készített a fát már nem szállították többé vizen s Battistelli nézete szerint azért nem tudnak már olyan hegedűt készíteni, mint a középkorban. B.

24 m. kerületű Jequitiba. Az alábbi kép egy braziliai faóriást ábrázol. A Jequitibák a Lecythidaceae családba tartoznak. Szívós,

23. kép. Braziliai Jequitiba (Cariniana).

nehéz és tartósfajú lombfák, melyek kitűnő műfát szolgáltatnak. Három faj ismeretes, melyek tudományos neve *Cariniana excelsa* Cas., *C. brasiliensis* Cas. és *C. domestica* (Mart) Miers.

Steiner Gyula cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető-gyára, Körmend, árjegyzékét már szétküldötte. Ha netalán valamelyik erdőhivatal azt nem kapta volna kézhez, úgy azt kívánatra azonnal bérmentve küldi.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Russek Ferencz* uradalmi erdőtisztnek az erdőgazdaság terén szerzett érdemei eismeréseül az arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1908. évi február hó 2-án.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

*

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére *Kilb Miklósnak*, a gróf Schönborn-Buchheim-féle munkács-szentmiklósi hitbizományi uradalom körerdészének, sok évi hű és eredményes szolgálata elismeréseül, az arany érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1908. évi február 19-én.

Ferencz József s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Krajcsovits Ferencz* m. kir. főerdész az orsovai erdőhivatal kerületéből a lippai főerdőhivatal központi szolgálatához helyezte át.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az államerdészeti tisztviselők egyesített létszámában *Wény János*, *Glock Géza*, *Nagy László*, *Fridrik Árpád*, *Zavicsa József*, *Papp Gusztáv*, *Schaab Bálint*, *Rusznay Győző*, *Bartók Ernő*, *Héjj János István*, *Matherny Róbert*, *Nagy Imre* és *Puksa Endre* m. kir. erdőgyakornokokat, okleveles erdészeket, valamint *Gógl Adolf*, *Nagy Pál*, *Loványi Heribert* és *Móré László* okleveles erdészeket m. kir. erdészjelöltekké, *Thegze László* urad. erdőgyakornokot, *Vagács Sándor*, *Szilvay József* végzett erdészeti főiskolai hallgatókat, *Kakódy Dániel* urad. erdészeti segéd tisztet, ifj. *Brietyanszky Endre*, *Surjanszky Kálmán*, *Jónásch Kornél* és *Orosz Zoltán* végzett erdészeti főiskolai hallgatókat pedig ideiglenes minőségű m. kir. erdőgyakornokokká nevezte ki és szolgálattételre *Gógl Adolf*ot és *Orosz Zoltán*t az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz, *Nagy Pált* és ifj. *Brietyanszky Endrét* a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz, *Loványi Heribert*et a lipótvári m. kir. főerdőhivatalhoz, *Móré Lászlót* a tótsóvári erdőhivatalhoz, *Thegze Lászlót* az ungvári m. kir.

főerdőhivatalhoz, *Vagács* Sándort a besztérczei m. kir. erdőigazgatósághoz, *Szilvay* Józsefet a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatósághoz, *Kakódy* Dánielt a susaki kir. erdőhivatalhoz, *Surjanszky* Kálmánt a kolozsvári erdőigazgatósághoz, *Jónásch* Kornélt pedig a bustyaháza m. kir. erdőhivatalhoz osztotta be.

A földmívelésügyi miniszter a számvevőségek egyesített létszámában *Porubszky* József fizetéstelen számtisztet a miniszteri számvevőséghez, *Tessényi* Károly számgyakornót a máramarosszigeti erdőigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, *Inkei* Ödön számgyakornokot az aradi jóságigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, *Huszt* Aladár számgyakornokot a kolozsvári erdőigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez számtisztékké, továbbá *Horváth* Fülöp számgyakornokot a susaki erdőhivatal mellé rendelt számvevőséghez ideiglenes minőségű számtisztté nevezte ki.

A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalma fában, faárukban, cserzőanyagokban és papirosanyagban. (1906.)*

I. Fa.

1. Tüzifa; gyaluforgács, fűrészforgács; káráesonfa.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsá	értéke koronákban	mennyisége métermázsá	értéke koronákban
Ausztria	75.180	90 216	1,058.256	1,851.948
Bosznia	604.643	725.571	1.643	2.300
I. összeg	679.823	815,787	1,059.899	1,854.248
Németország	104	125	291	509
Olaszország	—	—	63.841	111.722
Románia	127.116	152.539	15.741	22.037
Szerbia	63	76	74.845	104.783
Bulgária	—	—	18	25
Europai Törökország	160	192	—	—
II. összeg	127.443	152.932	154.736	239.076
Főösszeg 1906. évben	807.266	968.719	1,214.635	2,093.324

2. Fűzfavessző, hámozatlan.

Ausztria	58	348	434	2.604
Bosznia	—	—	204	1.224
I. összeg	58	348	638	3.828
Németország	—	—	1	6
Románia	—	—	3	18
Szerbia	73	438	62	372
Bulgária	—	—	7	42
II. összeg	73	438	73	438
Főösszeg 1906. évben	131	786	711	4.266

3. Fűzfavessző, hámozott.

Ausztria	424	12.720	5.222	140.994
Bosznia	27	810	35	945
I. összeg	451	13.530	5.257	141.939
Németország	—	—	317	8.559
Románia	—	—	41	1.107
Szerbia	—	—	7	189
Bulgária	—	—	4	108
Brit-Kelet-India	—	—	6	162
II. összeg	—	—	375	10.125
Főösszeg 1906. évben	451	13.530	5.632	152.064

*) Az 1906. évre vonatkozó külkereskedelmi forgalom statisztikájának később való megjelenése következtében csak most közölhető.

Szerk.

4. Európai épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsza	értéke koronákban	menyisége métermázsza	értéke koronákban
Ausztria	362.092	983.356	754.309	3,534.885
Bosznia	363.692	1,194.200	—	—
I. összeg	725.784	2,177.556	754.309	3,534.885
Németország	45	338	554.447	4,850.084
Olaszország	861	6.458	17.163	59.882
Oroszország	4.988	16.959	6.877	20.631
Svájc	—	—	2.750	15.154
Franciaország	367	2.753	1.573	17.422
Belgium	—	—	1.066	12.792
Hollandia	—	—	26.746	317.948
Nagybritannia	—	—	11.681	73.965
Románia	1,452.277	2,908.723	23.561	47.122
Szerbia	285	1.710	8.168	24.457
Bulgária	—	—	58.916	177.720
Európai Törökország	9.935	40.097	858	3.689
Görögország	—	—	122	990
Spanyolország	—	—	3.349	23.404
Portugália	—	—	404	4.848
Afrika	—	—	783	4.192
Montenegro	500	2.850	200	860
Argentína	—	—	403	1.209
II. összeg	1,469.258	2,979.888	719.067	5,656.369
Főösszeg 1906. évben	2,195.042	5,157.444	1,473.376	9,191.254

5. Abronesfa nem hasítva.

Ausztria	555	3.608	—	—
Bosznia	9	58	—	—
I. összeg	564	3.666	—	—
Főösszeg 1906. évben	564	3.666	—	—

6. Bányafa; mindennemű szélvészka.

Ausztria	149.000	357.600	251.375	678.713
Bosznia	17.596	42.230	—	—
I. összeg	166.596	399.830	251.375	678.713
Németország	—	—	13.032	35.186
II. összeg	—	—	13.032	35.186
Főösszeg 1906. évben	166.596	399.830	264.407	713.899

7. Egyéb épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, tölgyfából.

Ausztria	1.373	10.984	155.958	1,341.239
Bosznia	20.712	124.272	—	—
I. összeg	22.085	135.256	155.958	1,341.239

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsza	értéke koronákban	menyisége métermázsza	értéke koronákban
Németország	—	—	314.112	3,769.344
Svájc	—	—	433	5.196
Franciaország	—	—	1.200	14.400
Belgium	—	—	1.066	12.792
Hollandia	—	—	26.055	312.660
Nagybritannia	—	—	611	7.332
Románia	629	3.774	—	—
Szerbia	285	1.710	—	—
Bulgária	—	—	108	1.296
Spanyolország	—	—	1.092	13.104
Portugália	—	—	404	4.848
Afrika	—	—	103	1.236
II. összeg	914	5.484	345.184	4,142.208
Főösszeg 1906. évben	22.999	140.740	501.142	5,488.447

8. Egyéb épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, bükkfából.

Ausztria	3.116	8.102	41.421	124.263
Bosznia	11.464	29.806	—	—
I. összeg	14.580	37.908	41.421	124.263
Németország	—	—	350	1.050
Olaszország	—	—	11.502	34.506
Oroszország	—	—	6.877	20.631
Románia	179	465	—	—
Spanyolország	—	—	1.302	3.906
Afrika	—	—	12	36
Argentína	—	—	403	1.209
II. összeg	179	465	20.446	61.338
Főösszeg 1906. évben	14.759	38.373	61.867	185.601

9. Egyéb épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, dió-, babér- és olajfából.

Ausztria	877	7.893	16.906	152.154
Bosznia	2.122	15.915	—	—
I. összeg	2.999	23.808	16.906	152.154
Németország	45	338	194	1.746
Olaszország	861	6.458	—	—
Franciaország	367	2.753	150	1.350
Belgium	—	—	71	639
Románia	20	150	—	—
Európai Törökország	102	765	—	—
Görögország	—	—	99	891
II. összeg	1.395	10.464	514	4.626
Főösszeg 1906. évben	4.394	34.272	17.420	156.780

10. Egyéb épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, juhar-, nyír-, körte-, fagyal-, cseresznye-, som-, meggy-, galagonya-, szilvafából és mogyoró-cserjéből.

Ausztria	1.751	10.331	38.210	286.575
Brazília	1.932	11.399	—	—
I. összeg	3.683	21.730	38.210	286.575

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsza	értéke koronákban	menyisége métermázsza	értéke koronákban
Németország	—	—	16 049	120.368
Olaszország	—	—	121	908
Svájc	—	—	251	1.882
Franciaország	—	—	223	1.672
Hollandia	—	—	619	4.643
Nagybritannia	—	—	142	1.065
Románia	227	1.339	—	—
Spanyolország	—	—	443	3.322
II. összeg	227	1.339	17.848	133.860
Főösszeg 1906. évben	3.910	23.069	56.058	420.435

11. Egyéb épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, köris-, szil-, akácz-, gyertyán-, gesztenye- és barkócazafából.

Ausztria	150	855	107.126	423.148
Bosznia	44.080	251.256	—	—
I. összeg	44.230	252.111	107.126	423.148
Németország	—	—	69.382	319.157
Olaszország	—	—	503	3.018
Svájc	—	—	266	1.596
Hollandia	—	—	1	6
Nagybritannia	—	—	10.928	65.568
Románia	149	849	—	—
Európai Törökország	9.833	39.332	—	—
Spanyolország	—	—	512	3.072
Afrika	—	—	28	168
Montenegro	500	2.850	—	—
II. összeg	10.482	43.031	81.620	392.585
Főösszeg 1906. évben	54.712	295.142	188.746	815.733

12. Egyéb épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, hárs-, jegenye-, fűz- és égerfából.

Ausztria	1.378	4.685	23.851	85.864
Bosznia	2.501	8.503	—	—
I. összeg	3.879	13.188	23.851	85.864
Németország	—	—	839	3.020
Oroszország	4.988	16.959	—	—
Görögország	—	—	1.800	6.480
II. összeg	4.988	16.959	2.639	9.500
Főösszeg 1906. évben	8.867	30.147	26.490	95.364

13. Fenyőfarud, nyers, megmunkálatlan.

Ausztria	117.719	306.069	3.022	8.462
Bosznia	842	2.189	—	—
I. összeg	118.561	308.258	3.022	8.462

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Németország	—	—	1.408	3.942
Olaszország	—	—	139	389
Szerbia	—	—	234	655
II. összeg	—	—	1.781	4.986
Főösszeg 1906. évben	118.561	308.258	4.803	13.448

14. Fenyőfa a cellulosegyártáshoz.

Ausztria	16.264	39.034	16.374	44.210
I. összeg	16.264	39.034	16.374	44.210
Németország	—	—	1.111	3.000
II. összeg	—	—	1.111	3.000
Főösszeg 1906. évben	16.264	39.034	17.485	47.210

15. Egyéb épület- és műfa, nyers-, megmunkálatlan fenyőfából.

Ausztria	69.909	234.195	100.066	390.257
Bosznia	262.434	708.572	—	—
I. összeg	332.343	942.767	100.066	390.257
Németország	—	—	137.970	593.271
Olaszország	—	—	4.898	21.061
Románia	1.451.073	2.902.146	23.561	47.122
Szerbia	—	—	7.934	23.802
Bulgária	—	—	58.808	176.424
Európai Törökország	—	—	858	3.689
Görögország	—	—	23	99
Afrika	—	—	640	2.752
Montenegro	—	—	200	860
II. összeg	1.451.073	2.902.146	234.892	869.080
Főösszeg 1906. évben	1.783.416	3.844.913	334.958	1.259.337

16. Európai épület- és műfa, bárdolva (ácsolva).

Ausztria	952.613	4.848.487	704.557	7.493.833
Bosznia	156.340	1.320.358	1.163	15.419
I. összeg	1.108.953	6.168.845	705.720	7.509.252
Németország	675	13.500	226.310	4.445.762
Olaszország	—	—	295.120	2.338.008
Oroszország	—	—	96	624
Svájc	—	—	13.875	277.500
Franciaország	—	—	325.655	4.250.275
Belgium	—	—	1.738	34.760
Hollandia	—	—	32.076	254.522
Nagybritannia	—	—	3.348	27.709
Románia	8.408	49.520	178.456	858.292
Szerbia	21.658	230.362	1.682	17.124
Európai Törökország	—	—	3.265	30.540
Azsiai Törökország	—	—	2.511	29.228
Görögország	—	—	42.731	383.415

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Spanyolország	—	—	39.766	336.546
Portugália	—	—	10.941	279.804
Afrika	—	—	20.567	191.039
Montenegro	—	—	172	1.118
Brit-Kelet-India	—	—	31	449
Más országokból	—	—	1.401	14.486
II. összeg	30.741	293.382	1,199.741	13,771.201
Főösszeg 1906. évben	1,139.694	6,462.227	1,905.461	21,280.453

17. Hordófa (donga), elő nem készítve, keményfából.

Ausztria	3.281	55.777	216.512	4,164.630
Bosznia	82.000	918.400	918	13.311
I. összeg	85.281	974.177	217.430	4,177.941
Németország	675	13.500	159.984	3,999.600
Olaszország	—	—	21.262	308.299
Svájc	—	—	13.875	277.500
Franciaország	—	—	265.841	3,854.695
Belgium	—	—	1.738	34.760
Hollandia	—	—	2.758	55.160
Nagybritannia	—	—	516	7.482
Románia	301	3.371	159	2.306
Szerbia	19.689	220.517	—	—
Bulgária	—	—	772	11.194
Európai Törökország	—	—	1.159	16.806
Ázsiai Törökország	—	—	1.485	21.533
Görögország	—	—	17.342	251.459
Portugália	—	—	10.682	277.732
Afrika	—	—	1.089	15.790
Brit-Kelet-India	—	—	31	449
Más országokból	—	—	423	6.134
II. összeg	20.665	237.388	499.116	9,140.899
Főösszeg 1906. évben	105.946	1,211.565	716.546	13,318.840

18. Hordófa (donga), elő nem készítve, puhafából.

Ausztria	1.426	11.408	2.082	16.656
Bosznia	3.930	31.440	—	—
I. összeg	5.356	42.848	2.082	16.656
Németország	—	—	155	1.240
Olaszország	—	—	10.537	84.296
Európai Törökország	—	—	30	240
Görögország	—	—	11	88
Spanyolország	—	—	179	1.432
Portugália	—	—	259	2.072
II. összeg	—	—	11.171	89.368
Főösszeg 1906. évben	5.356	42.848	13.253	106.02

19. Vasuti talpfa, kemény vagy puhafából, impregnálva is.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Ausztria	6.084	34.375	389.129	2,646.077
Bosznia	35.582	185.026	160	1.088
I. összeg	41.666	219.401	389.289	2,647.165
Németország	—	—	28.377	192.964
Olaszország	—	—	28.251	141.255
Hollandia	—	—	29.318	199.362
Nagybritannia	—	—	2.218	15.082
Románia	3.804	19.020	—	—
Szerbia	1.969	9 845	—	—
Görögország	—	—	23.082	115.410
Spanyolország	—	—	19	129
Afrika	—	—	888	6.038
II. összeg	5.773	28.865	112.153	670.240
Főösszeg 1906. évben	47.439	248.266	501.442	3,317.405

20. Szőlőkaró, hasítva vagy fűrészelve.

Ausztria	74.686	336.087	21.701	108.505
Bosznia	15.177	68.297	—	—
I. összeg	89.863	404.384	21.701	108.505
Németország	—	—	118	590
II. összeg	—	—	118	590
Főösszeg 1906. évben	89.863	404.384	21.819	109.095

21. Zsindely.

Ausztria	74.692	597.536	1.370	10.960
Bosznia	133	1.064	—	—
I. összeg	74.825	598.600	1.370	10.960
Románia	63	504	50	400
Bulgária	—	—	10	80
II. összeg	63	504	60	480
Főösszeg 1906. évben	74.888	599.104	1.430	11.440

22. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva), tölgyfából.

Ausztria	484	3.630	15.645	156 450
Bosznia	5.929	44.468	85	1.020
I. összeg	6.413	48.098	15.730	157 470
Németország	—	—	952	11.424
Olaszország	—	—	44.355	532.260
Franciaország	—	—	1.055	12.660
Nagybritannia	—	—	120	1.440
Spanyolország	—	—	8.530	102.360
Afrika	—	—	2.299	27.588
Más országokból	—	—	238	2.856
II. összeg	—	—	57.549	690.588
Főösszeg 1906. évben	6.413	48.098	73.279	848.058

23. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva) bükkfából.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	métermázsza	értéke koronákban
Ausztria	791	4.944	18.148	136.110
Bosznia	4.360	27.250	—	—
I. összeg	5.151	32.194	18.148	136.110
Németország	—	—	158	1.185
Olaszország	—	—	32.247	241.853
Franciaország	—	—	987	7.402
Nagybritannia	—	—	494	3.705
Románia	4.140	25.875	—	—
Ázsiai Törökország	—	—	1.026	7.695
Görögország	—	—	1.534	11.505
Spanyolország	—	—	30.878	231.585
Afrika	—	—	3.846	28.845
Más országokból	—	—	686	5.145
II. összeg	4.140	25.875	71.856	538.920
Főösszeg 1906. évben	9.291	58.069	90.004	675.030

24. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva), dió-, babér- és olajfából.

Ausztria	20	240	18	216
I. összeg	20	240	18	216
Főösszeg 1906. évben	20	240	18	216

25. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva), juhar-, nyír-, körte-, fagyal-, cseresznye-, som-, meggy-, galagonya-, szilvafából és mogyoró-cserjéből.

Ausztria	163	1.223	2.508	22.572
I. összeg	163	1.223	2.508	22.572
Németország	—	—	412	3.708
Olaszország	—	—	1	9
Románia	100	750	—	—
II. összeg	100	750	413	3.717
Főösszeg 1906. évben	263	1.973	2.921	26.289

26. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva), köris-, szil-, akác-, gyertyán-, gesztenye- és barkócazfából.

Ausztria	2.970	20.790	6.993	48.951
Bosznia	52	364	—	—
I. összeg	3.022	21.154	6.993	48.951
Németország	—	—	100	700
Afrika	—	—	849	5.943
II. összeg	—	—	949	6.643
Főösszeg 1906. évben	3.022	21.154	7.942	55.594

27. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva), hárs-, jegenye-, füz-, és égerfából.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Ausztria	—	—	21	126
I. összeg	—	—	21	126
Főösszeg 1906. évben	—	—	21	126

28. Egyéb épület- és műfa, bárdolva (ácsolva), fenyőfából.

Ausztria	788.016	3,782.477	30.430	182.580
Bosznia	9.177	44.049	—	—
I. összeg	797.193	3,826.526	30.430	182.580
Németország	—	—	36.054	234.351
Olaszország	—	—	158.467	1,030.036
Oroszország	—	—	96	624
Franciaország	—	—	57.772	375.518
Románia	—	—	178.247	855.586
Bulgária	—	—	900	5.850
Európai Törökország	—	—	2.076	13.494
Görögország	—	—	762	4.953
Spanyolország	—	—	160	1.040
Brit-Kelet-India	—	—	11.596	106.835
Montenegro	—	—	172	1.118
Más országokból	—	—	54	351
II. összeg	—	—	446.356	2,629.756
Főösszeg 1906. évben	797.193	3,826.526	476.786	2,812.336

29. Európai épület- és műfa, fűrészelve.

Ausztria	2,192.582	13,937.752	1,709.090	14,173.152
Bosznia	410.490	2,445.321	7.835	64.699
I. összeg	2,603.072	16,383.073	1,716.925	14,237.851
Németország	1.065	12.467	818.178	9,255.034
Olaszország	228	2.850	690.379	6,065.540
Oroszország	2.571	17.374	18.286	137.145
Svájc	116	1.450	126.604	1,771.329
Franciaország	—	—	289.126	4,656.827
Belgium	—	—	172.340	3,004.538
Hollandia	—	—	134.806	1,610.705
Nagybritannia	—	—	362.990	3,604.257
Románia	9.303	80.705	131.632	1,020.620
Szerbia	941	9.338	42.196	327.780
Bulgária	—	—	12.627	97.859
Európai Törökország	—	—	130.594	1,012.318
Ázsiai Törökország	—	—	22.193	166.907
Görögország	—	—	10.083	81.589
Spanyolország	—	—	12.616	133.748
Portugália	—	—	1.754	29.497
Afrika	—	—	121.127	959.428
Montenegro	—	—	28	217

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Brit-Kelet-India	—	—	18.274	141.311
Argentína	—	—	3.920	40.306
Más országokból	—	—	1.395	9.631
II. összeg	14.224	124.184	3,121.148	34,126.586
Főösszeg 1906. évben	2,617.296	16,507.257	4,838.073	48,364.437

30. Épület- és műfa, fűrészelve, tölgyfából.

Ausztria	22.738	250.118	275.562	3,445.271
Bosznia	4.321	43.210	352	6.160
I. összeg	27.059	293.328	275.914	3,451.431
Németország	—	—	296.582	5,190.185
Olaszország	—	—	110.748	1,938.090
Svájc	—	—	81.582	1,427.685
Franciaország	—	—	248.748	4,353.090
Belgium	—	—	170.907	2,990.873
Hollandia	—	—	57.798	1,011.465
Nagybritannia	—	—	80.246	1,404.305
Románia	6.034	60.340	33	578
Szerbia	923	9.230	78	1.365
Európai Törökország	—	—	22	385
Ázsiai Törökország	—	—	35	613
Görögország	—	—	709	12.408
Spanyolország	—	—	4.311	75.443
Portugália	—	—	1.645	28.788
Afrika	—	—	2.416	42.298
Argentína	—	—	1.018	17.815
Más országokból	—	—	61	193
II. összeg	6.957	69.570	1,056.890	18,495.579
Főösszeg 1906. évben	34.016	362.898	1,332.804	21,947.010

31. Épület- és műfa, fűrészelve, bükkfából.

Ausztria	69.804	418.824	273.413	2,050.494
Bosznia	108.061	605.142	2	13
I. összeg	177.865	1,023.966	273.415	2,050.507
Németország	—	—	41.633	312.248
Olaszország	—	—	294.376	1,913.444
Oroszország	—	—	18.286	137.145
Svájc	—	—	34.540	259.050
Franciaország	—	—	7.808	50.752
Belgium	—	—	204	1.326
Nagybritannia	—	—	684	4.446
Románia	1.941	10.870	—	—
Ázsiai Törökország	—	—	21.725	162.938
Görögország	—	—	2.800	18.200
Spanyolország	—	—	6.926	45.019
Portugália	—	—	109	709

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Afrika	—	—	2.355	15.308
Brit-Kelet-India	—	—	250	1.625
Más országokból	—	—	1.031	6.702
II. összeg	1.941	10.870	432.737	2.928.912
Főösszeg 1906. évben	179.806	1.034.886	706.142	4.979.419

32. Épület- és műfa, fűrészelve, dió-, babér- és olajfából.

Ausztria	3.421	42.763	3.637	45.463
Bosznia	945	11.812	102	1.275
I. összeg	4.366	54.575	3.739	46.738
Németország	924	11.550	205	2.563
Olaszország	228	2.850	152	1.900
Oroszország	243	3.038	—	—
Svájc	116	1.450	460	5.750
Franciaország	—	—	5	62
Belgium	—	—	542	6.775
Spanyolország	—	—	250	3.125
II. összeg	1.511	18.888	1.614	20.175
Főösszeg 1906. évben	5.877	73.463	5.353	66.913

33. Épület- és műfa, fűrészelve, juhar-, nyír-, körte-, fagyal-, cseresznye-, som-, meggy-, galagonya-, szilvafából és mogyoródesztergéből.

Ausztria	2.816	23.936	7.700	69.300
Bosznia	574	4.879	—	—
I. összeg	3.390	28.815	7.700	69.300
Németország	—	—	1.719	15.471
Olaszország	—	—	1.218	10.962
Oroszország	147	1.250	—	—
Belgium	—	—	24	216
Spanyolország	—	—	280	2.520
II. összeg	147	1.250	3.241	29.169
Főösszeg 1906. évben	3.537	30.065	10.941	98.469

34. Épület- és műfa, fűrészelve, kőris-, szil-, akác-, gyertyán-, gesztenye- és barkóezafából.

Ausztria	3.711	33.399	55.287	497.583
Bosznia	248	2.232	51	459
I. összeg	3.959	35.631	55.338	498.042
Németország	—	—	21.476	193.284
Olaszország	—	—	706	6.354
Svájc	—	—	792	7.128
Franciaország	—	—	218	1.962
Belgium	—	—	168	1.512
Hollandia	—	—	1.942	17.478
Nagybritannia	—	—	7.633	68.697

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsza	értéke koronákban	menyisége métermázsza	értéke koronákban
Románia	509	4.581	—	—
Görögország	—	—	26	234
Spanyolország	—	—	834	7.506
Afrika	—	—	56	504
II. összeg	509	4.581	33.851	304.659
Főösszeg 1906. évben	4.468	40.212	89.189	802.701

35. Épület és műfa, fűrészelve, hárs-, jegenye-, fűz- és égerfából.

Ausztria	5.657	36.771	16.498	148.482
Bosznia	3.868	23.208	—	—
I. összeg	9.525	59.979	16.498	148.482
Németország	141	917	2.336	21.024
Olaszország	—	—	122	1.098
Oroszország	2.181	13.086	—	—
Svájc	—	—	147	1.323
Franciaország	—	—	217	1.953
Románia	—	—	120	1.080
Spanyolország	—	—	15	135
II. összeg	2.322	14.003	2.957	26.613
Főösszeg 1906. évben	11.847	73.982	19.455	175.095

36. Épület- és műfa, fűrészelve, fenyőfából.

Ausztria	2,084.435	13,131.941	1,076.993	7,916.559
Bosznia	292.473	1,754.838	7.328	56.792
I. összeg	2,376.908	14,886.779	1,084.321	7,973.351
Németország	—	—	454.227	3,520.259
Olaszország	—	—	283.057	2,193.692
Svájc	—	—	9.083	70.393
Franciaország	—	—	32.130	249.008
Belgium	—	—	495	3.836
Hollandia	—	—	75.066	581.762
Nagybritannia	—	—	274.427	2,126.809
Románia	819	4.914	131.479	1,018.962
Szerbia	18	108	42.118	326.415
Bulgária	—	—	12.627	97.859
Európai Törökország	—	—	130.572	1,011.933
Ázsiai Törökország	—	—	433	3.356
Görögország	—	—	6.548	50.747
Afrika	—	—	116.299	901.318
Montenegro	—	—	28	217
Brit-Kelet-India	—	—	18.024	139.686
Argentína	—	—	2.902	22.491
Más országokból	—	—	353	2.736
II. összeg	837	5.022	1,589.868	12,321.476
Főösszeg 1906. évben	2,377.745	14,891.801	2,674.189	20,294.830

37. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, pitchpineből.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Németország	108	864	—	—
Egyesült-Államok	186	1.488	—	—
II. összeg	294	2.352	—	—
Főösszeg 1906. évben	294	2.352	—	—

38. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, egyéb nem európai fából.

Ausztria	312	9.360	55	1.650
I. összeg	312	9.360	55	—
Németország	155	4.650	—	—
Franciaország	300	9.000	—	—
Hollandia	25	750	—	—
Nagybritannia	1.704	51.120	—	—
Brit-Kelet-India	111	3.330	—	—
Egyesült-Államok	1.454	43.620	—	—
Brazília	13	390	—	—
II. összeg	3.762	12.860	—	—
Főösszeg 1906. évben	4.074	22.220	55	1.650

39. Épület és műfa, bárdolva, vagy fűrészelve, pitchpineből.

Ausztria	1.524	16.002	10	105
I. összeg	1.524	16.002	10	105
Németország	2.284	23.982	—	—
Nagybritannia	100	1.050	—	—
Egyesült-Államok	21.037	220.889	—	—
II. összeg	23.421	245.921	—	—
Főösszeg 1906. évben	24.945	261.923	10	105

40. Épület- és műfa, bárdolva, vagy fűrészelve, egyéb nem európai fából.

Ausztria	628	21.665	164	5.658
I. összeg	628	21.665	164	5.658
Németország	6.767	233.462	—	—
Hollandia	234	8.073	—	—
Nagybritannia	538	18.561	—	—
Románia	—	—	25	863
Afrika	4	138	—	—
Egyesült-Államok	3.225	111.263	—	—
Argentína	339	11.696	—	—
Más országokból	104	3.588	—	—
II. összeg	11.211	386.781	25	863
Főösszeg 1906. évben	11.839	408.446	189	6.521

41. Parafa, tuskóban, vagy hámozatlan táblában; parafahulladék.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	ennyisége métermáza	értéke koronákban	ennyisége métermáza	értéke koronákban
Ausztria	235	17.625	7	525
I. összeg	235	17.625	7	525
Németország	61	4.575	—	—
Olaszország	31	2.325	—	—
Franciaország	298	22.350	—	—
Románia	87	6.525	—	—
Spanyolország	687	51.525	—	—
Portugália	5	375	—	—
Afrika	10.096	757.200	—	—
Egyesült-Államok	3	225	—	—
II. összeg	11.268	845.100	—	—
Főösszeg 1906. évben	11.503	862.725	7	525

42. Faszén.

Ausztria	4.292	21.460	361.449	1,753.028
Bosznia	3.148	15.740	—	—
I. összeg	7.440	37.200	361.449	1,753.028
Németország	101	505	50.166	243.305
Olaszország	—	—	233.602	1,132.970
Svájc	—	—	31.868	154.560
Románia	209	1.045	—	—
Szerbia	—	—	776	3.763
Bulgária	—	—	1	5
II. összeg	310	1.550	316.413	1,534.603
Főösszeg 1906. évben	7.750	38.750	677.862	3,287.631

I. A faforgalom összesítése.

Ausztria	7,097.227	39,728.576	7,761.499	54,160.242
Bosznia	2,468.862	10,671.879	19.878	164.705
I. összeg	9,566.089	50,400.455	7,781.377	54,324.947
Németország	13.150	320.773	3,248.665	37,354.139
Olaszország	2.209	20.941	2,302.807	18,251.552
Oroszország	15.118	68.666	50.518	316.800
Svájc	232	2.900	318.326	4,282.526
Franciaország	1.332	36.856	1,232.708	17,849.048
Belgium	—	—	350.359	6,104.819
Hollandia	259	8.823	387.185	4,365.711
Nagybritannia	2.342	70.731	756.038	7,411.863
Románia	3,067.388	6,338.005	683.108	3,876.093
Szerbia	45.904	483.334	178.100	830.705
Bulgária	—	—	144.798	568.462
Európai Törökország	20.030	80.386	269.434	2,093.094
Ázsiai Törökország	—	—	49.408	392.270
Görögország	—	—	105.872	931.988

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsá	értéke koronákban	mennyisége métermázsá	értéke koronákban
Spanyolország	687	51.525	111.462	987.396
Portugália	5	375	26.198	628.298
Afrika	10.100	757.338	284.954	2,309.318
Montenegro	1.000	5.700	800	4.390
Brit-Kelet-India	111	3.330	36.610	283.520
Egyesült-Államok	25.905	377.485	6	162
Brazília	13	390	—	—
Argentína	339	11.696	8.646	83.030
Más országokból	104	3.588	5.592	48.234
II. összeg	3,206 228	8,642 842	10,551 594	108,973 418
Főösszeg 1906. évben	12,772 317	59,043 297	18,332 971	163,298 365

II. Festő- és cserzőanyagok.

43. Festőfa, tuskóban, u. m.: kék-, sárga-, vörösfá stb.

Ausztria	3	48	100	1.000
I. összeg	3	48	100	1.000
Főösszeg 1906. évben	3	48	100	1.000

44. Festőfa, aprítva, erjesztve is.

Ausztria	3.828	76.560	129	2.838
Bosznia	—	—	25	550
I. összeg	3.828	76.560	154	3.388
Németország	179	3.580	—	—
Románia	—	—	44	968
Szerbia	—	—	28	616
Bulgária	—	—	6	132
Egyesült-Államok	5	100	—	—
II. összeg	184	3.680	78	1.716
Főösszeg 1906. évben	4.012	80.240	232	5.104

45. Quebrachofa és egyéb cserzőfa, tuskóban.

46. Quebrachofa és egyéb cserzőfa, felaprítva.

Ausztria	2.134	32.010	—	—
I. összeg	2.134	32 010	—	—
Németország	151	2.265	—	—
II. összeg	151	2.265	—	—
Főösszeg 1906. évben	2.285	34.275	—	—

47. Tölgyfahéj és tölgykéreg; quereitron (festőtölgy héja).

Ausztria	898	7.364	40.560	332.592
Bosznia	555	4.551	1	8
I. összeg	1.453	11.915	40.561	332.600

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Németország	—	—	299.840	2,398.720
Olaszország	107	877	—	—
Oroszország	—	—	400	3.200
Svájc	—	—	5.281	42.248
Románia	2	16	118	944
Szerbia	—	—	550	4.400
II. összeg	109	893	306.189	2,449.512
Főösszeg 1906. évben	1.562	12.808	346.750	2,782.112

48. Fenyőfahéj és fenyőkéreg; hemloekkéreg.

Ausztria	46.791	290.104	37.451	254.696
Bosznia	—	—	10	68
I. összeg	46.791	290.104	37.461	254.734
Németország	—	—	1.786	10.716
Svájc	—	—	118	708
Franciaország	154	955	—	—
Románia	—	—	10.704	64.224
Szerbia	—	—	370	2.220
Bulgária	—	—	414	2.484
II. összeg	154	955	13.392	80.352
Főösszeg 1906. évben	46.945	291.059	50.853	335.086

49. Egyéb eszérzőhéj és eszérzőkéreg, u. m.: quebracho-, mimoza-, mangrofefakéreg stb.

Ausztria	210	5.460	3	78
I. összeg	210	5.460	3	78
Németország	5.082	121.968	100	800
Románia	38	988	—	—
Afrika	105	1.785	—	—
Egyesült-Államok	1.023	26.598	—	—
Más országokból	102	2.652	—	—
II. összeg	6.350	153.991	100	800
Főösszeg 1906. évben	6.560	159.451	103	878

50. Szömörce.

Ausztria	213	4.686	17	230
Bosznia	—	—	3	69
I. összeg	213	4.686	20	299
Németország	5	110	417	9.591
Olaszország	2.807	61.754	206	4.738
Románia	376	4.700	—	—
Bulgária	647	8.088	—	—
Ázsiai Törökország	6	75	—	—
Afrika	7	154	—	—
Brit-Kelet-India	10	220	—	—
I. összeg	3.858	75.101	623	14.329
Főösszeg 1906. évben	4.071	79.787	643	14.628

51. Gubaes (gallus).

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsza	értéke koronákban	menyisége métermázsza	értéke koronákban
Ausztria	662	12.247	30.974	557.532
Bosznia	1.658	23.212	—	—
I. összeg	2.320	35.459	30.974	557.532
Németország	5	93	1.644	29.592
Oroszország	—	—	325	5.362
Nagybritannia	17	315	209	3.762
Románia	—	—	3.154	52.041
Szerbia	802	11.228	—	—
II. összeg	824	11.636	5.332	90.757
Főösszeg 1906. évben	3.144	47.095	36.306	648.289

52. Vallonea.

Ausztria	1.304	37.816	247	7.410
I. összeg	1.304	37.816	247	7.410
Olaszország	411	11.919	—	—
Románia	101	2.929	98	2.940
Bulgária	138	4.002	—	—
Európai Törökország	263	7.627	—	—
Ázsiai Törökország	16.655	482.995	—	—
Görögország	1.773	51.417	—	—
Brit-Kelet-India	119	3.451	—	—
II. összeg	19.460	564.340	98	2.940
Főösszeg 1906. évben	20.764	602.156	345	10.350

53. Makk és vadgesztenye.

Ausztria	1.805	15.342	4.918	41.803
Bosznia	4.281	36.388	—	—
I. összeg	6.086	51.730	4.918	41.803
Németország	598	5.083	108	918
Svájc	202	1.717	—	—
Franciaország	15	128	—	—
Románia	—	—	25	213
Szerbia	1.596	13.566	—	—
II. összeg	2.411	20.494	133	1.131
Főösszeg 1906. évben	8.497	72.224	5.051	42.934

54. Gesztenyefakivonat.

Ausztria	273	7.644	63	1.764
Bosznia	—	—	2	56
I. összeg	273	7.644	65	1.820
Németország	187	5.236	—	—
Olaszország	8.275	231.700	—	—
Franciaország	4.505	126.140	—	—
Egyesült-Államok	271	7.588	—	—
II. összeg	13.238	370.664	—	—
Főösszeg 1906. évben	13.511	378.308	65	1.820

55. Quebrachofakivonat, szilárd.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Ausztria	465	20.460	242	11.374
I. összeg	465	20.460	242	11.374
Németország	369	16.236	—	—
Olaszország	350	15.400	—	—
Nagybritannia	14	616	—	—
Brit-Kelet-India	519	22.836	—	—
Argentína	6.561	288.684	—	—
II. összeg	7.813	343.772	—	—
Főösszeg 1906. évben	8.278	364.232	242	11.374

56. Quebrachofakivonat, folyékony.

Ausztria	19.163	594.053	—	—
I. összeg	19.163	594.053	—	—
Németország	2.474	76.694	—	—
Svájc	8	248	—	—
Franciaország	100	3.100	—	—
Nagybritannia	2.849	88.319	—	—
Brit-Kelet-India	100	3.100	—	—
II. összeg	5.531	171.461	—	—
Főösszeg 1906. évben	24.694	765.514	—	—

57. Tölgyfakivonat.

Ausztria	326	7.172	94.781	1,990.401
Németország	—	—	39.801	835.821
Olaszország	—	—	1.108	23.268
Oroszország	—	—	1.608	33.768
Svájc	—	—	552	11.592
Franciaország	—	—	3.196	67.116
Belgium	—	—	18.027	378.567
Hollandia	—	—	3.007	63.147
Nagybritannia	—	—	80.730	1,695.330
Szerbia	—	—	623	13.083
Bulgária	—	—	59	1.239
Ázsiai Törökország	—	—	15	315
Görögország	—	—	68	1.428
Spanyolország	—	—	28	588
Argentína	—	—	620	13.020
Más országokból	—	—	1.516	31.836
II. összeg	—	—	150.958	3,170.118
Főösszeg 1906. évben	326	7.172	245.739	5,160.519

58. Fenyőkéregkivonat.

Ausztria	1.970	45.310	2.101	29.414
I. összeg	1.970	45.310	2.101	29.414

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsa	értéke koronákban	menyisége métermázsa	értéke koronákban
Németország	—	—	3	42
Nagybritannia	—	—	81	1.134
Egyesült-Államok	137	3.151	41	574
II. összeg	137	3.151	125	1.750
Főösszeg 1906. évben	2.107	48.461	2.226	31.164

59. Egyéb eszérzőanyagkivonat, u. m.: szömőree-, mimoza-, gubaes-
kivonat s eféle.

Ausztria	1.143	34.290	—	—
I. összeg	1.143	34.290	—	—
Németország	173	5.190	—	—
Olaszország	13	390	—	—
Nagybritannia	199	6.965	—	—
II. összeg	385	12.545	—	—
Főösszeg 1906. évben	1.528	46.835	—	—

II. Festő- és eszérzőanyagok összesítése.

Ausztria	81.188	1,190.566	211.676	3,231.102
Bosznia	6.494	64.151	41	751
I. összeg	87.682	1,254.717	211.717	3,231.853
Németország	9.072	234.190	343.699	3.286.200
Olaszország	11.963	322.040	1.314	28.006
Oroszország	—	—	2.333	42.330
Svájc	210	1.965	5.951	54.548
Franciaország	4.774	130.323	3.196	67.116
Belgium	—	—	18.027	378.567
Hollandia	—	—	3.007	63.147
Nagybritannia	3.079	96.215	81.020	1,700.226
Románia	517	8.633	14.045	118.390
Szerbia	2.398	24.794	1.571	20.319
Bulgária	785	12.090	479	3.855
Európai Törökország	263	7.627	—	—
Ázsiai Törökország	16.661	483.030	15	315
Görögország	1.773	51.417	68	1.428
Spanyolország	—	—	28	588
Afrika	112	1.939	—	—
Brit-Kelet-India	748	29.607	—	—
Egyesült-Államok	1.436	37.437	41	574
Argentína	6.561	288.684	620	13.020
Más országokból	102	2.652	1.516	31.836
II. összeg	60.454	1,732.643	476.930	5,810.465
Főösszeg 1906. évben	148.136	2,987.360	688.647	9,042.318

(Folytatása következik.)

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1908. évi február hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	— — — — — = ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	— — — — — = att.	Értekezések az erdőrendezés köréből	= Ée.
Áltiszti segélyalap	— — — — — = Asa.	Hirdetési díj az E. L.	= hd.
Átfutó bevétel	— — — — — = ab.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	= Ehd.
Bedő Albert alapítvány	— — — — — = BAa.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	= ik.
Bükkfüzifa romlása stb.	— — — — — = Btr.	Kedvezményes lapdíj	= kld.
Egyéb bevétel	— — — — — = Egy.	Készpénz alapítvány	= k. a.
Erdői facsemeték nevelése	— — — — — = Ecs.	Külföldi fafajok tenyésztése	= Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi-		Lakbér	= lb.
téstan) I. kötet	= Eép. I. 1.	Lapdíj (Erd. Lapok)	= ld.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	= Eép. I. 2.	Legelő-erdők (Földes J.)	= FL.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-		Legelő erdők berendezése	= M. L.
vasut- és hidépítéstan)	= Eép. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti Géptan	= Egt.	Népszerű növénytan	= N. Nv t.
Erdészeti Lapok egyes füzetek	= EL.	Ő Felsége ismeryomatu arcsképe	= OFa.
Erdészeti Növénytan II. rész	= Nvt. II.	Perköltség	= Prk.
Erdészeti Nyereségszámítástan	= Enyt.	Postaköltség	= pk.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Rendkívüli bevétel	= rb.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Szállaló Erdők Berendezése	= Szeb.
„Erdő” című lap	= Eld.	Számtan erdői szakiskolák részére	= Sz.
Erdőbecsléstan II. kiadás	= Ebt.	Tagsági díj	= td.
Erdőértékszámtástan II. kiadás	= Eét.	Tangens-táblázatok	= Tt.
Erdőőr	= Eö.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	= TLa.
Erdőrendezéstan	= Rz.	Titkári nyugdíjalap	= t. ny. a.
Erdőrendezéstan (Fekete)	= Rzf.	Tölgy és Tenyésztése	= Töt.
Erdők berendezése	= Eb.	Vadászati ismeretek kézikönyve	= Vik.
Erzsébet királyné alapítvány	= E. a.	Wagner Károly alapítvány	= WKa.
Értékpapírok kamatai	= Ek.		

	Befizetések K
Ajtay János td.	16.—
Almássy István npt. 4.—, pk.	
—45	4.45
Andrássy Sándor gr. ak.	20.—
Bokor Róbert ak.	16.—
Bund Károly t. ny. a. 46.66, üb.	
2.50	49.16
Baumgarten József lb.	210.—
Bedő Albert dr. lb. 175.—, üb.	
3.50	178.50
Belházy Gyula npt. 4.—, pk.	
—12	4.12
Bogsch Árpád td.	10.—
Barcsi birtokosság hd.	20.55
Baranyay István td.	16.—
Boros Marcell td. 8.—, npt.	
2.—, pk. —45	10.45
Besztercebánya város hd.	18.15

Átvitel 573.38

	Befizetések K
Áttétel	573.38
Bathhányi urad. hd.	8.55
Biró János npt. 2.—, pk. —45	2.45
Bencsik Sándor npt. 18.—, pk.	
—72	18.72
Bradofka Károly Eö. 6.—, npt.	
2.—, pk. —12	8.12
Budapesti áll. erdőhiv. Ert.	32.70
Besztercebányai erdőig. Ert.	
6.80, pk. —45	7.25
Binder József td.	16.—
Bencze István hd.	30.73
Beszterce város hd.	26.15
Bogdán Géza Tt.	1.—
Bóna Endre Ert. 1.50, pk. —46	1.96
Bózer Jenő npt.	2.—
Börzsönyi Gyula npt. 2.—, pk.	
—45	2.45
Besztercei erdőig. ld.	191.62

Átvitel 923.08

Befizetések K		Áttétel 923.08
Bükkel János td.	10.—	
Cotteli Honorat td.	6.—	
Czillinger János td.	16.—	
Cserny Győző npt. 2.—, pk.		
—45	2.45	
Comaniciu János ak.	16.—	
Csákány Gyula td.	16.—	
Czibulka Soma td.	16.—	
Dóbl Miklós td.	16.—	
Dévai adóhivatal hd.	31.55	
Dobsina város hd.	18.15	
Dévai adóhiv. hd.	16.45	
Dvorak Antal npt. 3.—, pk.		
—45	3.45	
Egyed Miklós td.	8.—	
Élesdi urad. npt. 6.—, pk. —12	6.12	
Gr. Esterházy S. erdőhiv. td.	16.—	
Egri erdőgond. npt.	2.—	
Fertsek Ferencz td.	16.—	
Földhitelintézet ik.	8.62	
Fischle Frigyes td.	16.—	
Frühstök László npt. 9.—, pk.		
—72	9.72	
Farkas István td.	16.—	
Faulvetter Ignác td.	16.—	
Fritscher M. npt. 3.—, pk. —12	3.12	
Farkas Pál npt. 5.—, pk. —45	5.45	
Ferenczi Sándor td. 8.—, npt.		
2.—, pk. 45.—	10.45	
Farkas Ferencz hd.	10.95	
Frank Bernát npt. 3.—, pk. —45	3.45	
Gruber Károly td.	16.—	
Gruber Rezső td.	16.—	
Gaal Károly lb. 150.—, üb.		
150	151.50	
Giller János npt. 2.—, pk. —45	2.45	
Átvitel 1424.96		

Befizetések K		Áttétel 1424.96
Greger Géza td.	16.—	
Ifj. Garlathy Oszkár td.	10.—	
Gombás Ignác npt. 3.—, pk.		
—45	3.45	
Grill K. Eö.	18.—	
Grosz József td.	16.—	
Grün Jakab npt.	2.—	
Grün Jakab npt. 3.—, pk. —12	3.12	
Hain Gusztáv td.	16.—	
Hohoss János td.	8.—	
Illés Kálmán Ecs. 4.—, pk.		
—45	4.45	
Janács János lb. 150.—, üb.		
1.—	151.—	
Jóny Ottó npl. 2.—, pk. —80	2.80	
Jolsva város hd.	14.95	
Jansa A. K. hd.	16.—	
Jándi Arthur npt. 3.—, pk.		
—45	3.45	
Kovács Ferencz lb. 170.—, üb.		
1.—	171.—	
Kecskeméti Emil dr. lb. 300.—, üb. 1.—	301.—	
Kováts Albert td.	8.—	
Kassa város npl. 4.—, pk. —45	4.45	
Kaufmann Béla ak.	32.—	
Krajcsovics Ferencz td.	16.—	
Kögl Árpád td.	16.—	
Z. Knöpfler Károly att.	120.—	
Kőszeg város hd.	7.75	
Krizsek Ferencz npt.	2.—	
Kugel Adolf ld.	8.—	
Karlik József npt. 3.—, pk.		
—46	3.46	
Lukovics Attila td.	20.—	
Libohorszky József tnya.	3.33	
Átvitel 2423.17		

Befizetések K	
Áttétel	2423.17
Özv. Lantos Izsóné lb. 330.—,	
üb. 1.50	331.50
László Miksa lb. 56.—, üb. 1.—	57.—
Libohorszky József áb.	20.—
Leibicz város hd.	27.75
Lehoczky István Eő.	6.—
Lippai főerdőhiv. hd.	22.75
Lipka Béla npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Mármaros vm. alisp. ld.	16.—
Mayer Miksa npt. 3.—, pk.	
—.12	3.12
M.-szigeti erdőig. hd.	30.51
Mentler Sándor ak.	15.—
Mahr Károly npt. 10.—, pk.	
—.45	10.45
Merkl Keresztély npt. 3.—, pk.	
—.12	3.12
Ménhard város hd.	19.75
Maschek Ferencz td.	16.—
Mayer József npt. 3.—, pk.	
—.35	3.35
Mednyánszky Imre br. td.	16.—
Mohler Antal td. 16.—, npt.	
2.—, pk. —.45	18.45
M.-szigeti erdőig. ld.	320.—
Móré László npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Mosse Rudolf hd.	8.—
Nagel Ottó Eő.	18.—
Nickmann Rezső td.	16.—
Nagykörös város hd.	15.75
Niklosz Károly npt. 11.—, pk.	
—.12	11.12
Nádasdladányi erdőzet ld.	16.—
Napholtz Jenő td.	20.—
Neuhöfer Sohn hd.	10.50
Nagybányai főerdőhivatal Ert.	
17.50 pk. —.12	17.62
Özv. Oesterreicher Lujza lb.	
400.—, üb. 1.—	401.—
Átvitel	3898.81

Befizetések K	
Áttétel	3898.81
Ondrus Gyula td.	8.—
Pátia (Mle) WKa.	6.—
Persian Iván lb. 50.— üb. 1.—	51.—
Payer Arthur npt. 8.—, pk.	
—.12	8.12
Pátia-nyomda Ecs.	3.—
Parragh Béla ak.	32.—
Pozsony város td.	16.—
Pászthy Ferencz td.	5.—
Petzold-Comp. hd.	14.95
Pátia Eő.	12.—
Puskás Károly td.	8.—
Pátia Eő.	12.—
Pátia Ecs. 6.— WKa. 4.80	10.80
Reitzer László dr. lb. 425.—,	
üb. 1.—	426.—
Ringler Antal att.	5.—
Rónay Imre td.	10.—
Richter József td.	16.—
Rinaldi Ottó td.	16.—
Rakovszky urad. td.	16.—
Rausz István npt. 2.—, pk. —.45	2.45
Özv. Székács Ferenczné lb.	
655.— üb. 2.50	657.50
Schusztér József att.	10.—
Spettmann János td.	8.—
Székely István td.	16.—
Szilágyi József td.	16.—
Szucsevics Száva npt. 2.—, pk.	
—.20	2.20
Sztehló Gyula td.	16.—
Schmid Ernő npt. 2.—, pk.	
—.45	2.45
Szabó Kálmán (battonyai) td.	5.—
Stromszky László td. 19.65,	
pk. —.35	20.—
Átvitel	5330.28

Befizetések K		Befizetések K	
Áttétel 5330.28		Áttétel 5718.65	
Sulyok Zoltán hd.	5.40	Ugron Gy. npt. 3.—, pk. —.12	3.12
Szászsebesi erdőhiv. npt. 83.—		Ungvári főerdőhiv. npt.	70.—
pk. 3.36	86.36		
Stephani Ervin td.	16.—	Vidos Miklós td.	10.—
Schik Emil hd.	10.95	Velancsics István td. 8.—, npt.	
Zalai Szabó Kálmán td.	8.—	2.—, pk. —.45	10.45
Szilágyi Lajos hd.	8.55	Várnai és fia Eö.	6.—
Steuka Lajos td.	16.—	Vlaszaty Ödön Eép. I. 1. 11.20,	
Gf. Széchenyi Bertalan ak.	15.—	Eép. I. 2. 11.20, Eép. II.	
lfj. Szilvay József td.	16.—	11.—, Ebt. 6—, Ecs. 3.—,	
Szegedi erdőhiv. Nt. II. 18.—,		pk. —.60	43.—
pk. —.12	18.12	Vlaszaty Ödön Eép. II. pótlás	
Szigethy János td.	16.—	1.—	1.—
Sándor Elek Ert. 1.50 pk. —.45	1.95	Villányi Ambrus td.	8.—
Selmeczi főiskola ld.	16.—	Veresmart község hd.	15.75
Schuster Mihály npt. 3.—, pk.			
—50	3.50	Würsching Frigyes td. 38.—,	
Sulyok Sándor npt. 6.—, pk.		ak. 5.90	43.90
—55	6.55	Wocher Jenő npt. 2.—, pk.	
Stromszky László npt. 2.—, pk.		—12	2.12
45.— td. —55	3.—	Wiszu József npt. 3.—, pk.	
Tölg Vilmos att.	50.—	—45	3.45
Török Albert td.	16.—	Zimann Ede td.	8.—
Tótsóvári erdőhiv. ld.	48.—	Zsarnóczai erdőhiv. npt. 12.—,	
Török László Eö. 6.—, pk. —55	6.55	pk. —78	12.78
Traub Aladár npt. 3.—, pk.		Zachár László npt. 2.—, pk.	
—12	3.12	—45	2.45
Török László hd.	11.75	Zólyomy Imre hd.	5.35
Teró Péter npt. 2.—, pk. —.45	2.45		
Tausky J. fiai npt. 3.—, pk.		Február havi bevétel ...	5964.02
—12	3.12	Január havi bevétel ...	10613.66
Átvitel 5718.65		Összesen ...	
		16577.68	

Erdészeti Lapok 1876-1903. tájékoztató kiadvány (30. kötet)
 az erdészeti és vadgazdálkodási minisztérium által kiadott
 Zoltán, János, II. sz. Vármegyeháza 24. (18. sz. 3)

Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi VI. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronként nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
ként hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
ként negyven (40) fillér számítatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számítatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
ként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

(1. XII. 3)

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat négyesvonalzókkal, mérő-
szalagokat, faátlatókat, rajzeszközöket, terf-
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Wien: raktár: I., Kohlmarkt 8.,
gyár és iroda: V., Hartmannngasse 5.

Az 1900. évi párisi világlátlításon aranyéremmel
kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart.

Erdészeti Lapok 1876—1905. teljes évfolyamai (30. kötet)
egészen új, egyöntetű kötésben eladó. Felvilágosítást ad Sulyok
Zoltán, Lugos, II. ker., Vármegyeház-utca 24. (4. III. 3.)

HAUPTNER-féle NYESŐ-OLLÓK

kiválóan alkalmas fiatal vágások felnyesésére, csemete visszavágásra stb. 5 cm. vastagságig zuzódás nélküli simán vág. Árak csomagolással együtt
.. K 8-70 dbonként ..

GEITTNER és RAUSCH cégénél BUDAPEST, VI.
 An drássy-ut 8.

(2. VI. 5.)

Pályázat. 10029/I.—F. sz. — A boszniai és hercegovinai országos kormány közigazgatásához tartozó tartományokban néhány, a XI. fizetési osztályban rendszeresített *erdőgyakornoki állás* lesz betöltendő.

Ezen állások egyenkint évi 1400 K segélydíjjal vannak javalmazva. Az állások egyelőre ideiglenesek, de bizonyos idő múlva megfelelő szolgálat esetén véglegesítve lesznek. Pályázóktól megkívántatik, hogy nőtlenek legyenek és kinevezetésük esetén gyakornoki szolgálati idejük alatt ne házasodjanak.

Megkívántatik továbbá, hogy pályázók a cs. k. talajgazdászati főiskolát Bécsben, vagy a magyar kir. bányászati és erdészeti főiskolát Selmezbányán elvégezték, hogy osztrák, magyar vagy bosnyák-hercegovinai honosok legyenek, hogy a boszniai (szerb, horvát) vagy valamely más szláv nyelvet minél előbb, legkésőbb azonban két év lefolyása után a szolgálat sikeres teljesítéséhez kellő mértékben elsajátítani fogják.

Az ujonnan kinevezett erdőgyakornokok kötelezve vannak megszakítás nélküli itteni, vagy részben a cs. k. osztrák, vagy a m. k. erdészeti szolgálatban és itteni szolgálatban töltött három évi gyakorlati szolgálati idő után, az államerdészeti szolgálatban előírt erdészeti államvizsgát vagy a cs. k. földmívelésügyi miniszteriumnál Bécsben, vagy a m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnál Budapesten letenni.

Olyan pályázók, kik az említett vizsgákat már letették és a fentebbi felvételi felvételeknek is megfelelnek, előnyben részesülnek és az erdészsegédi címet kapják.

A kellően felszerelt és keresztlevéllel, valamint orvosi bizonyítvánnyal ellátott kérvények, amelyekben a pályázó katonai szolgálati viszonyai is kitüntetendők, legkésőbb f. évi április hó 15-éig az alulírott országos kormányánál nyújtandók be.

Az orvosi bizonyítványban különösen igazolandó, hogy pályázónak a magas hegyi szolgálatra alkalmas testi szervezete van és jó látó és halló képességgel bír.

A közvetlenül benyújtott kérvények ivenkint 1 koronás bosnyák bélyeggel, osztrák vagy magyarországi felettes hatóságok útján benyújtott kérvények ivenként 1 K-ás osztrák, illetve magyar bélyeggel látandók el.

Azon okmányok, melyek a monarchia egyik vagy másik államában az ottani bélyegilletéki szabályok szerint kellőképp vannak bélyegezve, mint mellékletek újabb bosnyák bélyegilletéknek nincsenek alávetve.

Más okmányok, iratok és hivatalos kiadmányok, melyek, kivéve, ha mint mellékletek használatnak, bélyegmentesek, 20 filléres bosnyák bélyeggel látandók el.

Ha azonban ilyenmü mellékletek már az osztrák, magyar vagy bosnyák mellékleti bélyeggel vannak felbélyegezve, újabb mellékleti bélyeggel nem látandók el.

Bosnyák bélyegek hiányában a kérvényhez a megfelelő pénzüsszeg csatolandó.

Sarajevo, 1908. évi február hó 13-án.

(7. III. 2.)

Bosznia és Hercegovina országos kormánya.

DVORECZI
KONTSEK GYÖRGY
földbirtokos
ÁBRAHÁMFALU
Turócz vm., u. p. Tót-Próna
Távíró-állomás Znióvárálja.

Luczfenyő 1-2-3 és 4 éves csemetéből több millió, valamint

Fekete- és erdei-fenyő
1 és 2 éves csemetéből szintén több millió eladó.

Árjegyzék, valamint a cseme-
kivánatra ingyen és bérmentve
küldetik. (12. III. 2.)

Tölgy- és bükkfaeladási hirdetmény. 26.824/1908/I/A—4. sz. —
Több beregvármegyei község által a gróf Schönborn-féle hitbizományi uradalomtól megvásárolt ugynevezett „Háthegeység” kihasználható és alábbi I—VI. csoportokban kitüntetett tölgy- és bükkhaszonfa és tűzifa anyaga 1908. évi április hó 6-ik napján Budapesten a földmivelésügyi miniszteriumban (V., Országház-tér) zárt írásbeli ajánlatok útján megtartandó nyilvános árverésen eladás alá bocsáttatik.

Csoport	Az egyes csoportok megjelölése a szerződési feltételek mellékletét képező átnézeti térkép beosztása szerint	Terület	T ö l g y f a			Bükkfa haszon- és tűzifa	Tölgy- és bükkfa ki-kiáltására összesen
			darab-szám	haszonfa	tűzifa		
		kat. hold		m ³		m ³	korona
I.	I. Vágássorozat 1., 2., 4., 5., 6., 7., 9., 10., 13/1. osztagok és a 12. osztagban szállva kiszendő tölgyek, továbbá I. vágássorozat 17., 21. és 24. osztaga (kutkafalvi bükkös)	253·5	14.359	9.809	7.359	29.894	287.930
II.	Az I. vágássorozat 29., 30., 33. és 35. számú osztagokban egyenként kijelölt és számozott mellmagasságban 40 cm-nél vastagabb tölgyfák, melyek szállás útján lesznek kihasználándók	106·7	2.713	3.217	2.566	—	99.143
III.	II. vágássorozat 13., 14., 15., 16., 17/2., 29., 30., 34., 3/1., 4. és 5/1. osztagok egész faanyaga és 12., 17/1. és 18., 23., 24., 26., 27. és 28. osztagokban kijelölt és bélyegezett tölgyfák, melyek szállás útján lesznek kiszendők. Továbbá a II. vágássorozat 11., 40/1., 41. és 38/1. osztagok (kam-jankai bükkös)	410·7	16.345	10.478	7.994	49.777	326.524

Csoport	Az egyes csoportok megjelölése a szerződési feltételek mellékletét képező átnézeti térkép beosztása szerint	Terület	T ö l g y f a			Bükkfa	Tölgy- és
			darab- szám	haszon- fa	tüzifa	haszon- és tüzifa	bükkfa ki- áltási ára összesen
		kat. hold				m ³	
IV.	III. vágássorozat 5., 33., 42., 44., 21., 22., 23., 46., 47., 49., 58. és 59. számú osztagok	312*06	8.680	5.926	6.392	39.988	202.560
V.	IV. vágássorozat 21., 23., 25., 28., 32., 33., 35., 36., 38., 40. osztagok, V. vágássorozat 2., 3., 4., 6., 7., 8., 12., 15., 17., 19., 20., 21., 24. osztagok összes faanyaga, a IV. vágássorozat 39. osztagában számozott 14 drb és az V. vágássorozat 23. osztagának déli szélén számozott 83 darab tölgyfa	567*9	23.193	16.909	10.457	93.652	553.343
VI.	Az V. vágássoroz. 34/1., 35. és 38. számú osztagokban foltonként kijelölt és tarra vágandó területek és a Hát tetején levő időszakos tölgyes	47*9	3.075	2.007	1.068	2.355	46.406
	Összesen ---	1.698*76	68.365	48.346	35.836	215.666	1.515.906

Venni szándékozók ajánlatot tehetnek:

1. Az egyes csoportok faanyagára külön-külön.
2. Az I—VI. csoportoknak kihasználásra kijelölt összes faanyagára együttesen.

Bánatpénz a becsértéknek, mint kikiáltási árnak, öt (5) százaléka, mely összeg valamely *közpénztárban* (adóhivatalban) vagy Budapesten a *m. kir. állami pénztárban* (IX., Vámház) letétbe helyezendő s az írásbeli ajánlatokhoz csupán a bánatpénz letételét igazoló nyugta csatolandó.

A szabályszerű bélyeggel ellátott és lepecsételt írásbeli ajánlatok, ha az egyes csoportok faanyagára vonatkoznak, akkor „Ajánlat a Háthegység számú csoportjának faanyagára”,

ha az összes csoportokéra, akkor „Ajánlat a Hát Hegység I—VI. számú csoportjának egész eladás alá kerülő faanyagára” felirattal látandók el és *legkésőbb 1908. évi április hó 6-ának délelőtti 11 órájáig* Budapesten a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumban (V., Ország-ház-tér) a segédhivatali főigazgatónál (I. emelet 53. számú ajtó) adandók be.

Az ajánlatok a m. kir. földmivelésügyi miniszterium tanács-termében (I. emelet 46. számú ajtó) ugyanaznap déli 12 órakor nyilvánosan fognak felbontatni. *Utóajánlatok figyelembe vételni nem fognak.*

A részletes árverési és szerződési feltételek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályában (V., Zoltán-u 16. sz. II. emelet 6. ajtószám alatt), az ungvári m. kir. főerdőhivatalnál, a hegyvidéki kirendeltségnél Munkácson és a m. kir. állami erdőhivatalnál Beregszászban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, hol az érdeklődő fakereskedők az eladás alá kerülő területek átnézeti térképének és a tölgyfák mennyiségét és mellmagassági vastagságát feltüntető kimutatásnak egy-egy példányát díjmentesen megkapják.

Az erdő a munkácsi vasuti állomástól 17—31 kilométernyi távolságra, az épülő Barsova-völgyi vasúttól 3—22 kilométerre fekszik s ez utóbbival iparvasúttal czélszerűen összeköthető.

Budapest, 1908. évi február hó 17-én.

(13)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Seckl Ignác

fenyőmagpergető-inlézet és **Wiener-Neustadt** (Alsó-Ausztria)
erdészeti magkereskedés

ajánlja magát gyors és legmagasabb csiraképesség szavatolása mellett

erdei magvak

szállítására. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.
(24. III. 1.)

ROESSEMANN ÉS KÜHNEMANN
Koppel Arthur-féle vasutak
BUDAPEST, VI. ker., Váczi-ut 113. sz.

**Erdei vasutak nyom-
 jelzése, tervezése és
 építése.**

(3. VIII: 4)

Eladó. 3000 db szép erős vadgesztenye, 2000 db Acer platanooides, 1000 db kőris, 100 db à 80 K, 1000 db 750 K, 5000 db szép erős ákác, száza 50 K, 500 db Thuja 1—2 m-es, à 1·60—2 K, 1000 db *Pyramis buxus*, à nagyság szerint 2—16 K, 5000 szegély-buxus, 100 à 10 K, remek szép *Nordmanniánák* 50 cm-től 3 m-ig, à 5—50 K, diszfa vegyes 70 K, 100 db diszcserje 30 K száza. Több ezer m. törzsű almafa, 100 db 80 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Petermann József

(6. IV. 2.)

mű- és keresk. kertészete Nagykanizsán.

Elvállalok befásításokat minden a talajviszonyoknak megfelelő palántákkal, melyeket a legolcsóbb áron — kezeskedve azok jókarban való megérkezéseért — szállítok.

(Árlap és erdészeti tanácsok ingyen.)

Focko Bohlen.

(8. IV. 2.)

Halstenbeker Baumschulen, Halstenbek 20. (Holst.)

Eger és szilcsemete eladó a gróf Nádasdy Tamás Öméltósága nádasdladányi erdészeténél Nádasdladány, Fejér megye. Posta, távirda helyben.

Eger 1 éves 6—8 cm magas, ezre --- 6 K

Szil 1 " 10—18 " " --- 6 "

Zichyfalva vasútállomásra szállítva. (11. II. 2.)

Erdei és sövénycsemetéket ::

Diszfenyőket, sorfákat ::

Gyümölcsfákat és vadonczokat

Erdészeti, gazdasági, gyümölcs- és fűmagvakat

Fajburgonyát 100 legjobb fajban

legjobb minőségben szállít ::

FARAGÓ BÉLA csász. és kir.
udv. szállító

ZALAEGRSZEGEN.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(5, III. 3.)

Okleveles erdőőr, fácánvadász (angol rendszer szerint) 36 éves, kath. nős, kiszolgált csendőr, megfelelő állást keres. Szíves ajánlatok Polgár Ferencz Saár, u. p. Sárvár címre kéretnek.

(9. III. 2.)

Eladó 50.000 3 éves fekete és 10.000 3 éves erdei fenyőcsemete, ezere csomagolással és vasúthoz szállítva 5 korona. Ajánlatok gróf Bethlen Pál erdőkezelőségéhez Bethlenbe címzendők.

(20)

Faarverési hirdetmény. 116/1908. sz. — Az alább sorolt volt urbéres birtokosságok erdeinek, a rendszeres gazdasági üzemtervek szerint esedékes 1908. évi vágásaiban tövönálló lucz- és jegenyefenyő haszonfatömegek írásbeli zárt ajánlatokkal összekötött szóbeli árverésen leendő eladásáról.

Kiszállítási határidő bezárólag 1909. évi márczius hó 30-ig.

Az árverést tartó erdőbirtokos meg- nevezése		A kihasználás tár- gyát képező vágás- tér		Az eladás tárgyát képező fakészlet						Az árverés megtartásának					
		neve	ki- terje- dése	fanemei		meny- nyisége	kikiáltási ára		Az árverésnél le- teendő bánatpénz	i d e j e			h e l y e		
				lucz- fenyő	jege- nye- fenyő		K	f.		K	év és hó	nap		óra	
				kat. hold	darab	m ³		K							f.
Jaszenicza	községi volt urbéres birtokosság	Kozubka	8:01	2494	—	1840 17	15917	43	1600	1908. évi április hó	1	d. e. 10	Jaszeniczán az elnök házában		
Veszele		Hajka	2:00	516	—	591:98	6127	07	620		1	d. e. 10			
Klin		Sztari-háj	3:14	1886	—	1147:20	9924	18	1000		1	d. u. 2	Klinben a bíró házában		
Bobró		Polana	6:6	1857	—	2428:45	18941	97	1900		1	d. u. 5	Bobrón a község házában		
Alsólipnicza		Krivány	4:5	458	286	1950:29	14407	49	1450		2	d. e. 10	Alsólipniczán az elnök házában		
Szlanicza		Gruny	2:8	1372	—	1231:03	9602	07	1000		2	d. u. 2	Szlaniczán a község házában		
Zubrohlava		Sztankovka	4:4	1275	—	1069:24	9623	24	970		2	d. u. 5	Zubrohlaván a község házában		
Rabcsa		Hajka	2:05	537	232	841:40	8006	17	800		3	d. e. 10	Rabcsán Szeidler Mór házában		
Polhora		Vidrovka	1:5	101	234	516:16	4903	46	500		3	d. e. 10			
Szikelne		Ludmovka	2:62	762	—	798:48	7585	58	760		3	d. e. 10			
Turdossin		Vojtaskova	5:0	1452	—	1135:08	41676	50	4200		6	d. e. 10	Turdossinban a község házában		
Turdossin		Magura	15:0	3148	1890	5362:88									
Alsóstepanó		Gruny	1:5	233	70	310:52	2516	66	260		6	d. u. 2	Alsóstepanón Teplánszki Lipót házában		
Felsőstepanó		Priekiba	1:7	605	—	485:64	3788	04	380		6	d. u. 2			
Podbjel		Vise-Szkalki	6:3	1855	—	1453:29	12570	99	1260		7	d. e. 9	Podbjelen a bíró házában		
Brezovicza		Zátidovnik	3:4	1199	409	1096:81	7591	57	760		7	d. u. 3	Brezoviczán az elnök házában		

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyújtatnak be; *b)* ha tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, úgy amint az a hirdetményben foglaltatik; *d)* ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; *e)* ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f)* ha bánatpénzképpen a fent kitett összeget készpénzben tartalmazzák; *g)* ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó posta, állomás) világosan kiolvasható és *h)* ha a boríték kívül „Ajánlat az N. N. községi volt urbéres birtokosság által eladandó 1908. évi fakészletre” felirással van ellátva. (N. N. helyett az illető község neve irandó.)

Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.

Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt turdossini m. kir. járási erdőgondnokságnál és az eladó birtokosságok elnökeinél tekinthetők meg naponta d. e. 11—12 óra között.

(21) *Turdossini m. kir. erdőgondnokság.*

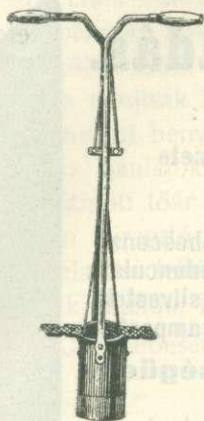
Hirdetmény. A málnási vásáros birtokosság erdejében 336 szál cserefa, összesen 206 m^3 kéreg nélküli mûfa és 355 m^3 tűzifa nyilvános árverésen, Málnás községhezánál 1908. évi április hó 11-én d. e. 9 órakor a többet ígérőnek eladatni fog.

Kikiáltási ár 6522 korona, mely összegnek 10⁰/₀-át árverezni óhajtok bánatpénzül az árverés megkezdése előtt a bizottságnál letenni kötelesek.

Feltételek a s.-szt.-györgyi m. kir. erdőgondnokságnál és a málnási közbirtokosság elnökénél megtekinthetők.

Málnás (Háromszék megye), 1908. márczius 5-én.

(19) *Teleki Sándor.*

Bevált szabadalmazott ujdomság!

Legegyszerűbb és legbiztosabb kezelés. A szabályozható készülék lehetővé teszi, hogy egyenlő magas földgomolyok emeltessenek ki, melyek a homoru ásóval készült gödrökbe pontosan beleillenek. Ez egyszerű szabadalmazott ásó-szerszám, a földgomolyt önműködően és akadály nélkül kitalja a homoru hengerből, amelyet egyúttal ki is tisztít, minek következtében többszörösen bebizonyított tetemes idő- és pénzmegtakarítás. (10. II. 2.)

Szabadalmazott „JANSA” homoru ásó

Szerkesztve **Wiehl Gyula** L. h. főerdőtanácsos adatai szerint.

Magasság 96 cm., átmérő 10 cm., súly 5½–6 kg., szolid. kiválóan tartós kezi munka, legjobb acélból. **Egy darab ára 24 K.**

A vasuti állomás megnevezése szükséges.

Egyedüli elárusító A. K. JANSA, Olmütz, Mähren.

Kimerítő használati utasítás ingyen!

Kincstári vadászterület bérbeadása. 20.020/1908. sz. — A bustyaházai m. kr. erdőhivatal kerületéhez tartozó dombói m. kir. erdőgondnokságban fekvő Széleslonka nevű 8852 kat. holdas vadászterületnek az 1908. évi január hó 1-ső napjától számítandó 15 (Tizenöt) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében a bustyaházai m. kir. erdőhivatalnál folyó évi márczius hó 23-án délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 800 K évi haszonbér.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földmivelésügyi miniszterium IX/A. 2. ügyosztályában, továbbá a bustyaházai erdőhivatalnál szerezhetők.

Budapest, 1908. évi február hóban.

(17) *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

Kocsánytalan tölgyfacsemete-eladás. Eladó egyéves kocsánytalan tölgyfacsemete (*Q. sessiliflora*) 1000 drb ára kassai állomásra szállítva, jól becsomagolva 9 korona.

Bolyár, u. p. Keczer-Peklén, (Sárosmegye).

(22.)

Herrmann Jaroszlav
volt urad. főerdész.

Erdei facsemete-eladás.

1908. évi tavaszi ültetésre szállítandó:

50.000	drb	5 éves	átiskolázott luczfenyőcsemete
400.000	"	3 "	luczfenyőcsemete
1.000.000	"	2 "	erdei fenyőcsemete
900.000	"	2 "	molyhos tölgy <i>Quercus pubescens</i>
2.000.000	"	1 és 2 "	kocsányos tölgy <i>Quercus pedunculata</i>
200.000	"	3 "	erdei fenyőcsemete <i>Pinus silvestris</i> .
13.000	"	3 "	szilfacsemete <i>Ulmus campestris</i>

az összes csemeték elsőrendű minőségűek.

Junghans E. erdőgondnokságánál,

(18. II. 1.)

Lunkaszprie u. p. Dobrest (Bihar megye).

Gömbölyű nyirfa lehetőleg ágmentes, egészséges, őszi vagy téli vágású, gyári czélokra alkalmas, 1 méter (részben esetleg 70—80 cm) hosszú, 12 cm vastagságtól felfelé, évenként körülbelül 5 vagy 6000 öl 1909-től fogva legkevesebb 4—5 évi időtartamra, gyár felállítására alkalmas, vasuti állomás mellett fekvő helyre szállítandó, elsőrangú gyári czég részére kerestetik.

Ajánlatok kéretnek; „K 4857” jelige alatt. *Haasenstein & Vogler A. G. Wien I.* (14)

Feladási hirdetmény. 642/1908. szám. — A volt 13. számú román-bánsági határőrezredből alakult vagyonszétválás részéről közhírré tétetik, hogy a teregovai erdőgondnokság, felsőbb jóváhagyásra felterjesztett üzemterve alapján 1907-től 1926-ig kihasználásra tervezett, Fényes és Ruszka községek határában fekvő, „A” üzemosztály XI. vágássorozatba foglalt III. tag 41., 42., 43. és a IV. tag 44., 45., 46., 47., 48., 49., 50. és 51. osztagaiból álló, összesen 1741.11 kat. hold erdőterületen található és 338.643 köbméterre becsült bükk fatömeg tövön zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog terület szerint eladatni.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy 20.000 (huszezer) K bánatpénzzel felszerelt ajánlataikat alulirott gazdasági hivatalnál legkésőbb 1908. évi ápril hó 10-én délelőtti 10 óráig annál is inkább nyujtsák be, mert elkésve érkezett, táviratilag és bánatpénz nélkül benyujtott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatokban a kat. holdankint vagy esetleg egészben megajánlott tőár számokkal és betűkkel tisztán és kétséget kizáró módon kiirandó és ajánlattevő kijelenteni köteles, hogy a részletes eladási feltételeket, melyek a vagyonközségnél Karánsebesen megtekinthetők, ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Karánsebesen, 1908. évi február hó 29-én.

(15) *A volt 13. számú román-bánsági határőrezredből alakult vagyonközség gazdasági hivatala.*

Faeladási hirdetmény. 641/1908. sz. — A volt 13. számú román-bánsági határőrezredből alakult vagyonközség részéről ezennel közhirre tétetik, hogy a teregovai erdőgondnokság — felsőbb jóváhagyás végett felterjesztett üzemterve alapján 1907-től 1919-ig kihasználásra tervezett — Teregoва község határában fekvő „B” gazdasági osztály VIII. vágássorozatába foglalt I. tag 2., 3., 4., 5., 6. és 7-ik osztagaiból álló összesen 2000'01 kat. hold erdőterületen található összes bükkfatömeg zárt írásbeli versenytárgyalás útján fog tövön terület szerint eladatni.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy 22.000 (huszonkétezer) korona bánatpénzzel felszerelt ajánlataikat alulirott gazdasági hivatalhoz legkésőbb 1908. évi ápril hó 10-én délelőtti 10 óráig annál is inkább nyujtsák be, mert elkésve érkezett, táviratilag és bánatpénz nélkül benyujtott ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatokban a katasztrális holdankint vagy egészben megajánlott tőár számokkal és betűkkel tisztán és kétséget kizáró módon kiirandó és ajánlattevő kijelenteni köteles, hogy a részletes faeladási feltételeket, melyek a vagyonközségnél Karánsebesen megtekinthetők, ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Karánsebesen, 1908. évi február hó 28-án.

(16) *A volt 13. számú román-bánsági határőrezredből alakult vagyonközség Gazdasági hivatala.*

Mindenemü ragadozó és egyéb madarat, ragadozó állatokat, frissen löve vagy mérgezve, ugyszintén öz- és szarvas-agancsokat bármily mennyiségben vesz *Fr. J. Mayer* hies präparáló intézete *Goldenöls, Trautenau mellett,* Csehország. Levelek német nyelven kéretnek. (23. III. 1.)

Árverési hirdetmény. Az erdőhorvátii volt urbéres birtokosság 33,73 kat. hold területen álló 2840·7 m^3 -re becsült szőlőkaró termelésre kiválóan alkalmas tölgy és 354·8 m^3 -re becsült bükk fatömegét Erdőhorvátiban a község házánál folyó évi márczius hó 30-án d. e. 9 órakor megtartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli árverésen eladja.

Becsérték 18,964 korona 90 illér, bánatpénz 1897 korona.

Az árverési, kihasználási és szerződési feltételek megtekintethetők a sátoraljaujhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és Erdőhorvátiban az urbéresnek elnökénél.

Erdőhorvátiban, 1808. évi márczius hó 9-én.

(27)

Fóris István urb. elnök.

Fenyő-tutajfa eladás. (1000 és 500 köbméteres részletekben.) 26521. (I—B) 1. szám. — A bustyaházai m. kir. erdőhivatal irodájában 1908. évi április hó 1-én délelőtt 10 órakor a felsőszinevéri m. kir. erdőgondnokságból származó és az 1908. év folyamán a bustyaházai rakpartokra letutajozandó mintegy 24000 m^3 fenyő haszonfából 16000 m^3 -nek egyezer, 8000 m^3 -nek 500 köbméteres részletekben való eladása céljából, zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Minden egyezer és ötszáz köbméteres részlet külön-külön értékesítési tárgyat képezvén, csak azok az írásbeli ajánlatok vétetnek figyelembe, amelyekben külön-külön borítékban csak egy-egy határozottan megnevezett számú részletre tétetett ajánlat és amelyek a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtattak be az árverelő bizottsághoz, illetve a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz.

Az 1000 m^3 -es részletek után bánatpénz gyanánt készpénzben, vagy állampapirokban ezer, az 500 m^3 -es részletek után ötszáz K teendő le, illetve az írásbeli ajánlathoz csatolandó, amely összeg az árverés eredményének jóváhagyása után 2000, illetve 1000 K biztosítékra egészítendő ki.

Az árverés az I-ső 500 m^3 -es részlettel kezdődik és váltakozva lesz folytatva az 1000 és 500 m^3 -es részletekkel, úgy hogy utóljára kerül árverés alá a 16-ik 1000 m^3 -es részlet. A fának átadása az árverés sorrendjében fog történni.

Kikiáltási árak:

A Tisza mentén elfogadott szokványárak 30% áremeléssel, vagyis:

I. 30 <i>cm</i> -nél nagyobb középátm. 17 <i>m</i> -nél h. fáért	17 K 80 f.
II. 30 <i>cm</i> -nél nagyobb középátm. 11'2—17 <i>m</i> h. fáért	16 K 70 f.
III. 30 <i>cm</i> -nél nagyobb középátm. 4—11 <i>m</i> h. fáért	15 K 60 f.
IV. 26—30 <i>cm</i> vastag 17 <i>m</i> -nél hosszabb fáért	16 K 40 f.
V. 26—30 <i>cm</i> vastag 11'2—17 <i>m</i> hosszú fáért	15 K 20 f.
VI. 26—30 <i>cm</i> vastag 4—11 <i>m</i> hosszú fáért	14 K — f.
VII. 15—25 <i>cm</i> vastag 17 <i>m</i> -nél hosszabb fáért	12 K 80 f.
VIII. 12—25 <i>cm</i> vastag 11'2—17 <i>m</i> hosszú fáért	11 K 70 f.
IX. 12—25 <i>cm</i> vastag 4—11 <i>m</i> hosszú fáért	10 K 60 f.

Az apróanyagok darabonkénti kikiáltási ára a szerződési feltételek 7. pontjának B) alpontja alatt közölvék.

Az írásbeli ajánlatokban az ígéret a kikiáltási árakkal szemben egy és ugyanazon %*-*ban fejezendő ki.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium erdészeti osztályában, a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnál, a bnstyaháza m. kir. erdőhivatalnál és az összes gazdasági egyesületeknél márczius hó 10-től kezdve a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az írásbeli ajánlatokhoz használandó űrlap és boríték a bustyaháza m. kir. erdőhivatalnál a jelentkezőknek díjtalanul adatik ki.

(25)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Faarverési hirdetmény. A Krusetnicza községi volt urbéres birtokosság 1908. évi április hó 13-án délelőtt 11 órakor a Krusetnicza községi urbéri elnök házában tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő 1908. évi 2'46 kat. hold kiterjedésű vágásában tövön álló 1354 db luczfenyőnek 744'81 tm^3 tűzifa és kéregre becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 5377·16 K. Kiszállítási határidő: bezárólag 1909. évi április hó 1-ig. Bánatpénz 540 korona. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt alsókubini m. kir. járási erdőgondnokságnál és a birtokosság elnökénél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Alsókubin, 1908. évi márczius hó 8-án.

(26)

M. kir. járási erdőgondnokság.

Faarverési hirdetmény. Az Alsólehota községi volt urbéres birtokosság 1908. évi április hó 10-én, délután 3 órakor a birtokosság elnökének házában tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő 1907/8. évi 7 kat. hold kiterjedésű vágásaiban tövön álló 1533 db luczfenyőnek 1454·83 tm^3 mű- és 323·64 tm^3 tűzifa és kéregre, valamint 742 db jegenyefenyőnek 542·75 tm^3 mű- és 60·30 tm^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 14.853 K. Kiszállítási határidő: bezárólag 1909. évi április hó 1-ig.

Bánatpénz 1500 K.

Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsókubini m. kir. állami erdőhivatalnál, az annak alárendelt alsókubini m. kir. járási erdőgondnokságnál és a bizottság elnökénél tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Alsókubin, 1908. évi márczius hó 10-én.

(28)

M. kir. járási erdőgondnokság.

Árverési hirdetmény. A nagyméltósági földmivelésügyi m. kir. miniszter ur 1907. évi augusztus hó 6-án kelt 61750. számú engedélye alapján a neviczkei volt urbéres közönségnek tulajdonát képező erdőterületen kitermelt 3519 $űrm^3$ I. osztályú és 1123 $űrm^3$ II. osztályú bükk-tűzifa 1908. évi márczius hó 27-én d. e. 11 órakor a Neviczke község házában megtartandó szó- és írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 14.450 K 50 f.

Bánatpénz 10%.

Szabálytalanul felszerelt vagy utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

A részletes árverési és szerződési feltételek, valamint a becsjegyzék úgy Neviczke község volt urbéres elnökénél, valamint az ungvári m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Kelt Ungvárt, 1908. évi márczius hó 7-én.

(29)

Az urbéres elnök.

Luczfenyő-cserkéreg eladás. 39/1908. sz. — A máramaros-szigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében az 1908—1912. évek alatt tarolás alá kerülő rendes fenyőfavágásokban termelhető lucz-cserkéreg az erdőigazgatóságnál 1908. évi április hó 6-án d. e. 10 órakor megtartandó III-ik nyilvános árverésen eladatik.

A vágások erdőgondnokságok szerint a következő 3 csoportba soroltattak és bocsáttatnak árverés alá:

I. a körösmezői 3 erdőgondnokságban 5 év alatt termelhető 66.217 métermázsára becsült cserkéreg 42.378 K 88 fillér kikiáltási árral;

II. a tiszabogdányi 3 erdőgondnokságban 77.013 métermázsára 50.395 K 14 fillérrel;

III. a rahói erdőgondnokságban 12.837 métermázsára 10.792 K. 86 fillér kikiáltási árral.

Árverési és szerződési feltételek a földmivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályában, az erdőigazgatóságnál és az illető erdőgondnokságnál megtekintheők s kívánatra a versenyzőknek megküldetnek.

(30)

Magy. kir. erdőigazgatóság

Fenyőtutajfa eladás 1000 és 500 köbméteres részletekben. 1922/1908. sz. — A máramaros-szigeti m. kir. erdőigazgatóság kerületében eladásra kerülő fenyőtutajfára 1908. évi márczius hó 16-ára kitűzött árverés 1908. évi márczius hó 30-án fog megtartatni.

(31)

M. kir. erdőigazgatóság.

Az „Erdészeti Lapok“ 1908. évi VI. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Sebess Dénes</i> dr.: A közös erdő és legelő földbirtokpolitikánkban ...	271
— <i>r.</i> : Híres fák életéből ...	286
<i>Pécs Aladár</i> : Az időjósítás újabb módszeréről ...	299
IRODALOM: Lapszemle: Luczfenyőkarók kihajtásáról (<i>Cserny Gy.</i>) ...	311
KÜLÖNFÉLÉK: Személyi hírek. — A drágaság megszüntetését célzó értekezlet. — A Szandzsák vasút (<i>Fr. L.</i>). — Vizmosások megkötése a Tarna völgyében. — A vadorzás. — A régi hegedük titka. — 24 m kerületű Jequitiba. — <i>Stainer Gyula</i> ...	313
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből ...	319
A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalma fában, faárukban, cserzőanyagokban és papirosanyagokban (<i>Folyt. köv.</i>) ...	321
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1908. február havában ...	840
Hirdetések ...	I—XVII

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ívnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félévekre, s ilyeneken is csak az egyik oldallapra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ívenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Árát legczélszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsházai Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmezbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITASTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4.50 K.

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITASTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Söltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ” kiadóhivatalában

Budapest, IV. Egyetem-utca, Franklin Társulatnál megrendelhető „AZ ERDŐ” cz. erd. és vad. szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztik: Sugár Károly és Balogh Ernő m. kir. erdőmesterek.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMER-TETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSITASA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak 6 K.

Egyébtt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMILEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHÁDASA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilian Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNALATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVEDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f

ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ Ára 1 K. 20 fill.

Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ARVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körut 2. szám.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vízgyógyintézetének (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) hévi izzapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek.